

ANWB
Vrijetijdsonderzoek 2003



colofon

versie 1
status definitief

titel ANWB Vrijtijdsonderzoek

auteur ANWB/V&L/B&Ao/Onderzoek

Contact ANWB/V&L/Algemeen Leden Belang
telefoon 070 3140000
faxnummer 070 3147207
e-mail belangenbehartiging@anwb.nl

datum maart 2004

inhoud

1	INLEIDING	4
1.1	ACHTERGROND VAN HET ONDERZOEK	4
1.2	DOEL VAN HET ONDERZOEK	4
1.3	METHODE VAN ONDERZOEK	4
1.4	POPULATIE EN STEEKPROEF	4
1.5	LEESWIJZER.....	5
2	SAMENVATTING EN CONCLUSIE	6
2.1	SAMENVATTING	6
2.2	CONCLUSIE.....	10
3	RESULTATEN	11
3.1	DEFINITIE VRIJETIJSBESTEDING IN DE WOONOMGEVING	11
3.2	AANWEZIGHEID VOORZIENINGEN	12
3.3	BELANG VOORZIENINGEN.....	16
3.4	OVERIGE VOORZIENINGEN	20
3.5	TEVREDENHEID WOONOMGEVING	22
3.6	WINKELN EN STADSBEZOEK	27
3.7	BEZOEK AAN PARK OF PLANTSOEN.....	30
3.8	SPELEN VOOR KINDEREN	32
3.9	WANDELEN EN FIETSEN.....	35
3.10	ZWEMMEN.....	38
3.11	ANDERE ZAKEN	41
3.12	VRIJE TIJD	44
3.13	VERGELIJKING ASPECTEN.....	46
3.14	ACHTERGRONDKENMERKEN	51
4	RESULTATEN PER GEMEENTE	54
4.1	AMSTERDAM.....	55
4.2	ROTTERDAM.....	58
4.3	UTRECHT.....	61
4.4	DEN HAAG	64
4.5	ALMERE	67
4.6	BREDA.....	70
4.7	EINDHOVEN.....	73
4.8	ZAA NSTAD	76
4.9	ZOETERMEER	79
4.10	VERGELIJKING GEMEENTES.....	82
BIJLAGE 1	TABELLEN	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
BIJLAGE 2	TABELLEN GEMEENTEN	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
BIJLAGE 3	Vragenlijst	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond van het onderzoek

De ANWB heeft van half augustus t/m half oktober 2003 een grootscheeps onderzoek gehouden onder ANWB leden en niet-leden over hun wensen m.b.t. recreatie in hun woonomgeving. Tijdens deze periode konden ANWB leden en niet-leden aan diverse inventariserende onderzoeken meewerken via anwb.nl. Ook kunnen zij via een uitgebreide vragenlijst aangeven wat hun wensen zijn m.b.t. recreatie in hun woonomgeving. In dit rapport wordt verslag gedaan van de resultaten van de uitgebreide enquête.

1.2 Doel van het onderzoek

Het doel van het uitgebreide onderzoek is tweeledig. Enerzijds wil de ANWB aan haar leden laten weten dat zij bij de ANWB terecht kunnen voor alle problemen op het gebied van recreatie in de woonomgeving. Anderzijds wil de ANWB graag een indruk krijgen van hetgeen er allemaal speelt op dit terrein.

In deze rapportage zal worden ingegaan op het tweede doel: een inventarisatie van hetgeen speelt op het gebied van recreatie in de eigen woonomgeving.

1.3 Methode van onderzoek

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van de zogenaamde hybride methode: de vragenlijst kon zowel schriftelijk als via internet worden ingevuld.

Leden zijn geattendeerd op het uitgebreide onderzoek via de Kampioen van september 2003 en via de website ANWB. Ook is aandacht besteed aan het onderzoek in de ANWB vestigingen waar de schriftelijke vragenlijst kon worden meegenomen. Op verschillende evenementen zijn door ANWB medewerkers korte, schriftelijke vragenlijsten uitgedeeld, waarbij de respondenten ook werden gewezen op de mogelijkheid van deelname aan het uitgebreide onderzoek. Enkele gemeenten hebben ook een link naar de internet vragenlijst opgenomen op hun website.

Leden die de vragenlijst schriftelijk wilden beantwoorden konden de vragenlijst telefonisch aanvragen bij de ANWB of meenemen op de ANWB vestigingen.

Om uitspraken te kunnen doen over enkele grote gemeenten zijn van 9 gemeenten extra respondenten benaderd via het internet panel van Bloomerice, zodat van deze 9 gemeenten minimaal 130 respondenten vertegenwoordigd waren binnen de steekproef.

1.4 Populatie en steekproef

In totaal hebben 5.795 respondenten meegewerkt aan het onderzoek. De onderverdeling naar methode van onderzoek is al volgt:

Via anwb.nl :	4.372 respondenten
Schriftelijk:	940 respondenten
Via internetpanel:	483 respondenten

De vragenlijst heeft opengestaan voor iedereen, maar er is vooral vanuit ANWB kanalen aandacht gegeven aan het onderzoek (Kampioen, anwb.nl, winkels). Hierdoor hebben met name ANWB leden meegewerkt aan het onderzoek (90% van de respondenten). Daarnaast is relatief vaak aan het onderzoek meegewerkt door personen in de leeftijd 30-49 jaar, gezinnen met kinderen, werkzame personen en personen woonachtig in het westen van het land. Een uitgebreide omschrijving van de respondenten is opgenomen in paragraaf 3.15.

Naar aanleiding van de eerste resultaten van het onderzoek is de internet vragenlijst tussentijds op enkele punten aangepast. Hierdoor zijn enkele vragen aan een kleiner aantal respondenten voorgelegd. In de rapportage is aangegeven wanneer hiervan sprake is.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staat een samenvatting van de belangrijkste resultaten en de conclusies die uit het onderzoek volgen.

In hoofdstuk 3 staan alle resultaten. In hoofdstuk 4 worden de belangrijkste resultaten voor de 9 gemeenten samengevat per gemeente. In de bijlage staat de vragenlijst en enkele extra tabellen.

2 Samenvatting en conclusie

2.1 Samenvatting

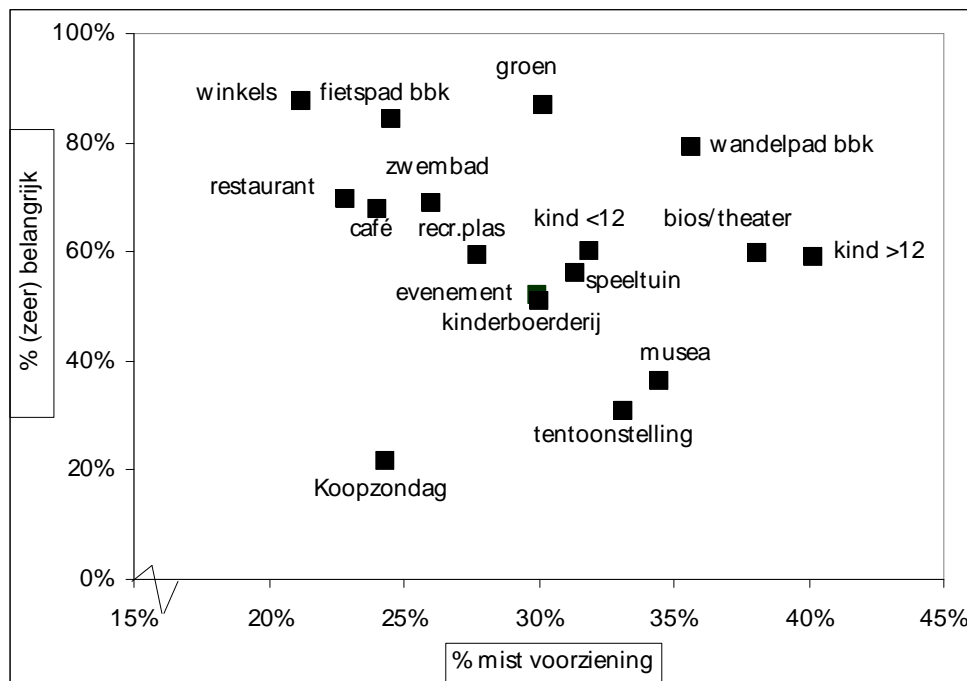
Inleiding

De ANWB heeft van half augustus t/m half oktober 2003 een oproep geplaatst om mee te werken aan een inventariserend onderzoek naar welke problemen er leven met betrekking tot vrijetijdsbesteding in de woonomgeving. De woonomgeving is in dit onderzoek gedefinieerd als een cirkel van 5 kilometer om het woonhuis. De doelgroep van het onderzoek waren met name ANWB leden. 90% van de enquêtes is dan ook ingevuld door een ANWB lid of gezinslid. Daarnaast is er relatief vaak meegewerkt door 30-49 jarigen, gezinnen met kinderen, werkzame personen en personen uit het westen van Nederland.

Aanwezigheid en belang voorzieningen

Aan de respondenten is voor een aantal voorzieningen gevraagd hoe belangrijk zij deze vinden en of deze volgens hen in voldoende mate aanwezig zijn in hun woonomgeving.

Men ervaart niet vaak een teveel aan voorzieningen in de woonomgeving. Alleen koopzondagen (17%) en horecavoorzieningen, evenementen en winkels (allen ca. 5%) worden soms genoemd als voorzieningen waarvan er teveel zijn. 12% van de respondenten noemde spontaan nog één of meer andere voorzieningen waarvan er teveel zijn in hun woonomgeving. Dit zijn vaak zaken die overlast veroorzaken, zoals verkeersoverlast, lawaai of coffeeshops, maar ook zaken met betrekking tot de inrichting van de woonomgeving, zoals de bebouwing, asfalt of verkeersmaatregelen zoals drempels.



Vrijwel alle respondenten hebben het idee dat één of meerdere voorzieningen nog niet in voldoende mate aanwezig zijn in hun woonomgeving. Meest gemist zijn (speel-) voorzieningen voor kinderen ouder dan 12 jaar en bioscopen / theaters (door ca. 40% gemist). Deze voorzieningen vindt men ook vrij belangrijk (ca. 60% van de respondenten vindt dit (zeer) belangrijk).

Wandelpaden buiten de bebouwde kom worden bijna even vaak gemist (door 36%), maar worden vaker belangrijk gevonden (door 79%). Ook groenvoorzieningen, fietspaden buiten de bebouwde kom en winkels vindt men belangrijk (allen voor meer dan 80% van de respondenten (zeer) belangrijk), maar deze worden minder vaak gemist (maximaal door 30%). Musea en tentoonstellingen worden relatief vaak gemist binnen de woonomgeving (door ca. 33%), hoewel slechts eenderde van de respondenten ze (zeer) belangrijk vindt.

39% van de respondenten noemde spontaan nog één of meer andere voorzieningen die nu nog niet voldoende aanwezig zijn in de woonomgeving. Meest genoemd hierbij zijn sportmogelijkheden, natuurgebied, mogelijkheden om de hond uit te laten en uitgaansfaciliteiten.

Bijna driekwart van de respondenten geeft aan (zeer) tevreden te zijn over de mogelijkheden in de eigen woonomgeving om de vrije tijd door te brengen. Slechts 6% is (zeer) ontevreden.

Tevredenheid per activiteit

Voor een zestal activiteiten is gevraagd hoe tevreden men is over verschillende aspecten die samenhangen met deze activiteit.

Uitgaan: Men is overwegend tevreden over de keuze uit film- en theatervoorstellingen en de kwaliteit van bediening in de horeca. Over de veiligheid op staat 's avonds en over de bereikbaarheid van het centrum met openbaar vervoer 's avonds en in het weekend wordt wisselend gedacht. Over het prijsniveau van de horeca is men overwegend ontevreden.

48% van de respondenten noemt spontaan nog één of meer andere zaken waar men (zeer) ontevreden over is m.b.t. uitgaan. Dit heeft veelal betrekking op het ontbreken van bepaalde uitgaansgelegenheden. Daarnaast worden veel opmerkingen gemaakt met betrekking tot sociale veiligheid en bereikbaarheid, maar ook zaken gerelateerd aan onderhoud en overlast worden meerdere keren genoemd.

Winkelen en stadsbezoek: De bereikbaarheid van het centrum met de auto of met openbaar vervoer, de variatie / diversiteit aan winkels en de veiligheid op straat worden overwegend positief beoordeeld. De meningen over de hoeveelheid fietsenstallingen zijn verdeeld. Over parkeertarieven in het centrum en zwerfafval en hondenpoep op de straat is men overwegend ontevreden. Entreprijzen en openingstijden van musea en tentoonstellingen geven geen aanleiding tot ontevredenheid, maar veel respondenten hebben hier geen mening over.

37% van de respondenten noemt spontaan nog één of meer andere zaken waar men (zeer) ontevreden over is m.b.t. winkelen en stadsbezoek. Dit heeft vaak betrekking op de bereikbaarheid (m.n. tekort aan parkeerplaatsen). Ook de kwaliteit en het onderhoud van de voorzieningen geeft vaak reden tot ontevredenheid. Zo noemt men teveel verkeer, weinig sfeer en slechte bestrating in winkelgebieden. Vaak merkt men ook op dat er een gebrek is aan diversiteit aan winkels: men ervaart een teveel aan vestigingen van ketens en vindt dat er te weinig leuke (zelfstandige) winkels zijn. Een aantal respondenten ervaart een tekort aan voorzieningen, meestal winkels, maar ook zaken zoals horeca en openbare toiletten.

Bezoek aan park en plantsoen: Men is overwegend tevreden over de stilte in parken en plantsoenen en over het onderhoud van deze groenvoorzieningen. Over de veiligheid (en toezicht) in parken en plantsoenen wordt wisselend gedacht. Over de hoeveelheid zwerfafval en de aanwezige verlichting in parken en plantsoenen is men overwegend ontevreden en dit geldt nog sterker voor de aanwezige hondenpoep en het ontbreken van openbare toiletten.

25% van de respondenten noemt spontaan nog één of meer andere zaken waar men (zeer) ontevreden over is m.b.t. de parken en plantsoenen in hun woonomgeving. Deze opmerkingen gaan meestal over voorzieningen die men mist, zoals bankjes, prullenbakken of een tekort aan groen. Ook ervaart men regelmatig overlast van bijvoorbeeld hangjongeren, loslopende honden of zwervers.

Spelen voor kinderen: Veel respondenten (ca. 30%) hebben geen mening over de speelvoorzieningen voor kinderen. Waarschijnlijk zijn deze voorzieningen niet van toepassing voor hen. Degenen die wel een mening hebben zijn vrij positief over de afscherming van speelplekken tegen verkeer en over het onderhoud van speeltoestellen. Over de afscherming van speelplekken van het water en over de variatie aan speeltoestellen is men minder tevreden. Over de hoeveelheid zwerfafval en de aanwezige honden- en kattenpoep op speelplekken is men vaak ontevreden.

18% van de respondenten noemt spontaan nog één of meer andere zaken waar men (zeer) ontevreden over is m.b.t. de speelplekken in hun omgeving. De meeste opmerkingen hebben betrekking op een tekort aan speelmogelijkheden. Daarnaast noemt men de verkeersveiligheid op en rond speelplekken, het gebrek aan toezicht en de overlast van ondermeer hangjongeren.

Wandelen en fietsen: Over de verkeersveiligheid van wandelaars en fietsers is bijna de helft van de respondenten tevreden. Over het onderhoud van wandel- en fietspaden is men iets minder tevreden en ook over de verlichting van wandel- en fietspaden zijn de meningen verdeeld. Ook over het schoon zijn van fietspaden en de mogelijkheden om honden uit te laten lopen de meningen uiteen. Hierover is men iets vaker ontevreden dan tevreden.

26% van de respondenten noemt spontaan nog één of meer andere zaken waar men (zeer) ontevreden over is m.b.t. wandelen en fietsen. Deze hebben vaak betrekking op de kwaliteit van de paden (o.a. slecht onderhoud, overlast van andere verkeersdeelnemers en slechte bewegwijzering), maar ook op een tekort aan paden en voorzieningen langs de paden. Sociale veiligheid, bijvoorbeeld door het ontbreken van goede verlichting, en overlast van zaken zoals hondenpoep en verkeersmaatregelen spelen ook een rol.

Zwemmen: Over zwemmen hebben veel respondenten (ruim 20%) geen mening, waarschijnlijk omdat zij zelden of nooit zwemmen. Degenen die wel een mening hebben zijn overwegend tevreden over het toezicht, de openingstijden en de hygiëne in zwembaden en over de parkeertarieven en (informatie over) de waterkwaliteit in recreatieplassen. Over de entreprijzen van zwembaden zijn de meningen verdeeld, men is hierover ongeveer even vaak tevreden als ontevreden.

20% van de respondenten noemt spontaan nog één of meer andere zaken waar men (zeer) ontevreden over is m.b.t. het zwembad of de recreatieplas in de woonomgeving. Deze opmerkingen gaan vaak over het ontbreken van zwemmogelijkheden (er is bijvoorbeeld vaak geen buitenbad) of het ontbreken van voorzieningen bij de zwemgelegenheid. Daarnaast zijn opmerkingen gemaakt over de kwaliteit van de zwemgelegenheden, overlast, het tekort aan capaciteit van zwembaden en de bereikbaarheid van zwemgelegenheden.

Overige zaken

24% heeft naast de eerder genoemde aspecten met betrekking tot de zes activiteiten nog spontaan één of meer andere zaken genoemd waar men ontevreden over is. Hierbij komen echter geen hele nieuwe aspecten naar voren. De opmerkingen hebben vaak betrekking op het ontbreken van bepaalde voorzieningen zoals groen, activiteiten / evenementen en wandel- en fietspaden. Daarnaast zijn o.a. opmerkingen gemaakt over overlast (vooral geluidsoverlast), sociale veiligheid (vooral over het tekort aan politietoezicht), verkeersveiligheid (vooral verkeerssnelheid en verkeersdruk), onderhoud en bereikbaarheid.

Vrije tijd

De meeste respondenten zijn tevreden over de hoeveelheid vrije tijd waar zij over beschikken. Ook de mate waarin men vrije dagen kan inplannen, zelf werktijden kan indelen en de

hoeveelheid vrije tijd waarover gezinsleden gezamenlijk kunnen beschikken wordt overwegend positief beoordeeld.

9% van de respondenten heeft verbeterpunten genoemd met betrekking tot de vrije tijd waar men over kan beschikken. Meest genoemd is het verlies aan vrije tijd door files en vertragingen in het openbaar vervoer. Daarnaast noemt men de mogelijkheid van meer vakantiedagen, meer of juist minder vakantiespreiding en andere openingstijden van bijvoorbeeld voorzieningen zoals een gemeentehuis.

Belangrijkste zaken

Wanneer samenvattend wordt gevraagd welke zaken verbeterd moeten worden om zo goed mogelijk van de vrije tijd te kunnen genieten wordt door helft van de respondenten spontaan weer één of meerdere voorzieningen genoemd die nog niet in voldoende mate aanwezig zijn. Vaakst genoemd zijn (sfeer-)winkels, wandel- en fietspaden, groen en speelplekken. Eén op de drie respondenten vindt dat de kwaliteit van de huidige voorzieningen beter kan. Met name zwerfafval en gebrekkig onderhoud van wandelpaden, fietspaden en groenvoorzieningen wordt daarbij vaak genoemd. Andere verbeterpunten zijn de sociale veiligheid, overlast (met name van hondenpoep), bereikbaarheid (vooral met openbaar vervoer) en verkeersveiligheid.

De zaken die spontaan worden genoemd als iets dat zeker moet blijven om optimaal van de vrije tijd te genieten zijn ook vaak voorzieningen. Vooral groenvoorzieningen, wandel- en fietspaden, winkels en natuurgebieden worden vaak genoemd. Daarnaast wil men vaak de kwaliteit van de woonomgeving behouden. Men denkt dan aan zaken als rust en ruimte. De bereikbaarheid, vooral met openbaar vervoer, en de sociale veiligheid in de woonomgeving wil men ook graag in stand houden.

2.2 Conclusie

Overall gezien zijn de meeste respondenten redelijk tot zeer tevreden over de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding in hun woonomgeving. De hoeveelheid vrije tijd waar men over beschikt wordt niet vaak als een probleem ervaren. Ook komt het niet vaak voor dat men een teveel ervaart aan voorzieningen.

Daarentegen is men wel vaak ontevreden over het ontbreken van bepaalde voorzieningen. Dit lijkt de grootste bron te zijn voor ontevredenheid. Meest gemist zijn bepaalde (sfeer-)winkels, wandel- en fietspaden, groen en speelplekken. Deze voorzieningen worden ook allen vrij belangrijk gevonden en men hecht er aan dat de huidige bestaande voorzieningen op deze terreinen behouden blijven.

Daarnaast is de kwaliteit en het onderhoud van bestaande voorzieningen vaak aanleiding voor ontevredenheid. Ook hier spitst kritiek zich vaak toe op de terreinen die men het meest belangrijk vindt: wandel- en fietspaden, plantsoenen, speelplekken en winkelcentra.

Vaak is ook het gedrag van anderen de reden voor ontevredenheid: bijvoorbeeld wanneer het gaat om zwerfafval, geluidsoverlast of hangjongeren.

De aspecten die uit het onderzoek naar voren komen als de grootste bron van ergernis met betrekking tot vrijetijdsbesteding in de woonomgeving zijn:

1. Het prijsniveau van de horeca
2. Hondenpoep in parken, op speelplekken of op straat
3. Zwerfafval in parken, op speelplekken of op straat
4. De aanwezigheid (m.a.w. het ontbreken van) toiletten in park of plantsoen.
5. Hoge parkeertarieven in en om stadscentra
6. Gebrek aan bewaakte fietsstallingen in stadscentra
7. Gebrekkige verlichting in parken en plantsoenen en van fietspaden en trottoirs
8. Gebrekkig onderhoud van wandel- en fietspaden
9. Gebrek aan goede openbaar vervoer verbindingen naar en van stadscentra 's avonds en in het weekend
10. Veiligheid op straat 's avonds laat

Van de zes activiteiten die er zijn uitgelicht in het onderzoek lijken bezoek aan park en plantsoen en wandelen en fietsen de belangrijkste aandachtspunten. Deze activiteiten vindt men erg belangrijk, maar de voorzieningen zijn nog niet altijd voldoende aanwezig in de omgeving of van het gewenste niveau. Winkels vindt men ook erg belangrijk, maar deze zijn meestal in redelijke mate aanwezig, al sluit het winkelaanbod niet altijd aan bij de behoefte. Speelmogelijkheden voor kinderen zijn voor een kleinere groep respondenten van belang, maar deze hechten hier wel veel belang aan en missen dit nog vaak. Uitgaansfaciliteiten en zwemmogelijkheden lijken een minder belangrijk aandachtspunt.

De persoonlijke situatie van mensen is logischerwijs van grote invloed op het belang dat men hecht aan bepaalde voorzieningen en tegen welke problemen men aanloopt. Gezinnen met kinderen missen bijvoorbeeld vaker voorzieningen dan gezinnen zonder kinderen en hechten logischerwijze meer belang aan (speel-)voorzieningen gericht op kinderen.

3 Resultaten

3.1 Definitie vrijetijdsbesteding in de woonomgeving

De ANWB heeft in de periode van half augustus t/m half oktober 2003 een onderzoek gehouden onder ANWB leden en niet-leden over hun wensen m.b.t. vrijetijdsbesteding in de woonomgeving.

Hierbij is aan de respondenten de volgende definitie voorgelegd van vrijetijdsbesteding in de woonomgeving.

Bij dit onderzoek gaat het om wat u in uw vrije tijd doet in UW EIGEN WOONOMGEVING.

Anders gezegd gaat het om:

- activiteiten die u onderneemt in uw vrije tijd van pakweg een half uur tot hooguit één dag
- binnen een cirkel van ongeveer 5 kilometer van uw woning.

Aan welke activiteiten kunt u denken? U kunt denken aan activiteiten in de buitenlucht, zoals wandelen (al of niet met hond), fietsen, skaten, een concert bijwonen etc., maar ook aan activiteiten 'binnen', zoals een bezoek aan een café, theater, museum, winkelcentrum, etc.

5 kilometer van uw woning is ongeveer 1 uur lopen of 20 minuten fietsen. Met de auto doet u er bij 50 km per uur ongeveer 6 minuten over.

Voor alle duidelijkheid. Het gaat in dit onderzoek NIET om:

- vakanties (met overnachtingen elders)
- activiteiten binnenshuis of in uw eigen tuin
- activiteiten in verenigingsverband (sport, hobbyclub, etc)
- bezoek aan kerk, moskee etc.
- bezoek aan familie, kennissen etc.

3.2 Aanwezigheid voorzieningen

Aan de respondenten is een aantal voorzieningen voorgelegd met de vraag of deze voorzieningen in voldoende mate, te veel of juist te weinig aanwezig zijn in hun woonomgeving.

Tabel 3.1 Beschikbaarheid voorzieningen
(Basis = alle respondenten, n= 5.795)

	<i>teveel</i>	<i>juiste aantal</i>	<i>te weinig</i>	<i>weet niet / geen antwoord</i>
Andere mogelijkheden voor kinderen ouder dan 12	1%	40%	40%	18%
Bioscopen en theaters	1%	56%	38%	5%
Wandelpaden buiten bebouwde kom	0%	54%	36%	10%
Musea en galeries	1%	50%	34%	15%
Tentoonstellingen	1%	44%	33%	21%
Andere mogelijkheden voor kinderen jonger dan 12	1%	50%	32%	17%
Speeltuinen	1%	51%	31%	17%
Parken en Plantsoenen	0%	67%	30%	2%
Kinderboerderijen	0%	53%	30%	17%
Evenementen	5%	60%	30%	5%
Recreatieplassen	1%	61%	28%	11%
Zwembaden (binnen en/of buiten)	1%	69%	26%	5%
Fietspaden buiten bebouwde kom	1%	68%	25%	6%
Koopzondagen	17%	49%	24%	10%
Cafés en terrassen ¹	6%	67%	24%	3%
Restaurants, eetcafés of andere eetgelegenheden	6%	70%	23%	2%
Winkels en winkelcentra	4%	74%	21%	1%

In het algemeen worden weinig voorzieningen als “te veel” ervaren. Meest overbodig vindt men de koopzondagen. 17% van de respondenten vindt dat er hier te veel van zijn, hoewel het aantal respondenten dat vindt dat er hier te weinig van zijn nog groter is met 24%. Andere voorzieningen waar men wel een teveel van ervaart hebben betrekking op horeca, evenementen en winkels, al worden deze minder vaak als teveel ervaren dan bij koopzondagen. Het is mogelijk dat sommige mensen hier overlast van ervaren in hun woonomgeving.

Voor alle genoemde voorzieningen geldt dat 20% tot 40% van de respondenten hier een tekort van ervaart. Voor iedere voorzieningen is er dus wel een groep belanghebbenden die deze voorziening graag beter vertegenwoordigd zou willen hebben in de woonomgeving. Er is echter geen “universeel” probleem waar overal een tekort aan wordt ervaren.

¹ De internetvragenlijst is tijdens het veldwerk nog enigszins aangepast. Enkele zaken die erg vaak spontaan bleken te worden genoemd, zijn toegevoegd aan de vragenlijst. Door de latere toevoeging zijn deze resultaten echter gebaseerd op een kleiner aantal respondenten. In dit geval op n=1.238 respondenten

Het grootste tekort wordt ervaren voor (speel-)mogelijkheden voor kinderen van 12 jaar en ouder. 40% van de respondenten vindt dat hiervoor niet genoeg gelegenheden zijn in de eigen woonomgeving. Speelmogelijkheden tot 12 jaar zijn beter voorhanden. Aan bioscopen / theaters en aan wandelpaden buiten de bebouwde kom wordt ook vaak een tekort ervaren. Het minst tekort is er aan horecagelegenheden en winkelcentra, al worden ook deze voorzieningen nog steeds door bijna een kwart van de respondenten gemist.

Voor diverse voorzieningen geldt dat een vrij groot deel van de respondenten (tot 21%) heeft aangegeven dat zij niet weten of deze in voldoende mate aanwezig zijn in de woonomgeving. Dit geldt met name voor voorzieningen voor kinderen en voor culturele voorzieningen zoals tentoonstellingen en musea / galleries. Het is aannemelijk dat gezinnen zonder kinderen lastig kunnen inschatten of er voldoende voorzieningen zijn voor kinderen en mogelijk is een deel van de respondenten niet bekend met de culturele voorzieningen in de eigen woonomgeving. Aangenomen mag worden dat deze groep in ieder geval niet het idee heeft dat deze voorzieningen voor hen zèlf te veel of juist te weinig aanwezig zijn in hun woonomgeving.

In onderstaande tabel is gekeken of de voorzieningen die men mist in de woonomgeving verschillen tussen gezinnen met kinderen en gezinnen zonder kinderen.

Tabel 3.1b Voorzieningen die te weinig zijn in woonomgeving
(Basis = alle respondenten, n= 5.795)

	<i>gezin zonder kind</i>	<i>gezin met kind</i>	<i>onbekend</i>	<i>totaal</i>
Andere mogelijkheden voor kinderen >12	31%	51%*	42%	40%
Bioscopen en theaters	34%	42%*	43%	38%
Wandelpaden buiten bebouwde kom	36%	36%	34%	36%
Musea en galleries	33%	37%*	32%	34%
Tentoonstellingen	32%	35%*	27%	33%
Andere mogelijkheden voor kinderen <12	26%	39%*	28%	32%
Speeltuinen	25%	39%*	30%	31%
Parken en Plantsoenen	30%	31%	33%	30%
Kinderboerderijen	26%	35%*	32%	30%
Evenementen	27%	32%*	37%	30%
Recreatieplassen	27%	27%	34%	28%
Zwembaden (binnen en/of buiten)	23%	29%*	29%	26%
Fietspaden buiten bebouwde kom	25%	24%	24%	25%
Koopzondagen	24%	24%	32%	24%
Cafés en terrassen [#]	23%	25%	27%	24%
Restaurants, eetcafés of andere eetgelegenheden	22%	24%	23%	23%
Winkels en winkelcentra	18%	24%*	27%	21%
<i>Aantal respondenten</i>	<i>n=2959</i>	<i>n=2522</i>	<i>n=311</i>	<i>n=5.795</i>

* *Significant verschil tussen gezinnen met en zonder kinderen*

Later toegevoegd in internet vragenlijst, gebaseerd op n=1.238 respondenten

Vrijwel alle voorzieningen worden vaker gemist door gezinnen met kinderen dan door gezinnen zonder kinderen, al is het verschil niet overal significant. Logischerwijze is het verschil het grootst bij de voorzieningen die speciaal zijn gericht op kinderen, maar ook bioscopen en theaters worden opvallend vaak gemist door deze groep.

Tabel 3.1c Voorzieningen die te weinig zijn in woonomgeving
(Basis = alle respondenten, n= 5.795)

	t/m 29					Totaal
	jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65+	
Restaurants, eetcafés e.d.	23%	27%*	22%	21%*	14%*	23%
Bioscopen en theaters	36%	37%	41%*	38%	40%	38%
Winkels en winkelcentra	26%*	23%*	21%	17%*	16%*	21%
Koopzondagen	34%*	27%*	20%*	19%*	18%*	24%
Musea en galeries	29%*	33%	36%	39%*	34%	34%
Tentoonstellingen	24%*	30%*	35%	42%*	38%	33%
Evenementen	36%*	32%	29%	26%*	21%*	30%
Parken en Plantsoenen	35%*	32%	30%	26%*	22%*	30%
Speeltuinen	30%	36%*	32%	28%*	28%	31%
Kinderboerderijen	30%	34%*	28%*	28%	27%	30%
Andere mogelijkheden voor kinderen <12	30%	35%*	32%	29%*	32%	32%
Andere mogelijkheden voor kinderen >12	34%*	39%	48%*	38%	39%	40%
Wandelpaden buiten bebouwde kom	34%	37%	35%	38%	27%*	36%
Fietspaden buiten bebouwde kom	23%	24%	25%	26%	20%	25%
Zwembaden (binnen en/of buiten)	27%	28%*	27%	22%*	21%	26%
Recreatieplassen	29%	29%	27%	26%	29%	28%
Cafés en terrassen [#]	24%	27%*	21%*	25%	31%*	24%
<i>Aantal respondenten</i>	<i>n=1153</i>	<i>n=1474</i>	<i>n=1548</i>	<i>n=1348</i>	<i>n=260</i>	<i>n=5.795</i>

* *Significant verschillend ten opzichte van totaal*

Later toegevoegd in internet vragenlijst, gebaseerd op n=1.238 respondenten

Ook is gekeken of de voorzieningen die men mist samenhangen met de leeftijd. Naarmate de leeftijd toeneemt mist men minder vaak voorzieningen zoals restaurants en eetcafés, winkels, koopzondagen, evenementen en parken en plantsoenen. Ouderen missen relatief vaker musea en galeries en tentoonstellingen. Voorzieningen voor kinderen worden logischerwijze vaak gemist door respondenten in de leeftijd 30-39 jaar. Dit is veelal de leeftijd waarop men jonge kinderen heeft. Mogelijkheden voor kinderen ouder dan 12 worden vaak gemist door respondenten 40-49 jaar. Dit is de leeftijdscategorie die vaak wat oudere kinderen heeft.

Voor de 9 gemeentes waarvan voldoende respondenten hebben deelgenomen aan het onderzoek is per gemeente bekeken welke voorzieningen er ontbreken of juist te veel zijn. Dit is afgezet tegen heel Nederland.

Aangezien het allen vrij grote gemeenten betreft waar veel voorzieningen aanwezig zijn, is het niet verrassend dat in het algemeen minder vaak een tekort wordt ervaren dan gemiddeld. Met name bioscopen en theaters, winkels, musea, galerieën en tentoonstellingen zijn voorzieningen die in deze grote gemeenten minder dan gemiddeld worden gemist.

De gemeente die er van de 9 gemeenten het meest uitspringt is Almere. Inwoners van deze gemeente ervaren wel nog vaak een tekort in hun woonomgeving. Dit heeft met name betrekking op “rode voorzieningen”, zoals restaurants, bioscopen, winkels en musea. Ook in Zoetermeer mist men relatief rode voorzieningen. Hier betreft het vaakst koopzondagen, musea en galeries en tentoonstellingen.

In deze twee gemeenten ervaart men daarentegen minder vaak een tekort aan “groene voorzieningen”, zoals parken en plantsoenen, wandel- en fietspaden en recreatieplassen. Utrecht scoort juist relatief slecht op het gebied van parken en plantsoenen, fietspaden en recreatieplassen.

Ook bij de 9 gemeenten wordt niet vaak een teveel aan voorzieningen ervaren. Wanneer wordt gekeken van welke voorzieningen men vindt dat er te veel zijn, dan valt op dat door inwoners van Utrecht vaker dan gemiddeld een teveel wordt ervaren aan winkels en koopzondagen. Amsterdammers menen vaker dan gemiddeld dat er teveel tentoonstellingen zijn in hun woonomgeving (maar nog steeds slechts 4%) en inwoners van Zaanstad ervaren relatief vaak een teveel aan cafés en terrassen.

In bijlage 2, tabel 1 en 2, staat een overzicht van de percentages respondenten die de voorzieningen te weinig of juist te veel aanwezig vinden in de woonomgeving voor de 9 gemeentes.

3.3 Belang voorzieningen

Vervolgens is voor deze zelfde voorzieningen gevraagd hoe belangrijk men ze vindt in de eigen woonomgeving. Het belang dat men aan de verschillende voorzieningen hecht verschilt sterk en loopt uiteen van 88% (zeer) belangrijk voor winkels en winkelcentra tot 22% (zeer belangrijk) voor koopzondagen.

Meest belangrijk vindt men het om winkels en winkelcentra te hebben in de eigen woonomgeving (88% (zeer) belangrijk), gevolgd door parken en plantsoenen (87%) en fietspaden en wandelpaden buiten de bebouwde kom (84% en 79%).

(Speel-) mogelijkheden voor kinderen worden ook door een meerderheid van de respondenten (zeer) belangrijk gevonden, al worden deze voorzieningen ook door één op de vijf respondenten als (zeer) onbelangrijk gezien. Voor gezinnen zonder kinderen zullen deze voorzieningen vaak niet interessant zijn.

Minder dan één op de drie respondenten vindt musea, tentoonstellingen en koopzondagen (zeer) belangrijk. Koopzondagen worden zelfs door 45% van de respondenten als (zeer) onbelangrijk gezien.

Tabel 3.2 *Belang voorzieningen in de eigen woonomgeving*
(Basis = alle respondenten, n=5.795)

	(zeer) belangrijk	Neutraal	(zeer) onbelangrijk
Winkels en winkelcentra	88%	10%	2%
Parken en Plantsoenen	87%	10%	3%
Fietspaden buiten bebouwde kom	84%	12%	4%
Wandelpaden buiten bebouwde kom	79%	16%	5%
Restaurants, eetcafés e.d.	70%	25%	5%
Zwembaden (binnen en/of buiten)	69%	24%	7%
Cafés en terrassen [#]	68%	26%	7%
Andere mogelijkh. kinderen jonger dan 12	60%	20%	20%
Bioscopen en theaters	60%	28%	12%
Recreatieplassen	59%	29%	11%
Andere mogelijkh. kinderen ouder dan 12	59%	21%	19%
Speeltuinen	56%	24%	20%
Evenementen	52%	34%	13%
Kinderboerderijen	51%	29%	20%
Musea en galeries	36%	40%	23%
Tentoonstellingen	31%	43%	26%
Koopzondagen	22%	33%	45%

[#] Later toegevoegd in internet vragenlijst, gebaseerd op n=1.238 respondenten

Ook het belang dat men aan de voorzieningen hecht hangt uiteraard sterk samen met de aanwezigheid van kinderen binnen het huishouden en de leeftijd van de respondenten.

Tabel 3.2b *Belang voorzieningen in de eigen woonomgeving*
% (heel) belangrijk (Basis = alle respondenten, n=5.795)

	<i>zonder kinderen</i>	<i>met kinderen</i>	<i>onbekend</i>	<i>Totaal</i>
Winkels en winkelcentra	88%	88%	87%	88%
Parken en Plantsoenen	86%	89%*	74%	87%
Fietspaden buiten bebouwde kom	83%	87%*	69%	84%
Wandelpaden buiten bebouwde kom	79%	81%	63%	79%
Restaurants, eetcafés e.d.	75%	62%*	80%	70%
Zwembaden (binnen en/of buiten)	61%	79%*	68%	69%
Cafés en terrassen #	72%	59%*	85%	68%
Andere mogelijkheden voor kinderen < 12 jaar	47%	78%*	44%	60%
Bioscopen en theaters	61%	56%*	72%	60%
Recreatieplassen	57%	62%*	59%	59%
Andere mogelijkheden voor kinderen >12 jaar	45%	77%*	47%	59%
Speeltuinen	42%	74%*	43%	56%
Evenementen	50%	54%*	58%	52%
Kinderboerderijen	41%	64%*	38%	51%
Musea en galeries	39%	33%*	28%	36%
Tentoonstellingen	34%	28%*	25%	31%
Koopzondagen	22%	20%	28%	22%
<i>Aantal respondenten</i>	<i>n=2959</i>	<i>n=2522</i>	<i>n=311</i>	<i>n=5.795</i>

* *Significant verschil tussen gezinnen met en zonder kinderen*

Later toegevoegd in internet vragenlijst, gebaseerd op n=1.238 respondenten

Gezinnen met kinderen hechten uiteraard meer belang aan voorzieningen gericht op kinderen. Deze voorzieningen worden door circa driekwart van deze groep (heel) belangrijk gevonden. Kinderboerderijen vindt men iets minder belangrijk dan de overige speelmogelijkheden, maar met een score van 64% (zeer) belangrijk vinden gezinnen met kinderen dit nog steeds duidelijk belangrijker dan gezinnen zonder kinderen.

Daarnaast worden ook zwembaden relatief vaak (erg) belangrijk gevonden door gezinnen met kinderen. Gezinnen zonder kinderen vinden juist uitgaansgelegenheden zoals cafés, restaurants, bioscopen, musea en tentoonstellingen belangrijker dan gezinnen zonder kinderen.

Op basis van leeftijd valt op dat men naarmate de leeftijd toeneemt minder belang hecht aan uitgaansgelegenheden zoals cafés, restaurants, bioscopen en aan koopzondagen en evenementen. Ouderen hechten daarentegen juist meer waarde aan musea, galerieën en tentoonstellingen en aan wandel- en fietspaden.

Tabel 3.2c *Belang voorzieningen in de eigen woonomgeving*
% (heel) belangrijk (Basis = alle respondenten, n=5.795)

	t/m 29					Totaal
	jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65+	
Winkels en winkelcentra	91%*	89%	86%*	84%*	91%	88%
Parken en Plantsoenen	81%*	89%*	89%*	86%	88%	87%
Fietspaden buiten bebouwde kom	70%*	82%*	89%*	92%*	96%*	84%
Wandelpaden buiten bebouwde kom	63%*	77%*	83%*	88%*	91%*	79%
Restaurants, eetcafés e.d.	82%*	73%*	65%*	64%*	53%*	70%
Zwembaden (binnen en/of buiten)	65%*	71%	75%*	63%*	71%	69%
Cafés en terrassen [#]	80%*	71%*	60%*	60%*	63%	68%
Andere mogelijkheden kinderen < 12	47%*	68%*	64%*	59%	60%	60%
Bioscopen en theaters	71%*	59%	61%	53%*	45%*	60%
Recreatieplassen	60%	60%	61%	57%	60%	59%
Andere mogelijkheden kinderen >12	46%*	59%	69%*	59%	57%	59%
Speeltuinen	45%*	66%*	60%*	49%*	58%	56%
Evenementen	60%*	57%*	53%	43%*	35%*	52%
Kinderboerderijen	39%*	58%*	53%	49%	58%*	51%
Musea en galeries	24%*	30%*	38%	49%*	47%*	36%
Tentoonstellingen	19%*	25%*	33%*	43%*	36%	31%
Koopzondagen	33%*	23%	20%*	15%*	12%*	22%
<i>Aantal respondenten</i>	<i>n=1153</i>	<i>n=1474</i>	<i>n=1548</i>	<i>n=1348</i>	<i>n=260</i>	<i>n=5.795</i>

* *Significant verschil ten opzichte van totaal*

Later toegevoegd in internet vragenlijst, gebaseerd op n=1.238 respondenten

Wanneer naar de 9 gemeenten wordt gekeken valt op dat de inwoners van de grote steden meer waarde hechten dan gemiddeld aan koopzondagen. In vergelijking met de andere voorzieningen blijft dit echter nog steeds de minst belangrijke voorziening. Inwoners van de 9 gemeenten en met name inwoners van Utrecht en Amsterdam vinden “rode voorzieningen”, zoals restaurants, bioscopen, musea en tentoonstellingen significant belangrijker dan gemiddeld. Aan voorzieningen voor kinderen en voorzieningen zoals wandelpaden, fietspaden en zwembaden hechten zij juist minder belang dan gemiddeld. In Almere en Zaanstad wordt de meeste waarde gehecht aan mogelijkheden voor kinderen om te spelen.

In bijlage 2, tabel 3, staat een overzicht van het belang dat men aan de verschillende voorzieningen hecht in de 9 gemeenten.

In grafiek 3.1 is het belang dat men aan de voorzieningen hecht in de woonomgeving afgezet tegen het percentage respondenten dat aangeeft dat de voorzieningen niet in voldoende mate aanwezig zijn in de eigen woonomgeving.

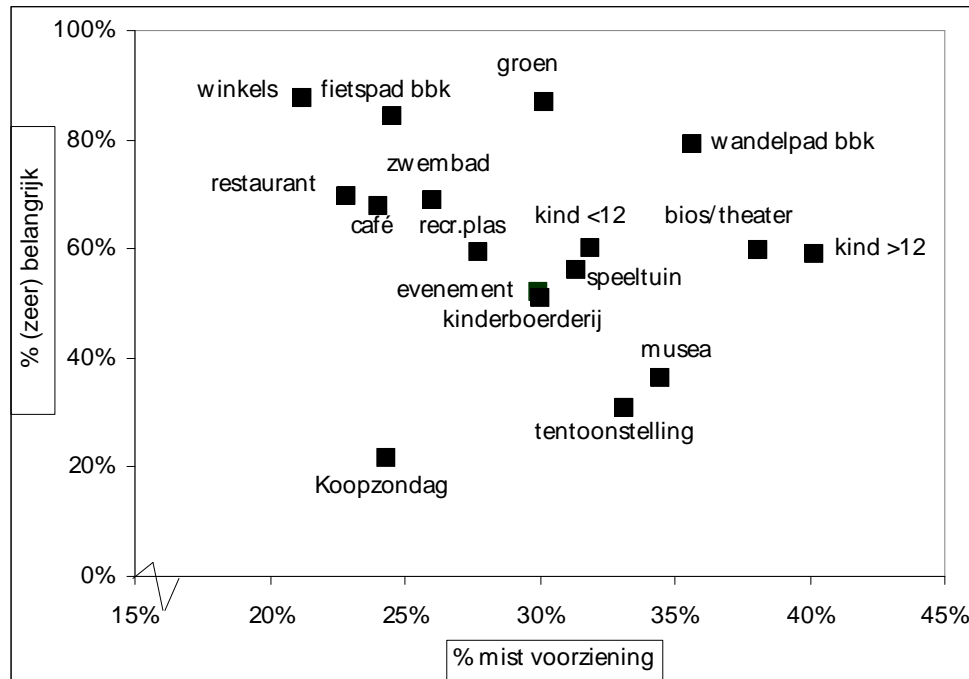
De belangrijkste voorziening, winkels, wordt het minst vaak gemist binnen de eigen woonomgeving. In specifieke situaties, bijvoorbeeld in nieuwbouwwijken kan dit wel een issue zijn, maar in het algemeen is dit geen probleempunt.

Groenvoorzieningen, die men ook erg belangrijk vindt, worden daarentegen vaker gemist en dit geldt nog sterker voor wandelpaden buiten de bebouwde kom.

Bioscoop en theater en voorzieningen voor kinderen boven de 12 jaar worden relatief vaak gemist en vindt men gemiddeld belangrijk.

Musea en tentoonstellingen worden ook vrij vaak gemist, maar vindt men minder belangrijk. Dit gemis zal dus waarschijnlijk niet vaak als een probleem worden ervaren.

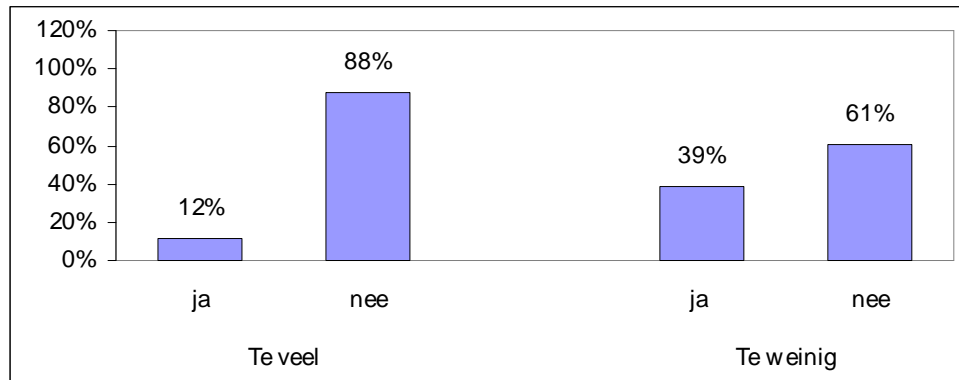
Grafiek 3.1 *Belang versus gemis in de eigen woonomgeving*
(Basis = alle respondenten, n=5.795)



3.4 Overige voorzieningen

Naast deze voorzieningen waar geholpen naar is gevraagd was er ruimte voor de respondenten om zelf nog andere zaken te noemen waarvan zij vinden dat deze teveel of juist te weinig aanwezig zijn in hun woonomgeving.

Grafiek 3.2 % respondenten dat spontaan andere voorzieningen noemt die te veel / te weinig aanwezig zijn in de woonomgeving
(Basis = alle respondenten, n=5.795)



12% van de respondenten heeft spontaan één of meerdere zaken genoemd waarvan zij vinden dat er te veel van zijn in de woonomgeving en 39% heeft één of meerdere zaken genoemd waarvan zij vinden dat er te weinig zijn. Ook hieruit blijkt weer dat men vaker een tekort dan een teveel ervaart aan voorzieningen.

Tabel 3.3 Overige voorzieningen – te veel
(Basis = respondenten die een teveel aan voorzieningen ervaren)

	%		%
Herhaling item(s) vorige vraag	44%	Poep	2%
Verkeersoverlast	8%	Toeristen	2%
Bebouwing	7%	Slecht onderhoud	2%
Overlast (geluid, stank, personen etc)	6%	Scholen	2%
Asfalt	5%	Campings	1%
Coffeeshops	5%	Uitgaansgelegenheden jongeren	1%
Verkeersdrempels	5%	Uitgaansgelegenheden overig	1%
Overig verkeer (rotondes, stoplichten etc)	5%	Saai natuur- / agrarisch gebied	1%
Sportvoorzieningen	4%	Sociale onveiligheid	1%
Plekken voor jongeren	4%	Voorzieningen gehandicapten/ouderen	1%
Parkeergelegenheid (auto's)	4%	Drukke	1%
Religieuze gebouwen	3%	Overig	6%
Hondenvoorzieningen	2%		
<i>Aantal respondenten</i>	<i>n=682</i>	<i>Totaal percentage</i>	<i>132%</i>

Voorzieningen waarvan men een teveel ervaart in de woonomgeving zijn veelal zaken die overlast veroorzaken. Veel genoemd zijn verkeersoverlast (genoemd door 8% van degenen die iets genoemd hebben), overlast van lawaai, stank, etc (6%) en coffeeshops (5%).

Ook is men lang niet altijd tevreden over de inrichting van de woonomgeving. Ergernissen zijn o.a. de bebouwing (7%), het vele asfalt (5%) en verkeersvoorzieningen zoals drempels (5%).

Veel respondenten die een antwoord gaven op deze vraag (44%) herhaalden weer één of meerdere items die bij de vorige vraag geholpen waren voorgelegd, waarbij met name winkels erg vaak worden genoemd (door 21%).

Tabel 3.4 Overige voorzieningen – te weinig
(Basis = respondenten die een tekort aan voorzieningen ervaren)

	%		
Herhaling items vorige vraag	51%	Sociale veiligheid	2%
Sportmogelijkheden	12%	Paardenvoorzieningen	2%
Natuur(gebieden)	9%	Voorzieningen gehandicapten/ouderen	2%
Hondenvoorzieningen	6%	Dierentuin / attractiepark	1%
Uitgaansgelegenheden voor jongeren	6%	Afvalvoorziening	1%
Uitgaansgelegenheden algemeen	6%	Stille plekken	1%
Skateplekken	5%	Recreatie alg.	1%
Parkeergelegenheid (auto's)	5%	Overig verkeer	1%
Plekken voor jongeren	4%	Uitgaansgelegenheden voor ouderen	1%
Openbaar vervoer	4%	Sauna's	1%
Picknicktafels/banken	3%	Bibliotheek	1%
Wandelpaden ov.(niet binnen beb.kom)	3%	Fietsenstalling (bewaakt)	1%
Watersportmogelijkheden	2%	Onderhoud	1%
Bewegwijzering	2%	Informatie over allerlei voorzieningen	1%
Overig uitgaan	2%	Autovrij gebied	1%
Fietspaden ov. (niet binnen beb.kom)	2%	Overig	4%
<i>Aantal respondenten</i>	<i>n=2258</i>	<i>Totaal percentage</i>	<i>165%</i>

Bij de voorzieningen die men nog niet voldoende heeft in de woonomgeving zijn ook heel diverse zaken genoemd, die zowel betrekking hebben op groene voorzieningen (voor recreatie in de openlucht) als rode voorzieningen (recreatie binnen). Meest genoemd zijn sportmogelijkheden (door 12% van degenen die iets noemden), natuurgebieden (9%), voorzieningen om de hond uit te laten (6%) en uitgaansfaciliteiten (12%, voor ouderen / jongeren en algemeen opgeteld).

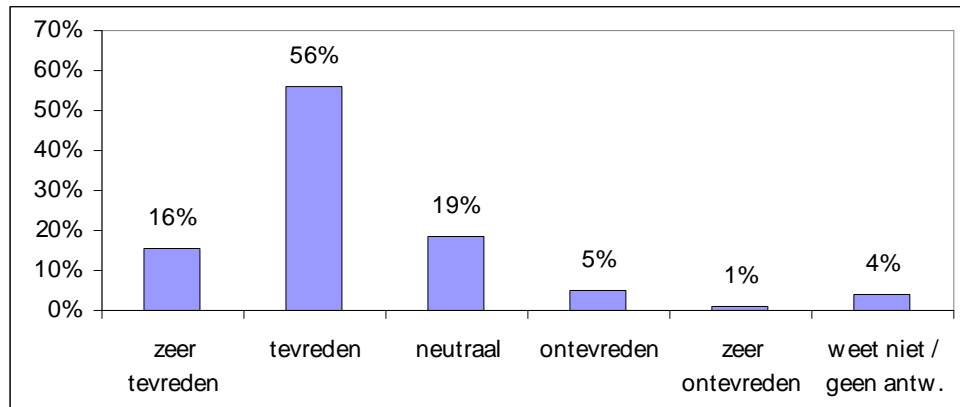
Ook bij deze vraag zijn weer vaak items herhaald die bij de vorige vraag geholpen waren genoemd (door 51%). Hierbij scoorden met name winkels en winkelcentra hoog (14%). Dit is opvallend aangezien deze bij de voorgaande vraag niet vaak genoemd werden als iets wat men mist. Kennelijk heeft men vaak wel een bepaald aanbod van winkels in de buurt, maar mist men nog specifieke winkels, zoals bijvoorbeeld een groenteboer of een avondwinkel. Ook vaak herhaald is het tekort aan bioscopen en theaters (door 10% van degenen die spontaan iets noemden bij deze vraag).

Vanwege de kleine aantallen respondenten die nog voorzieningen hebben genoemd die zij missen of teveel hebben in de woonomgeving, kunnen geen gedetailleerde analyses gemaakt worden voor de 9 gemeenten. Wel valt op dat inwoners van Zaanstad relatief vaak een tekort aan sportvoorzieningen noemden (door ca. 10% spontaan genoemd). Inwoners van Almere missen vaak uitgaansvoorzieningen (door 12% genoemd) en inwoners van Eindhoven noemden relatief vaak spontaan het tekort aan hondenuitlaatmogelijkheden (door 6% genoemd). Inwoners van Amsterdam, Utrecht en Den Haag ervaren relatief vaak een tekort aan natuur in hun woonomgeving (door ca. 6% genoemd).

3.5 Tevredenheid woonomgeving

Aan de respondenten is gevraagd aan te geven hoe tevreden zij in het algemeen zijn over de mogelijkheden die er in de eigen woonomgeving zijn om de vrije tijd door te brengen.

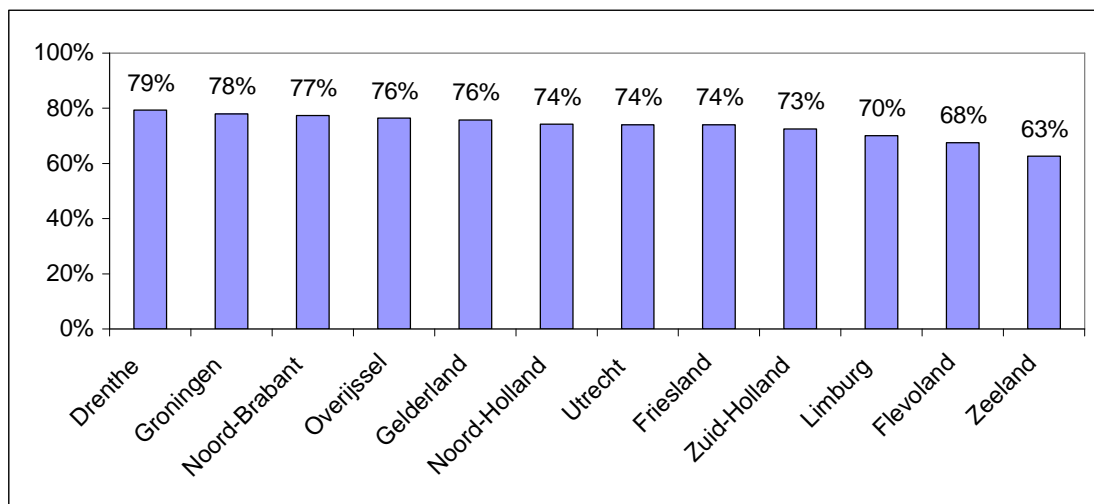
Grafiek 3.2 *Tevredenheid over mogelijkheden doorbrengen vrije tijd in woonomgeving*
(Basis = alle respondenten, n=5.795)



Bijna driekwart van de respondenten (72%) is hier (zeer) tevreden over. 19% is neutraal en slechts een kleine percentage (6%) is hierover (zeer) ontevreden.

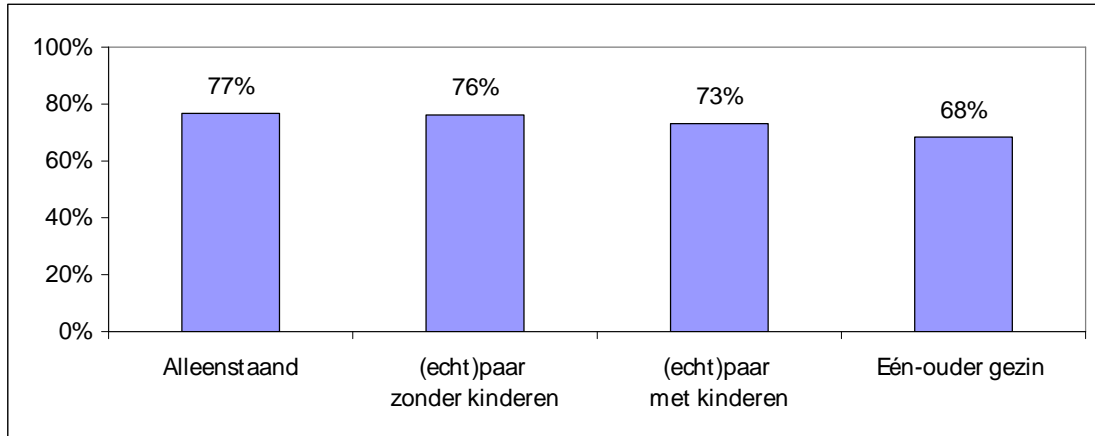
De tevredenheid met de vrijetijds mogelijkheden in de woonomgeving varieert per provincie. Respondenten uit Drenthe zijn het meest tevreden. 79% van hen is (zeer) tevreden over de mogelijkheden om de vrije tijd door te brengen in de woonomgeving. Inwoners van Flevoland en Zeeland zijn hierover het minst tevreden.

Grafiek 3.3 *Tevredenheid over mogelijkheden doorbrengen vrije tijd in woonomgeving*
(Basis = alle respondenten met een mening, n=4.561)



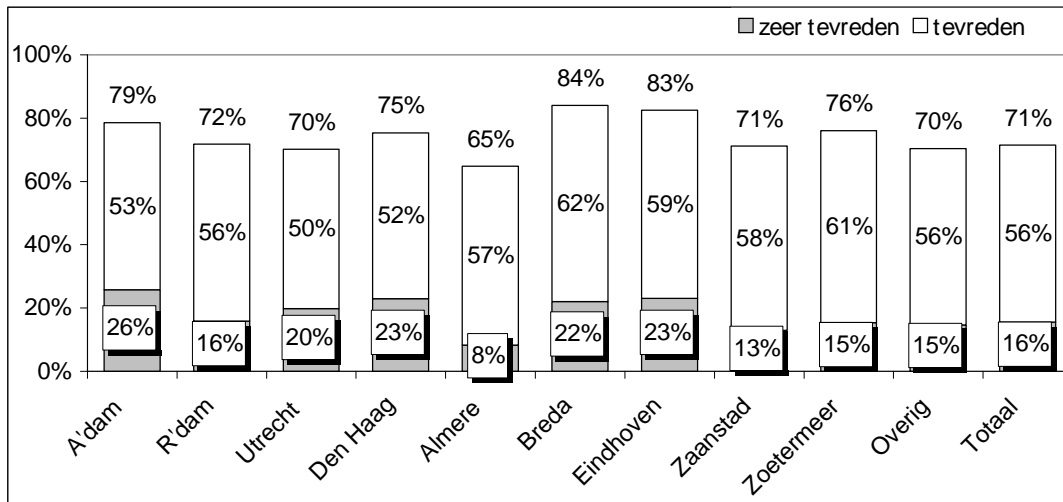
Ook de gezinssamenstelling is van invloed op de tevredenheid. Gezinnen zonder kinderen zijn vaker tevreden dan gezinnen met kinderen. Eén-ouder gezinnen met kinderen zijn het minst tevreden over de mogelijkheden in de omgeving. Dit sluit aan bij de eerdere constatering dat gezinnen met kinderen vaker voorzieningen missen in de woonomgeving dan gezinnen zonder kinderen.

Grafiek 3.4 Tevredenheid over mogelijkheden doorbrengen vrije tijd in woonomgeving
(Basis = alle respondenten met een mening, n=4.561)



De tevredenheid over de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding verschilt ook tussen de 9 gemeenten. Meest tevreden zijn inwoners van Breda en Eindhoven. Meer dan 80% van hen is tevreden over de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding, waarvan meer dan 20% zelfs *zeer* tevreden is. De inwoners van Almere zijn het minst tevreden. Van hen is slechts 65% (zeer) tevreden over de mogelijkheden om de vrije tijd door te brengen in de woonomgeving, waarvan minder dan 10% *zeer* tevreden is. Dit sluit aan bij het relatief grote tekort aan voorzieningen in Almere.

Grafiek 3.4b Tevredenheid over mogelijkheden doorbrengen vrije tijd in woonomgeving
(Basis = alle respondenten)



3.6 Uitgaan

Met betrekking tot het onderwerp “uitgaan in de woonomgeving” is een aantal aspecten voorgelegd met de vraag hoe tevreden men hiermee is. Respondenten die eerder aangaven dat in hun woonomgeving geen horeca of bioscoop / theater aanwezig is, zijn bij de betreffende aspecten buiten beschouwing gelaten.

Tabel 3.5 *Tevredenheid m.b.t. aspecten uitgaan*
(Basis = alle respondenten met voorziening in woonomgeving)

	(zeer) tevreden	Neutraal	(zeer) ontevreden	NVT / weet niet	n
Keuze uit film- en theatervoorstellingen	59%	21%	16%	4%	n=3723
Kwaliteit van de bediening in de horeca	42%	37%	17%	4%	n=5563
Veiligheid op straat 's avonds laat	40%	28%	30%	1%	n=5795
Bereikbaarheid centrum met OV 's avonds en in het weekend [#]	33%	18%	33%	16%	n=1238
Prijsniveau van de horeca	13%	22%	62%	3%	n=5563

[#] Later toegevoegd in internet vragenlijst

Over het algemeen is men vrij tevreden over de keuze uit film- en theatervoorstellingen in de woonomgeving. 59% is hierover (zeer) tevreden en maar 16% is (zeer) ontevreden. In vergelijking met alle andere aspecten die in dit onderzoek ter sprake komen is dit een erg hoge score.

Over de kwaliteit van de bediening in de horeca is de meerderheid positief of neutraal. De veiligheid 's avonds laat op straat en de bereikbaarheid van het centrum met openbaar vervoer worden echter minder goed beoordeeld. Circa één op de drie respondenten is hierover (zeer) ontevreden. Minst te spreken is men over het prijsniveau in de horeca. Maar liefst 62% van de respondenten is hier (zeer) ontevreden over. Van alle aspecten die tijdens het onderzoek zijn voorgelegd, is dit hetgeen waar men het vaakst ontevreden over is.

Tussen de 9 gemeenten zijn er ook een aantal verschillen zichtbaar voor de verschillende aspecten met betrekking tot uitgaan.

In Amsterdam, Utrecht, Eindhoven en Zaanstad is men vaker dan gemiddeld ontevreden over het prijsniveau in de horeca. In 7 van de 9 gemeenten wordt ook de kwaliteit van de bediening in de horeca minder positief beoordeeld dan gemiddeld. Alleen in Breda en Zoetermeer is het verschil met het landelijke gemiddelde niet significant. In Rotterdam, Utrecht, Almere, Breda en Eindhoven is men vaker dan gemiddeld ontevreden over de veiligheid 's avonds laat op straat. Maar liefst 53% van de Rotterdammers die hebben meegewerkt aan het onderzoek zijn hierover ontevreden.

Over de keuze uit film- en theatervoorstellingen en over de bereikbaarheid van het centrum met het openbaar vervoer 's avonds en in het weekend zijn de inwoners van de 9 gemeenten tevredener dan gemiddeld. In grotere plaatsen is dit logischerwijze beter geregeld dan in kleinere gemeenten.

In bijlage 3, tabel 4, is een overzicht opgenomen hoeveel procent van de inwoners van de gemeenten *ontevreden* is over de aspecten.

Naast de in de vragenlijst genoemde aspecten was er ruimte voor de respondenten om zelf andere aspecten te noemen met betrekking tot uitgaan in de woonomgeving waar men (zeer) ontevreden over is. 48% van de respondenten heeft hier één of meerdere aspecten genoemd waar men (zeer) ontevreden over is (zie tabel 6).

Meest genoemd zijn opmerkingen met betrekking tot het ontbreken van bepaalde voorzieningen (door 36% van de respondenten die iets genoemd hebben). Hierbij zijn uitgaansgelegenheden voor jongeren vaak specifiek genoemd.

Sociale veiligheid en bereikbaarheid van het centrum spelen ook een belangrijke rol. Beiden zijn genoemd door een kwart van de respondenten die een antwoord gaven op deze vraag. Meest genoemde verbeterpunten met betrekking tot sociale veiligheid zijn meer politietoezicht en betere verlichting. De slechte bereikbaarheid van het centrum wordt vooral veroorzaakt door een gebrek aan mogelijkheden met het openbaar vervoer en door een tekort aan parkeergelegenheid voor auto's.

17% van de respondenten heeft opmerkingen gemaakt m.b.t. het onderhoud van het uitgaansgebied. Deze hebben veelal betrekking op de slechte staat van wegen en groenvoorzieningen. Daarnaast zijn de overlast door zwerfafval en door honden- en kattenpoep specifiek genoemd.

14% heeft te maken met overlast bij het uitgaan in de woonomgeving. Dit heeft vaak te maken met geluidsoverlast (5%), maar heeft ook veelal betrekking op de storende aanwezigheid van bepaalde personen (5%), zoals groepen hangjongeren of drugsgebruikers. Ook vandalisme en vernieling is meerdere keren genoemd.

Verkeersveiligheid is door 9% van de respondenten genoemd en heeft met name betrekking op de snelheid van het verkeer.

De openingstijden van verschillende uitgaansmogelijkheden zijn door 5% van de respondenten genoemd, waarbij de meerderheid lijkt te pleiten voor verruiming van de openingstijden. Een klein deel van de respondenten ziet juist liever een inperking hiervan.

Tabel 3.6 Overige verbeterpunten m.b.t. uitgaan in de woonomgeving
(Basis = respondenten die verbeterpunten genoemd hebben, n=2775 / 48% van alle respondenten)

	Ontevreden	Zeerv ontevreden	Totaal ontevreden
Herhaling aspecten vorige vraag	11%	4%	15%
Afwezigheid van specifieke voorzieningen	27%	9%	36%
Tekort aan uitgaansgelegenheden jongeren	5%	2%	8%
Tekort aan cafés / terrassen	5%	1%	6%
Tekort aan uitgaansgelegenheden algemeen	5%	1%	6%
Tekort aan bioscopen / theaters	3%	2%	5%
Tekort aan restaurants, eetcafés e.d.	3%	0%	4%
Tekort aan uitgaansgelegenheden ouderen	3%	1%	3%
Tekort aan festivals, evenementen.	2%	1%	2%
Tekort aan horeca in de wijk	1%	0%	1%
Tekort andere voorzieningen	6%	2%	9%
Openingstijden	4%	1%	5%
Openingstijden te beperkt	2%	0%	2%
Meer geopend op zondagen	0%	0%	1%
Openingstijden algemeen /overig	2%	0%	2%
Sociale veiligheid	17%	9%	26%
Tekort aan politie op straat	5%	6%	11%
Slechte straatverlichting	7%	2%	9%
Onveiligheid openbaar vervoer	1%	0%	1%
Sociale veiligheid algemeen / overig	5%	2%	7%
Overlast	8%	6%	14%
Geluidsoverlast	3%	2%	5%
Aanwezigheid van (groepen) hangjongeren	3%	2%	5%
Vandalisme, vernieling	1%	1%	3%
Aanwezigheid van drugsgebruikers, zwervers e.d.	1%	1%	3%
Onderhoud	10%	6%	17%
Onderhoud centrum/uitgaansgebied (wegen, groen e.d)	6%	2%	8%
Zwerfafval (op straat)	4%	2%	6%
Hondenpoep, kattenpoep, paardenpoep (op straat)	2%	2%	4%
Verkeersveiligheid	4%	4%	9%
Snelheid verkeer	2%	2%	4%
Onveiligheid fietspaden	1%	1%	2%
Verkeersveiligheid overig	2%	1%	3%
Bereikbaarheid	17%	8%	25%
Bereikbaarheid met OV (niet mbt avond / weekend)	6%	3%	9%
Tekort aan parkeergelegenheid in het centrum	5%	2%	7%
Bereikbaarheid centrum met fiets	1%	1%	2%
Bereikbaarheid centrum met auto	1%	0%	1%
Te hoge parkeertarieven	1%	0%	1%
Taxivervoer	1%	1%	1%
Bereikbaarheid centrum overig	1%	0%	1%
Overig			
Tekort aan variatie in horecagelegenheden	4%	1%	5%
Tekort aan capaciteit w.b. bioscopen en theaters	1%	0%	2%
Rookbeleid	0%	0%	1%
Overig	8%	3%	11%

NB Respondenten konden meerdere antwoorden geven. Hierdoor tellen de aspecten niet op tot totaal

3.6 Winkelen en stadsbezoek

Met betrekking tot het onderwerp “winkelen en stadsbezoek” is een aantal aspecten voorgelegd met de vraag hoe tevreden men hiermee is. Respondenten die eerder aangaven geen winkels of winkelcentra, of geen musea en tentoonstellingen in hun woonomgeving te hebben, zijn bij enkele aspecten buiten beschouwing gebleven.

Tabel 3.7 *Tevredenheid m.b.t. aspecten winkelen en stadsbezoek*
(Basis = alle respondenten met voorziening in woonomgeving)

	(zeer) tevreden	Neutraal	(zeer) ontevreden	NVT / weet niet	n
Bereikbaarheid van het centrum met de auto	53%	21%	23%	4%	n=5795
Variatie/diversiteit aan winkels [#]	51%	23%	23%	3%	n=1238
Bereikbaarheid centrum met openbaar vervoer	50%	16%	20%	14%	n=5795
Veiligheid op straat	44%	29%	27%	1%	n=5795
Openingstijden van musea en tentoonstellingen	41%	31%	5%	23%	n=4102
Hoeveelheid fietsstallingen in centrum [#]	31%	22%	39%	8%	n=1238
Entreprijzen van musea en tentoonstellingen	29%	35%	13%	23%	n=4102
Parkeertarieven in of nabij het centrum [#]	27%	16%	48%	8%	n=1238
Zwerfafval op straat	21%	25%	53%	0%	n=5795
Hondenpoep op straat	18%	26%	55%	1%	n=5795

Later toegevoegd in internet vragenlijst

Voor de meeste respondenten is het centrum vrij goed te bereiken met de auto of met openbaar vervoer, hoewel nog ruim één op de vijf respondenten hier ontevreden over is. Parkeren in het centrum is echter wel een probleem. 39% vindt dat er onvoldoende stallingen zijn voor fietsen en 48% is ontevreden over de parkeertarieven voor auto's in of nabij het centrum.

Zwerfafval en hondenpoep op straat komen naar voren als zaken waar veel mensen ontevreden over zijn.

Over de openingstijden en entreprijzen van musea en tentoonstellingen hebben relatief veel respondenten geen mening. Waarschijnlijk zijn zij hier niet in geïnteresseerd. Degenen die hierover wel antwoord gaven zijn redelijk goed te spreken over de openingstijden, maar iets minder over de entreprijzen.

In de 9 gemeenten is men minder vaak dan gemiddeld ontevreden over de bereikbaarheid van het centrum met openbaar vervoer. Daarentegen is in de vier grote steden de bereikbaarheid van het centrum met de auto juist wel vaak reden tot ontevredenheid. In Almere en Zoetermeer zijn weinig respondenten ontevreden over de bereikbaarheid van het centrum met het openbaar vervoer. De parkeertarieven in het centrum worden in de meeste grote gemeenten ook slechter beoordeeld dan gemiddeld. Alleen in Zoetermeer is men hierover minder ontevreden dan gemiddeld.

De veiligheid op straat wordt in de 9 gemeenten slechter beoordeeld dan gemiddeld, al is het verschil in ontevredenheid alleen significant voor Rotterdam, Utrecht en Breda. De hoeveelheid zwerfafval op straat wordt met name als een probleem gezien in de 4 grote steden en in Eindhoven. Hondenpoep op straat wordt relatief vaak als een probleem ervaren in Rotterdam en Den Haag.

In bijlage 3, tabel 4, is een overzicht opgenomen hoeveel procent van de inwoners van de gemeenten *ontevreden* is over de aspecten.

Naast de in de vragenlijst genoemde aspecten was er ruimte voor de respondenten om zelf andere aspecten te noemen met betrekking tot winkelen en stadsbezoek waar men (zeer) ontevreden over is. 37% van de respondenten heeft hier één of meerdere aspecten genoemd waar men (zeer) ontevreden over is (zie tabel 8).

Meest genoemd zijn opmerkingen met betrekking tot de bereikbaarheid van het (winkel-) centrum. Een kwart van de respondenten die een antwoord gaven op deze vraag noemden een aspect met betrekking tot bereikbaarheid. Evenals bij het onderwerp “uitgaan” is gebrek aan parkeerruimte vaak een probleem. Problemen met bereikbaarheid met openbaar vervoer worden nu minder genoemd dan bij het onderwerp uitgaan. Mogelijk speelt dit probleem vaker 's avonds dan overdag.

19% van de respondenten gaf een antwoord met betrekking tot de kwaliteit of het onderhoud van de voorzieningen in het centrum. Hiertoe zijn o.a. gerekend te veel verkeer in het winkelgebied (7%), gebrek aan sfeer (4%) en slechte bestrating (3%).

16% gaf aan dat ze nog voorzieningen missen, waarbij met name wordt gedacht aan winkels (8%), maar ook aan horeca (2%) of aan gerelateerde zaken zoals toiletten (2%).

9% heeft opmerkingen gemaakt over de openingstijden van winkels, al is men hierover meestal gewoon ontevreden en niet zeer ontevreden. Veiligheid en overlastaspecten zijn genoemd door 6% van de respondenten. Dit is minder vaak dan m.b.t. het onderwerp uitgaan (daar noemde 26% van degenen die iets noemden sociale veiligheid). Kennelijk speelt ook dit onderwerp meer 's avonds dan overdag.

Tabel 3.8 Overige verbeterpunten m.b.t. winkelen en stadsbezoek
(Basis = respondenten die verbeterpunten genoemd hebben, n=2136 /
37% van alle respondenten)

	Ontevreden	Zeerv ontevreden	Totaal ontevreden
Herhaling aspecten vorige vraag	44%	20%	64%
Tekort aan voorzieningen	11%	5%	16%
Tekort aan winkels	6%	2%	8%
Tekort aan horeca	2%	1%	2%
Tekort aan openbare toiletten	1%	1%	2%
Tekort aan afval/vuilnisbakken	1%	0%	1%
Tekort aan voorzieningen gehandicapten	1%	1%	1%
Tekort overige voorzieningen	2%	1%	3%
Openingstijden	7%	1%	9%
Te korte openingstijden winkels	3%	0%	3%
Te weinig koopzondagen	2%	0%	2%
Te veel koopzondagen	1%	0%	1%
Te korte openingstijden overige instellingen	1%	0%	1%
Openingstijden algemeen	2%	0%	2%
Kwaliteit en onderhoud voorzieningen	13%	6%	19%
Teveel verkeer in winkelgebied	5%	2%	7%
Gebrek aan sfeer in winkelstraten en winkelcentra	3%	1%	4%
Slechte bestrating	2%	1%	3%
Te veel/vaak opgebroken straten	1%	1%	2%
Gebrek aan schoonmaak	1%	0%	2%
Groenvoorziening en onderhoud	1%	1%	2%
Te veel reclame	1%	0%	1%
Slechte bediening	1%	0%	1%
Veiligheid / overlast	4%	2%	6%
Aanwezigheid van hangjongeren	2%	1%	3%
Veiligheid i.h.alg.	1%	0%	1%
Aanwezigheid van drugsgebruikers, zwervers, etc	1%	1%	1%
Geluidsoverlast	1%	0%	1%
Overig overlast in winkelgebied	1%	0%	1%
Bereikbaarheid	18%	6%	24%
Te weinig parkeerplaatsen	13%	4%	18%
Parkeerbeleid	2%	1%	3%
Bereikbaarheid per fiets	1%	0%	2%
Prijs van OV te hoog	1%	0%	1%
Bereikbaarheid centrum overig	1%	0%	1%
Overig			
Verkeersveiligheid	2%	2%	5%
Te veel leegstaande winkels	1%	0%	1%
Prijsniveau horeca & winkels	1%	0%	1%
Overig	4%	3%	7%

3.7 Bezoek aan park of plantsoen

Met betrekking tot het onderwerp “bezoek aan park en plantsoen” is een aantal aspecten voorgelegd met de vraag hoe tevreden men hiermee is. Respondenten die eerder aangaven dat in hun woonomgeving geen park of plantsoen aanwezig is, zijn bij deze vraag buiten beschouwing gelaten.

Tabel 3.9 *Tevredenheid m.b.t. aspecten park en plantsoen*
(Basis = alle respondenten met voorziening in woonomgeving)

	(zeer) tevreden	Neutraal	(zeer) ontevreden	NVT / weet niet	n
Stilte in park of plantsoen	47%	32%	15%	5%	n=5261
Onderhoud van park of plantsoen [#]	44%	26%	26%	4%	n=1140
Veiligheid (toezicht) in park of plantsoen	27%	34%	28%	10%	n=5261
Zwerfafval in park of plantsoen	22%	25%	48%	5%	n=5261
Verlichting in park of plantsoen [#]	21%	29%	39%	10%	n=1140
Hondenpoep in park of plantsoen	14%	24%	57%	5%	n=5261
Aanwezigheid van toiletten	5%	19%	52%	24%	n=5261

Later toegevoegd in internet vragenlijst

De meeste respondenten zijn tevreden of neutraal over de stilte in park en plantsoen. Ook het onderhoud wordt overwegend positief gewaardeerd, hoewel een kwart van de respondenten meent dat dit beter zou kunnen. Veiligheid en verlichting in park en plantsoen komen ook naar voren als aspecten waar de meerderheid positief of neutraal tegenover staat, maar waarover men ook regelmatig ontevreden is. Minst tevreden is men echter over de aanwezigheid van zwerfafval en hondenpoep en de aanwezigheid van toiletten. Met dit laatste wordt waarschijnlijk bedoeld dat er te weinig toiletgelegenheden zijn in openbare parken. Naar verwachting zal dit probleem met name spelen in de grotere steden.

In Rotterdam, Utrecht, Almere en Breda is men relatief vaak ontevreden over de veiligheid in parken en plantsoenen. In de 4 grote steden en in Breda wordt (het gebrek aan) stilte vaak als een probleem gezien. Zwerfafval in parken en plantsoenen speelt vooral in Rotterdam en Zoetermeer. In Rotterdam en Zaanstad is men het vaakst ontevreden over de aanwezigheid (of juist de afwezigheid) van toiletten.

In bijlage 3, tabel 4, is een overzicht opgenomen hoeveel procent van de inwoners van de gemeenten *ontevreden* is over de aspecten.

Naast de in de vragenlijst genoemde aspecten was er ruimte voor de respondenten om zelf aspecten te noemen met betrekking tot park en plantsoen waar men (zeer) ontevreden over is. Respondenten die geen park of plantsoen hebben in de woonomgeving zijn weer buiten beschouwing gelaten (9% van de respondenten). 28% van de respondenten met een park of plantsoen in de woonomgeving (25% van *alle* respondenten) heeft hier één of meerdere aspecten genoemd waar men (zeer) ontevreden over is.

De opmerkingen hebben vooral betrekking op voorzieningen die men mist in het park. Meest genoemd zijn tafels en bankjes (6%) en prullenbakken (6%). Ook heeft men meerdere keren gezegd dat er geen of te weinig parken zijn in de woonomgeving (6%). Als de respondenten waren meegerekend die eerder aangaven geen park of plantsoen te hebben in de woonomgeving zou dit antwoord nog veel vaker zijn gegeven.

Ook is meerdere keren opgemerkt dat er te weinig mogelijkheden zijn om de hond uit te laten. Dit sluit aan bij het eerdere punt dat veel respondenten ontevreden zijn over de hoeveelheid hondenpoep in het park.

19% van de respondenten noemde een aspect met betrekking tot overlast in het park. Deze overlast wordt vaak veroorzaakt door jongeren (7%), maar ook door loslopende honden (6%).

Over deze aspecten is men relatief vaak *zeer* ontevreden in vergelijking met de voorzieningen. Hierover is men vaker *gewoon* ontevreden.

Andere kritiekpunten over parken en plantsoenen hebben betrekking op het gebrek aan variatie (5%), de grootte van de parken en plantsoenen, het tekort aan activiteiten in parken en bereikbaarheid van het park (alleen door 2% genoemd) .

Tabel 3.10 Overige verbeterpunten m.b.t. park en plantsoen
(Basis = respondenten met park of plantsoen in woonomgeving die verbeterpunten genoemd hebben, n=1455 / 25% van *alle* respondenten)

	<i>Ontevreden</i>	<i>Zeer ontevreden</i>	<i>Totaal ontevreden</i>
Herhaling items vorige vraag	41%	20%	61%
Voorzieningen	31%	11%	42%
Tekort aan zitbankjes en tafels	7%	1%	8%
Tekort aan prullenbakken	5%	2%	7%
Ontbreken van / tekort aan parken	4%	2%	6%
Slechte scheiding van recreanten	4%	2%	6%
Tekort aan hondentoiletten	3%	2%	5%
Tekort aan speelruimte	3%	1%	4%
Tekort aan bomen/struiken/bloemen	3%	1%	4%
Tekort aan horeca in het park	2%	0%	2%
Tekort aan wandelpaden	2%	0%	2%
Tekort aan skate- of skeelerenpaden	1%	0%	1%
Tekort overige voorzieningen	4%	1%	4%
Overlast	12%	8%	19%
Overlast van hangjongeren	5%	2%	7%
Overlast van loslopende honden	4%	3%	6%
Overlast van junks, zwervers, etc	3%	2%	4%
Overlast van vandalisme	1%	1%	2%
Overig overlast	1%	1%	1%
Overig			
Gebrek aan variatie	4%	1%	5%
Te kleine parken en plantsoenen	2%	1%	2%
Tekort aan activiteiten in het park	2%	0%	2%
Bereikbaarheid van het park	2%	0%	2%
Toegankelijkheid invaliden	0%	0%	1%
Overig	5%	3%	8%

3.8 Spelen voor kinderen

Met betrekking tot het onderwerp “spelen voor kinderen” is een aantal aspecten voorgelegd met de vraag hoe tevreden men hier over is. Respondenten die eerder aangaven dat in hun woonomgeving geen speelmogelijkheden voor kinderen zijn, zijn bij deze vraag buiten beschouwing gelaten.

Tabel 3.11 *Tevredenheid m.b.t. aspecten spelen voor kinderen*
(Basis = alle respondenten met voorziening in woonomgeving)

	(zeer) tevreden	Neutraal	(zeer) ontevreden	NVT / weet niet	n
Afscherming van speelplekken tegen verkeer	38%	20%	17%	26%	n=5507
Onderhoud speeltoestellen	31%	22%	14%	32%	n=5507
Afscherming van speelplekken van het water [#]	23%	27%	17%	34%	n=1168
Aantal verschillende speeltoestellen/variatie [#]	23%	27%	20%	30%	n=1168
Zwerfafval op speelplekken	16%	22%	35%	27%	n=5507
Honden- en kattenpoep op speelplekken	12%	18%	42%	28%	n=5507

Later toegevoegd in internet vragenlijst

Bij deze vraag valt op dat veel respondenten geen antwoord hebben gegeven of hebben aangegeven dat dit voor hen niet van toepassing is. Dit zijn voornamelijk gezinnen zonder kinderen, voor wie het vaak moeilijk zal zijn om hier een oordeel over te geven. In onderstaande tabel zijn deze respondenten daarom buiten beschouwing gelaten.

Tabel 3.12 *Tevredenheid m.b.t. aspecten spelen voor kinderen*
(Basis = alle respondenten met een mening en waar voorziening in woonomgeving aanwezig is)

	(zeer) tevreden	Neutraal	(zeer) ontevreden	n
Afscherming van speelplekken tegen verkeer op straat	51%	26%	22%	4102
Onderhoud speeltoestellen	46%	33%	21%	3745
Afscherming van speelplekken van het water [#]	35%	40%	25%	775
Aantal verschillende speeltoestellen/variatie [#]	33%	38%	28%	819
Zwerfafval op speelplekken	22%	31%	47%	4039
Honden- en kattenpoep op speelplekken	17%	24%	58%	3977

Later toegevoegd in internet vragenlijst

Voor de afscherming, het onderhoud en de variatie aan toestellen op de speelplekken geldt dat de meerderheid hier tevreden of neutraal over is, maar dit circa een kwart van de respondenten er niet tevreden over is. Dit is dus geen zwaar probleem, maar er zou hier en daar nog wel iets verbeterd kunnen worden. Zwerfafval en honden- en kattenpoep is echter een groter probleem. Een groot deel van de respondenten is hier ontevreden over.

Gezinnen met kinderen zijn logischerwijze nog iets vaker ontevreden over deze aspecten dan gezinnen zonder kinderen. De verschillen zijn echter niet groot en alleen significant voor het onderhoud van speeltoestellen, de afscherming tegen verkeer en met betrekking tot honden- en kattenpoep op de speelplekken.

Tabel 3.12b *Tevredenheid m.b.t. aspecten spelen voor kinderen*
(Basis = alle respondenten met een mening en waar voorziening in woonomgeving aanwezig is) % (zeer) ontevreden

	<i>Gezin zonder kinderen</i>	<i>Gezin met kinderen</i>	<i>Totaal</i>
Afscherming van speelplekken tegen verkeer op straat	19%	25%*	22%
Onderhoud speeltoestellen	17%	24%*	21%
Afscherming van speelplekken van het water [#]	23%	26%	25%
Aantal verschillende speeltoestellen/variantie [#]	25%	30%	28%
Zwerfafval op speelplekken	46%	49%	47%
Honden- en kattenpoep op speelplekken	56%	60%*	58%

* *Significant verschil tussen gezinnen met kinderen en gezinnen zonder kinderen*

Later toegevoegd in internet vragenlijst

Wanneer de respondenten met een speelplek in de woonomgeving en die een mening hierover hebben worden vergeleken tussen de 9 gemeenten komen een aantal verschillen naar voren. In Den Haag, Zaanstad en Zoetermeer is men relatief vaak ontevreden over het onderhoud van de speeltoestellen. In Rotterdam, Utrecht en Zoetermeer is men vaak ontevreden over zwerfafval op speelplekken.

In Rotterdam is men ook vaak ontevreden over de afscherming van speelplekken tegen verkeer en in Zaanstad is men relatief vaak ontevreden over de afscherming van het water. In Zoetermeer is men minder vaak tevreden met de variatie aan speeltoestellen. In bijlage 3, tabel 4c, is een overzicht opgenomen hoeveel procent van de inwoners van de gemeenten *ontevreden* is over de aspecten.

Naast de in de vragenlijst genoemde aspecten was er ruimte voor de respondenten om zelf andere aspecten te noemen met betrekking tot speelmogelijkheden voor kinderen waar men (zeer) ontevreden over is. Respondenten die geen speelmogelijkheden hebben in de woonomgeving zijn weer buiten beschouwing gelaten (5% van de respondenten).

19% van de respondenten met speelmogelijkheden in de woonomgeving (18% van *alle* respondenten) heeft hier één of meerdere aspecten genoemd waar men ontevreden over is.

De helft van de respondenten die antwoord gaven noemden iets met betrekking tot de aanwezigheid van speelvoorzieningen. Vaak wordt een tekort ervaren aan speel-mogelijkheden. Hierbij is meerdere malen specifiek vermeld dat er te weinig speeltoestellen zijn (13%), dat er niet genoeg mogelijkheden zijn voor de oudere jeugd (8%) en dat er een tekort is aan veldjes om bijvoorbeeld te kunnen voetballen of basketballen (7%). Ook wordt bij de bestaande speelplekken vaak een tekort ervaren aan afvalbakken (2%) of aan andere voorzieningen zoals bankjes waar de ouders op kunnen zitten (5%).

Daarnaast hebben meerdere respondenten opmerkingen gemaakt over de verkeersveiligheid in en om speelplekken (15%) of over gebrek aan toezicht bij speelplekken (12%). Overlast is hier minder vaak genoemd dan bij de voorgaande onderwerpen (door 8%) en wordt dan meestal veroorzaakt door hangjongeren. Hiermee samenhangend is ook meerdere keren opgemerkt dat er vaak geen goede scheiding is tussen speelruimte voor oudere en jongere kinderen.

Eén op de drie respondenten heeft een van de bij de vorige vraag genoemde aspecten herhaald, waarbij met name slecht onderhoud van speeltoestellen maar ook van speelplekken vaak is genoemd (door 10%).

Tabel 3.13 Overige verbeterpunten m.b.t. spelen voor kinderen
 (Basis = respondenten met speelmogelijkheden in woonomgeving die verbeterpunten genoemd hebben, n=1026 / 18% van alle respondenten)

	<i>Zeer</i>		<i>Totaal</i>
	<i>Ontevreden</i>	<i>ontevreden</i>	
Herhaling items vorige vraag	23%	11%	34%
Aanwezigheid / capaciteit voorzieningen	36%	14%	50%
Te weinig speelmogelijkheid in de buurt i.h.alg.	12%	4%	16%
Tekort aan speeltoestellen	10%	4%	13%
Tekort aan speelgelegenheid voor oudere jeugd	6%	2%	8%
Tekort aan speelveldjes	6%	1%	7%
Tekort aan overige voorzieningen op speelplek (bankjes e.d.)	3%	1%	5%
Speelplaatsen te klein	2%	1%	3%
Tekort aan skatemogelijkheden	1%	1%	2%
Tekort aan afvalbakken op speelplekken	2%	0%	2%
Overig tekort aan speelvoorzieningen	1%	1%	1%
Overlast	4%	4%	8%
Overlast van hangjongeren op/rond de speelplekken	3%	3%	7%
Overlast van junks en/of zwervers op/rond speelplekken	0%	1%	1%
Overige overlast	0%	0%	0%
Overig			
Verkeersveiligheid	9%	6%	15%
Gebrek aan toezicht	10%	3%	13%
Slechte scheiding jongere en oudere kinderen	2%	0%	3%
Veiligheid speeltoestellen	2%	1%	3%
Bereikbaarheid speelgelegenheid	0%	1%	1%
Verlichting	1%	0%	1%
Overig	7%	3%	9%

3.9 Wandelen en fietsen

Met betrekking tot het onderwerp “wandelen en fietsen” is een aantal aspecten voorgelegd met de vraag hoe tevreden men hier over is.

Tabel 3.14 *Tevredenheid m.b.t. aspecten wandelen en fietsen*
(Basis = alle respondenten)

	(zeer) tevreden	Neutraal	(zeer) ontevreden	NVT / weet niet	n
Verkeersveiligheid voor wandelaars	49%	30%	20%	1%	n=5795
Verkeersveiligheid voor fietsers	48%	29%	23%	1%	n=5795
Onderhoud van fietspaden	46%	25%	28%	2%	n=5795
Onderhoud van trottoirs/wandelpaden	42%	25%	32%	1%	n=5795
Verlichting van fietspaden	36%	30%	28%	6%	n=5795
Verlichting van wandelpaden	32%	31%	29%	8%	n=5795
Schoon zijn van fietspaden #	29%	32%	35%	4%	n=1238
Mogelijkheden voor hond uitlaten #	23%	18%	27%	32%	n=1238

Later toegevoegd in internet vragenlijst

Bijna de helft van de respondenten is (zeer) tevreden over de verkeersveiligheid voor fietsers en wandelaars in de eigen woonomgeving, zo'n 20% is hierover ontevreden. Hiermee scoort dit aspect vrij gemiddeld qua tevredenheid. Het onderhoud van wandel- en fietspaden scoort iets slechter en over de verlichting van paden en het schoon zijn van fietspaden is men nog iets minder vaak tevreden. De verlichting zal behalve met verkeersveiligheid ook samenhangen met sociale veiligheid. Er is nauwelijks verschil in waardering tussen de voorzieningen voor wandelaars en fietsers.

Een relatief grote groep respondenten (32%) heeft geen antwoord gegeven op de vraag over mogelijkheden om de hond uit te laten. Van degenen die wel een antwoord gaven is 40% ontevreden over de mogelijkheden. Waarschijnlijk betreft dit zowel hondenbezitters als niet hondenbezitters, die last hebben van loslopende honden of hondenpoep. Over dit aspect is men dus vrij ontevreden.

Wanneer de 9 gemeenten met elkaar vergeleken worden, komen weer enige verschillen aan het licht. Inwoners van Zaanstad zijn relatief vaak ontevreden over het onderhoud van wandel- en fietspaden. Ook zijn zij, net zoals de inwoners van Rotterdam, minder tevreden over de verkeersveiligheid van wandelaars. Inwoners van Rotterdam, Den Haag en Eindhoven zijn relatief ontevreden over de veiligheid van fietsers. Inwoners van Almere en Zoetermeer zijn juist weinig ontevreden over de verkeersveiligheid voor fietsers en wandelaars. In Zoetermeer wordt ook de verlichting van wandel- en fietspaden minder vaak als slecht beoordeeld. In Amsterdam is men erg vaak ontevreden over het schoon zijn van fietspaden.

In bijlage 3, tabel 4, is een overzicht opgenomen hoeveel procent van de inwoners van de gemeenten *ontevreden* is over deze aspecten.

Naast de in de vragenlijst genoemde aspecten was er ruimte voor de respondenten om zelf andere aspecten te noemen met betrekking tot wandelen en fietsen in de woonomgeving waar men (zeer) ontevreden over is. 26% van de respondenten heeft hier één of meerdere aspecten genoemd waar men (zeer) ontevreden over is.

Veel opmerkingen hebben betrekking op de kwaliteit van de huidige voorzieningen voor fietsers en wandelaars. Met name het slechte onderhoud van bestaande wandel- en fietspaden komt weer naar voren als een reden voor ontevredenheid. Vaak is slecht onderhoud van groenvoorzieningen of boomwortels die paden oneffen maken hiervan de oorzaak, maar ook slecht asfalt is meerdere keren genoemd. 12% van de respondenten heeft iets op het gebied van onderhoud in het algemeen genoemd (dwz zonder te specificeren of het over wandel- of fietspaden gaat).

Tabel 3.15 Overige verbeterpunten m.b.t. wandelen en fietsen
(Basis = respondenten die verbeterpunten genoemd hebben, n=1489 /
26% van alle respondenten)

	Ontevreden	Zeerv ontevreden	Totaal ontevreden
Herhaling items vorige vraag	28%	15%	43%
Voorzieningen	14%	5%	19%
Tekort aan wandelroutes	5%	1%	7%
Tekort aan fietsroutes	5%	2%	7%
Tekort aan afvalbakken	3%	1%	3%
Tekort aan voorzieningen minder validen / kinderwagens	1%	1%	2%
Overige tekort aan voorzieningen	2%	0%	2%
Kwaliteit van voorzieningen	24%	10%	34%
Gebrek aan onderhoud en reparatie i.h.alg.	8%	4%	12%
Slechte scheiding van gebruikers	6%	3%	9%
Slechte bewegwijzering	3%	1%	4%
Infrastructuur / netwerk van wandel en fietspaden	2%	1%	3%
Gebrek aan schoonmaak van wandelpaden	2%	0%	2%
Gebrek aan kwaliteit overig	5%	1%	6%
Sociale veiligheid	9%	5%	14%
Meer verlichting i.h.alg.	6%	2%	8%
Overige sociale veiligheid	3%	3%	6%
Overlast	9%	6%	15%
Overlast honden-, paarden-, en kattenpoep	5%	4%	9%
Overlast snelheidsverlagende maatregelen	2%	1%	4%
Overlast overig	1%	1%	2%
Overig			
Verkeersveiligheid i.h.alg.	6%	2%	8%
Diversiteit / variatie wandel en fietspaden	3%	1%	4%
Slechte bereikbaarheid (mn voor fietsers)	2%	1%	2%
Overig	4%	2%	6%

Daarnaast heeft men ook regelmatig last van slechte scheiding van gebruikers (door 9% genoemd). Men heeft bijvoorbeeld last van fietsers op wandelpaden, skaters op fietspaden of geparkeerde auto's op wandel- of fietspaden.

19% van degenen die iets noemden heeft een opmerkingen gemaakt over de aanwezigheid van voorzieningen voor fietsers en wandelaars. Dit heeft meestal betrekking op een tekort aan wandelroutes of fietsroutes (beide door 7% genoemd), maar ook wel op het ontbreken van voorzieningen langs wandel en fietsroutes, zoals afvalbakken (3%) aanpassingen voor minder validen en kinderwagens (2%) of andere voorzieningen zoals bijvoorbeeld bankjes, picknicktafels of toiletten (door 2% genoemd).

15% van degenen die een antwoord noemt heeft iets gezegd m.b.t. overlast. Meestal gaat dit over overlast van honden-, paarden-, of kattenpoep. Dit sluit aan bij de vorige vraag waaruit geholpen bleek dat men relatief minder vaak tevreden is over de mogelijkheden om de hond uit te laten. Daarnaast vinden diverse respondenten dat snelheidsverlagende maatregelen, zoals drempels en verkeerslichten, tot overlast leiden voor wandelaars en fietsers.

Als overige overlast gevende zaken zijn o.a. het (vracht-) verkeer in woonwijken en recreatiegebieden genoemd. Overlast van bepaalde groepen personen, zoals hangjongeren of zwervers, komt weinig voor in relatie tot wandelen en fietsen.

14% heeft een antwoord gegeven met betrekking tot sociale veiligheid. Dit wordt dus ook hier minder vaak genoemd dan bij uitgaan (genoemd door 26% van degenen die een antwoord gaven). Evenals bij het onderwerp “uitgaan” is men vaak ontevreden over de verlichting. Overigens kan dit ook samenhangen met de verkeersveiligheid, maar omdat dit niet altijd duidelijk is, is er voor gekozen om alle antwoorden m.b.t. verlichting op te nemen bij de categorie sociale veiligheid.

Zoals ook al bij de voorgaande, gesloten vraag bleek is verkeersveiligheid voor wandelaars en fietsers over het algemeen niet zo'n groot probleem in de woonomgeving. Zo'n 8% van de respondenten heeft spontaan iets gezegd over verkeersveiligheid in het algemeen (niet specifiek m.b.t. wandel- of fietspaden). Daarnaast maakte zo'n 9% van de respondenten een opmerking over de verkeersveiligheid specifiek m.b.t. wandel- of fietspaden (gecodeerd onder “herhaling items vorige vraag”). Hierbij valt op dat verkeersveiligheid voor fietsers nu wel vaker is genoemd dan verkeersveiligheid voor wandelaars.

3.10 Zwemmen

Met betrekking tot het onderwerp “zwemmen” is een aantal aspecten voorgelegd met de vraag hoe tevreden men hier over is. Respondenten die eerder aangaven dat in hun woonomgeving geen zwembad of recreatieplas aanwezig is, zijn bij de betreffende aspecten buiten beschouwing gelaten.

Tabel 3.16 *Tevredenheid m.b.t. aspecten zwemmen*
(Basis = alle respondenten met voorziening in woonomgeving)

	(zeer) tevreden	Neutraal	(zeer) ontevreden	NVT / weet niet	n
Toezicht in zwembaden (badmeesters)	49%	19%	6%	25%	n=5082
Openingstijden van zwembaden	46%	18%	16%	20%	n=5082
Hygiëne in zwembaden	40%	24%	12%	24%	n=5082
Info over waterkwaliteit in recreatieplassen #	40%	22%	17%	21%	n=772
Parkeertarief bij recreatieplassen	40%	17%	13%	31%	n=3604
Waterkwaliteit in recreatieplassen	37%	27%	15%	21%	n=3604
Entreprijs zwembad(en) #	25%	31%	24%	21%	n=1081

Later toegevoegd in internet vragenlijst

Bij deze vraag valt op dat weer veel respondenten geen antwoord hebben gegeven of aangaven dat dit voor hen niet van toepassing is. Waarschijnlijk betreft dit mensen die weinig of nooit zwemmen. In de onderstaande tabel is deze groep buiten beschouwing gelaten.

Tabel 3.17 *Tevredenheid m.b.t. aspecten zwemmen*
(Basis = alle respondenten met een mening, waar de voorziening in de woonomgeving aanwezig is)

	(zeer) tevreden	Neutraal	(zeer) ontevreden	n
Toezicht in zwembaden (badmeesters)	66%	25%	8%	n=3799
Openingstijden van zwembaden	58%	22%	20%	n=4047
Parkeertarief bij recreatieplassen	57%	24%	18%	n=2500
Hygiëne in zwembaden	53%	31%	16%	n=3885
Informatie over de waterkwaliteit in recreatieplassen	51%	28%	21%	n=610
Waterkwaliteit in recreatieplassen	47%	34%	19%	n=2842
Entreprijs zwembad(en)	31%	39%	30%	n=857

Later toegevoegd in internet vragenlijst

Men blijkt dan redelijk tevreden over de meeste aspecten met betrekking tot zwembaden en recreatieplassen. Met name over het toezicht in de zwembaden wordt positief geoordeeld en zijn slechts weinig respondenten ontevreden. Alleen de entreprijs wordt duidelijk minder goed beoordeeld. 30% van de respondenten is hierover ontevreden.

De mening over de verschillende aspecten met betrekking tot zwemmen verschilt enigszins tussen de 9 gemeenten. In Amsterdam en Breda is men relatief vaak ontevreden over de openingstijden. In Utrecht, Den Haag en Breda is men minder tevreden over het toezicht in zwembaden. De hygiëne in zwembaden wordt het minst goed beoordeeld in Amsterdam en Utrecht. In Rotterdam is men vaak ontevreden over de waterkwaliteit in recreatieplassen en in Zaanstad over de entreprijzen van zwembaden. In Zaanstad en Zoetermeer is men juist niet vaak ontevreden over de parkeertarieven bij recreatieplassen.

Naast de in de vragenlijst genoemde aspecten was er ruimte voor de respondenten om zelf andere aspecten te noemen met betrekking tot speelmogelijkheden voor kinderen waar men (zeer) ontevreden over is. Respondenten die geen zwemvoorziening hebben in de woonomgeving zijn weer buiten beschouwing gelaten (7% van de respondenten). 21% van de respondenten met zwemmogelijkheden in de woonomgeving (20% van *alle* respondenten) heeft hier één of meerdere aspecten genoemd waar men (zeer) ontevreden over is.

Bijna de helft van alle respondenten die iets genoemd hebben (48%) heeft één of meerdere aspecten herhaald die bij de eerste vraag aan de orde kwamen. Vaak had dit betrekking op de openingstijden (21%), waarbij niet alleen de openings- en sluitingstijden in het algemeen werden vermeld, maar bijvoorbeeld ook sluiting van zwembaden in de winter en de beperkte of lastige tijden waarop men terecht kan voor bepaalde activiteiten, zoals zwemles of baantjes zwemmen. Daarnaast gaf de helft van deze respondenten (49%) aan ontevreden te zijn over het ontbreken van voorzieningen. Dit heeft veelal betrekking op het ontbreken van voldoende zwemgelegenheden in de woonomgeving. Met name een mogelijkheid om buiten te kunnen zwemmen ontbreekt vaak nog: 20% zegt een buitenbad te missen en 5% geeft aan dat er geen recreatieplas of andere plek is waar men in de natuur kan zwemmen. 8% geeft aan dat er geen of te weinig binnenbaden zijn.

Een deel van de respondenten geeft aan dat de bestaande zwemgelegenheden niet voldoende zijn uitgerust. Men mist hierbij o.a. speeltoestellen (door 2% genoemd), prullenbakken (1%) en andere voorzieningen, zoals toiletten, douches, strandjes, schaduwplekken of een sauna.

Zoals ook al bij de geholpen vraag bleek is men redelijk tevreden over het onderhoud en de kwaliteit van de zwemvoorzieningen. Een deel van de respondenten (6%) heeft spontaan nog iets herhaald m.b.t. de hygiëne van zwembaden, terwijl 3% iets heeft opgemerkt over onderhoud in het algemeen of onderhoud van recreatieplassen. Het komt dus wel voor dat dit niet goed verzorgd wordt, maar niet op grote schaal. 4% heeft een opmerking gemaakt die niet direct betrekking heeft op hygiëne of onderhoud, maar over de kwaliteit in het algemeen. Bijvoorbeeld dat het zwembad ouderwets is, ongezellig, niet sfeervol, of dat het terrein bij het buitenbad beter aangekleed zou kunnen worden.

8% van de respondenten zegt last te hebben van overlast bij de zwemgelegenheden, die dan vaak wordt veroorzaakt door de storende of intimiderende aanwezigheid van andere personen. Ook heeft men wel last van loslopende honden of uitwerpselen van honden of paarden of van andere zaken zoals geluidsoverlast of criminaliteit.

Andere problemen die zijn gesignaleerd zijn het tekort aan capaciteit bij zwembaden (zwembaden zijn vaak te klein en er zijn vaak wachtlijsten voor bepaalde activiteiten) en de slechte bereikbaarheid van sommige zwembaden.

Tabel 3.18 Overige verbeterpunten m.b.t. zwemmen
 (Basis = respondenten met zwemvoorziening in woonomgeving die verbeterpunten genoemd hebben, n=1144 / 20% van alle respondenten)

	<i>Ontevreden</i>	<i>Zeer ontevreden</i>	<i>Totaal ontevreden</i>
Herhaling items vorige vraag	36%	12%	48%
Aanwezigheid voorzieningen	35%	14%	49%
Geen buitenbad	13%	7%	20%
Geen/te weinig zwembaden	6%	2%	8%
Geen recreatieplas / mogelijkheid buiten zwemmen	3%	2%	5%
Geen binnenbad	3%	0%	3%
Tekort aan speeltoestellen in zwembaden	2%	0%	2%
Tekort aan afvalbakken	1%	0%	1%
Tekort aan overige voorzieningen	9%	3%	12%
Kwaliteit	4%	3%	7%
Te weinig onderhoud (niet m.b.t. zwembad)	2%	1%	3%
Kwaliteit overig	2%	2%	4%
Overlast	4%	4%	8%
Overlast van pestende, intimiderende personen	3%	2%	4%
Overlast honden/paarden(-poep)	1%	1%	2%
Overlast overig	1%	2%	2%
Overig			
Tekort aan capaciteit zwembad(en)	5%	2%	7%
Bereikbaarheid zwemgelegenheid	5%	2%	7%
Sociale veiligheid overig (m.u.v. toezicht)	0%	1%	1%
Veiligheid zwemvoorzieningen	0%	1%	1%
Overige antwoorden	3%	1%	5%

3.11 Andere zaken

In de vragenlijst is een aantal activiteiten met betrekking tot vrijetijdsbesteding in de woonomgeving er uit gelicht. Om na te gaan in hoeverre ook andere zaken nog problemen opleveren m.b.t. de vrijetijdsbesteding, is aan de respondenten gevraagd of er nog andere zaken zijn in hun woonomgeving die verbeterd zouden moeten worden, zodat men nog beter van de vrije tijd kan genieten.

Tabel 3.19 *Andere verbeterpunten m.b.t. vrijetijdsbesteding in de woonomgeving*
(Basis = respondenten die verbeterpunten genoemd hebben, n= 1414 /
24% van *alle* respondenten)

	<i>Ontevreden</i>	<i>Zeer ontevreden</i>	<i>Totaal ontevreden</i>
Voorzieningen	38%	13%	51%
Tekort aan parken/plantsoenen	5%	2%	7%
Tekort aan activiteiten	5%	1%	6%
Tekort aan fietspaden	3%	0%	4%
Tekort aan wandelpaden	4%	1%	4%
Tekort aan afvalbakken	3%	2%	4%
Tekort aan skateroutes/ voorzieningen	3%	1%	4%
Tekort aan uitgaansgelegenheden	3%	1%	4%
Tekort aan speelvoorzieningen / speelplek	2%	1%	3%
Tekort aan watersportvoorzieningen	2%	1%	2%
Tekort aan zwembaden	2%	0%	2%
Tekort aan plekken voor jeugd	1%	0%	2%
Tekort aan sportcentra	2%	0%	2%
Tekort aan horecavoorzieningen	2%	0%	2%
Tekort aan hondenuitlaatvelden	1%	1%	2%
Tekort aan informatie over activiteiten	2%	1%	2%
Tekort aan bankjes / tafels	2%	0%	2%
Tekort aan bewegwijzering	1%	0%	1%
Tekort aan winkels	1%	0%	1%
Tekort aan voorzieningen minder validen / kinderwagens	1%	1%	1%
Tekort openbare toiletten	0%	0%	1%
Tekort aan voorzieningen overig	4%	2%	7%
Onderhoud	7%	2%	9%
Onderhoud groen	3%	1%	4%
Gebrek aan onderhoud van paden	2%	1%	2%
Gebrek aan onderhoud overig	2%	0%	2%
Diversiteit / variatie	2%	0%	2%
Tekort aan diversiteit winkels	1%	0%	1%
Tekort diversiteit ov. voorzieningen	1%	0%	1%
Sociale veiligheid	8%	5%	13%
Te weinig politie, tekort aan toezicht	5%	3%	8%
Tekort aan sociale controle	1%	1%	2%
Verlichting	1%	0%	2%
Veiligheid overig	1%	1%	2%

Tabel 3.19 *Andere verbeterpunten m.b.t. vrijetijdsbesteding in de woonomgeving - Vervolg (Basis = alle respondenten)*

	<i>Ontevreden</i>	<i>Zeer ontevreden</i>	<i>Totaal ontevreden</i>
Overlast	11%	10%	21%
Geluidsoverlast	7%	4%	11%
Overlast van andere mensen	2%	3%	5%
Overlast, honden, paarden en katten (-poep)	1%	1%	3%
Overlast verkeerskundige maatregelen	1%	1%	2%
Overlast overig	1%	1%	2%
Bereikbaarheid	6%	3%	9%
Bereikbaarheid auto's	4%	2%	5%
Bereikbaarheid OV	2%	1%	3%
Bereikbaarheid fietsers	0%	0%	1%
Bereikbaarheid in het algemeen/ overig	0%	0%	1%
Overig			
Verkeersveiligheid	8%	5%	13%
Slechte scheiding van verkeersdeelnemers	1%	2%	3%
Te hoog prijsniveau voorzieningen	1%	1%	2%
Openingstijden	1%	0%	2%
Toename van bebouwing	1%	1%	2%
Beleid van gemeente m.b.t. recreatie	1%	1%	2%
Kwaliteit van paden	1%	1%	1%
Overig	4%	1%	6%

Een kwart van de respondenten (24%) heeft hier nog één of meerdere zaken genoemd die verbeterd zouden kunnen worden. Het is echter veelal herhaling van de eerder genoemde onderwerpen. Er komen nauwelijks hele nieuwe punten naar voren.

Meest genoemd is het gemis aan bepaalde voorzieningen. 51% van de respondenten die een antwoord gaven zegt nog één of meerdere voorzieningen te missen in de woonomgeving. Hierbij wordt met name vaak gedacht aan parken en plantsoenen (6%) en aan de organisatie van activiteiten en evenementen in de woonomgeving (6%). Afvalbakken worden relatief vaak genoemd als een voorziening waar men *zeer* ontevreden is over het ontbreken er van.

21% van de respondenten heeft aangegeven ontevreden te zijn over overlast in de woonomgeving, waarbij vooral geluidsoverlast hoog scoort (11%). Deze wordt zowel veroorzaakt door muziek en lawaai van (groepen) personen als door het verkeer. 5% stoort zich aan overlast door andere personen, waarbij met name jongeren (al dan niet met brommers) vaak worden genoemd, maar ook bijvoorbeeld burens, zwervers of junks. Ook loslopende huisdieren en hun uitwerpselen die niet worden opgeruimd leiden regelmatig tot ontevredenheid, evenals verkeersmaatregelen zoals drempels en verkeerslichten.

De overlast van verschillende zaken brengt ook een gevoel van sociale onveiligheid met zich mee. 13% van de respondenten heeft hier een opmerkingen over gemaakt. Men vindt vooral vaak dat de politie beter toezicht zou moeten houden (door 8% genoemd), maar ook betere sociale controle en betere verlichting zouden kunnen bijdragen aan een veiliger gevoel (beiden door 2% genoemd).

13% meent dat de verkeersveiligheid in de omgeving verbeterd kan worden. De meeste opmerkingen gaan over de snelheid of hoeveelheid aan verkeer. Ook bestaat er behoefte aan autovrije zones.

Onderhoud en bereikbaarheid zijn beiden door 9% van de respondenten genoemd. Bij de bereikbaarheid ervaart men vooral problemen met de auto (5%), maar ook wel met het openbaar vervoer (3%) of andere vervoerswijzen. Het gebrek aan onderhoud heeft vaak betrekking op groenvoorzieningen (4%), maar ook het onderhoud aan paden zou beter kunnen (2%).

Vanwege de kleine aantallen respondenten die spontaan nog andere zaken genoemd hebben die verbeterd moeten worden met betrekking tot vrijetijdsbesteding in de woonomgeving is het niet mogelijk een analyse te maken voor de 9 gemeenten.

3.12 Vrije tijd

Tot slot is een aantal aspecten voorgelegd met betrekking tot de vrije tijd waar men over beschikt.

Tabel 3.20 *Tevredenheid m.b.t. aspecten vrije tijd*
(Basis = alle respondenten, n=5.795)

	(zeer) tevreden	Neutraal	(zeer) ontevreden	NVT/weet niet	n
Mate waarin u zelf bepaalt wanneer u vakantie- en ADV-dagen opneemt	65%	14%	10%	12%	5789
Hoeveelheid vrije tijd waarover u zelf kunt beschikken	65%	19%	16%	1%	5795
Uw mogelijkheden om uw werktijden zelf in te delen	56%	20%	15%	10%	5789
Hoeveelheid vrije tijd waarover uw gezin tegelijkertijd kan beschikken	52%	22%	17%	9%	5795

In het algemeen is men vrij positief over de hoeveelheid vrije tijd en de mogelijkheden die men heeft om de vrije dagen zelf in te plannen. De mate waarin men zelf werktijden kan indelen of vrije tijd kan afstemmen op gezinsleden wordt iets minder positief beoordeeld, maar nog steeds is de meerderheid van de respondenten hierover (zeer) tevreden.

Met betrekking tot de vrije tijd zijn er geen echt grote verschillen tussen de verschillende gemeentes. Amsterdammers en Hagenezen zijn iets vaker dan gemiddeld ontevreden over de hoeveelheid vrije tijd waar zij over kunnen beschikken. Hagenezen zijn ook relatief vaak ontevreden over hun mogelijkheden om zelf de werktijden in te delen terwijl inwoners van Almere relatief vaak ontevreden zijn over de mate waarin zij zelf bepalen wanneer zij vakantie en ADV dagen opnemen.

Ook hier was er weer ruimte voor de respondenten om zelf andere aspecten te noemen met betrekking tot vrije tijd waar men (zeer) ontevreden over is. Slechts 9% van de respondenten met heeft hier spontaan nog één of meerdere aspecten genoemd waar men (zeer) ontevreden over is. De lage respons op deze vraag duidt er weer op dat dit kennelijk niet zo heel erg speelt onder de respondenten, of dat dit iets is waar men niet zo vaak bewust bij stil staat.

Bijna de helft van de respondenten die antwoord gaven heeft weer een van de hiervoor genoemde aspecten met betrekking tot vrije tijd herhaald. Daarnaast kwamen echter ook andere aspecten naar voren. 13% gaf aan ontevreden te zijn over de hoeveelheid vrije tijd die men verliest aan files of aan vertragingen in het openbaar vervoer. De hoeveelheid vakantie en ADV dagen stemt niet altijd tot tevredenheid, maar ook de vakantiespreiding is niet altijd naar ieders wens (beiden door 8% genoemd). De meningen over vakantiespreiding zijn verdeeld: de een wil graag meer spreiding om zo grote drukte te voorkomen terwijl de ander minder spreiding wil om makkelijker met familie of vrienden samen op vakantie te kunnen gaan. Over dit punt is men relatief vaak *zeer* ontevreden.

Zo'n 6% van de respondenten heeft een opmerking gemaakt over de openingstijden van verschillende winkels en instanties. Men kan niet bij alle voorzieningen terecht in de vrije tijd. Openstelling in de avonden en in het weekend wordt vaak als een oplossing genoemd. 5% van de respondenten geeft aan dat een afweging gemaakt moet worden tussen tijd en geld. Meer vrije tijd betekent vaak minder werken en dus minder inkomen. Dit is niet voor iedereen mogelijk of wenselijk.

Ouders van schoolgaande kinderen zijn gebonden aan de schoolvakanties. Door hen wordt een aantal keren voorgesteld om kinderen jaarlijks een aantal snipperdagen toe te kennen die zij naar eigen keuze mogen inplannen. Ook betere kinderopvang zou voor ouders kunnen leiden tot extra vrije tijd.

Als andere verbeterpunten voor de vrije tijd zijn o.a. genoemd betere mogelijkheden om thuis te werken (3%) en meer algemene vrije dagen, zoals bijvoorbeeld een jaarlijkse vrije dag op 5 mei (2%).

Tabel 3.21 Overige verbeterpunten m.b.t. vrije tijd
(Basis = respondenten die verbeterpunten genoemd hebben, n=518 / 9% van *alle* respondenten)

	<i>Ontevreden</i>	<i>Zeerv ontevreden</i>	<i>Totaal ontevreden</i>
Herhaling aspecten vorige vraag	39%	6%	45%
Reistijd / files	9%	3%	13%
Aantal vakantie- en ADV-dagen	7%	2%	8%
Vakantiespreiding	4%	4%	8%
Openingstijden voorzieningen	4%	1%	6%
Vrije tijd is salarisafhankelijk	4%	1%	5%
Vrije dagen op school	2%	1%	3%
Mogelijkheden om thuis te (tele)werken	2%	1%	3%
Meer algemene vrije / feestdagen	2%	0%	2%
Betere kinderopvang	1%	1%	2%
Overig	19%	8%	26%

3.13 Vergelijking aspecten

In deze paragraaf worden de aspecten die in de voorgaande paragrafen aan de orde zijn gekomen nogmaals met elkaar vergeleken. In onderstaande tabel zijn alle aspecten waar geholpen naar is gevraagd opgenomen. De percentages zijn steeds gebaseerd op respondenten die de betreffende voorziening in de woonomgeving hebben. Gekeken is over welke aspecten men het vaakst (zeer) ontevreden is.

Tabel 3.22 *Tevredenheid m.b.t. aspecten*
(Basis = respondenten met voorziening in de woonomgeving)

	(zeer) tevreden	neutraal	(zeer) ontevreden	NVT/ weet niet	n
Prijsniveau van de horeca	13%	22%	62%	3%	5563
Hondenpoep in park of plantsoen	14%	24%	57%	5%	5261
Hondenpoep op straat	18%	26%	55%	1%	5795
Zwerfafval op straat	21%	25%	53%	0%	5795
Aanwezigheid van toiletten in park of plantsoen	5%	19%	52%	24%	5261
Zwerfafval in park of plantsoen	22%	25%	48%	5%	5261
Parkeertarieven in of nabij het centrum	27%	16%	48%	8%	1238
Honden- en kattenpoep op speelplekken	12%	18%	42%	28%	5507
Verlichting in park of plantsoen	21%	29%	39%	10%	1140
Hoeveelheid fietsenstallingen in het centrum	31%	22%	39%	8%	1238
Schoon zijn van fietspaden	29%	32%	35%	4%	1238
Zwerfafval op speelplekken	16%	22%	35%	27%	5507
Bereikbaarheid centrum met OV avond/ weekend	33%	18%	33%	16%	1238
Onderhoud van trottoirs/wandelpaden	42%	25%	32%	1%	5795
Veiligheid op straat 's avonds laat	40%	28%	30%	1%	5795
Verlichting van wandelpaden	32%	31%	29%	8%	5795
Veiligheid (toezicht) in park of plantsoen	27%	34%	28%	10%	5261
Verlichting van fietspaden	36%	30%	28%	6%	5795
Onderhoud van fietspaden	46%	25%	28%	2%	5795
Mogelijkheden voor het uitlaten hond	23%	18%	27%	32%	1238
Veiligheid op straat	44%	29%	27%	1%	5795
Onderhoud van park of plantsoen	44%	26%	26%	4%	1140
Entreprijs zwembad(en)	25%	31%	24%	21%	1081
Variatie/diversiteit aan winkels	51%	23%	23%	3%	1238
Bereikbaarheid van het centrum met de auto	53%	21%	23%	4%	5795
Verkeersveiligheid voor fietsers	48%	29%	23%	1%	5795
Aantal verschillende speeltoestellen/variantie	23%	27%	20%	30%	1168
Bereikbaarheid van het centrum met OV	50%	16%	20%	14%	5795
Verkeersveiligheid voor wandelaars	49%	30%	20%	1%	5795
Kwaliteit van de bediening in de horeca	42%	37%	17%	4%	5563
Hoeveelheid vrije tijd gezin tegelijkertijd	52%	22%	17%	9%	5795
Afscherming speelplekken tegen verkeer	38%	20%	17%	26%	5507
Onderhoud van speeltoestellen en speelplekken	25%	27%	17%	32%	1168

Tabel 3.22 *Tevredenheid m.b.t. aspecten - vervolg*
(Basis = respondenten met voorziening in de woonomgeving)

	(zeer) tevreden	neutraal	(zeer) ontevreden	NVT/ weet niet	n
Informatie over waterkwaliteit recreatieplassen	40%	22%	17%	21%	772
Afscherming van speelplekken van het water	23%	27%	17%	34%	1168
Openingstijden van zwembaden	46%	18%	16%	20%	5082
Hoeveelheid vrije tijd	65%	19%	16%	1%	5795
Keuze uit film- en theatervoorstellingen	59%	21%	16%	4%	3723
Stilte in park of plantsoen	47%	32%	15%	5%	5261
Waterkwaliteit in recreatieplassen	37%	27%	15%	21%	3604
Mogelijkheden om zelf werktijden in te delen	56%	20%	15%	10%	5789
Onderhoud speeltoestellen	31%	22%	14%	32%	5507
Entreprijzen van musea en tentoonstellingen	29%	35%	13%	23%	4102
Parkeertarief bij recreatieplassen	40%	17%	13%	31%	3604
Hygiëne in zwembaden	40%	24%	12%	24%	5082
Zelf inplannen vakantie- en ADV-dagen	65%	14%	10%	12%	5789
Toezicht in zwembaden (badmeesters)	49%	19%	6%	25%	5082
Openingstijden van musea en tentoonstellingen	41%	31%	5%	23%	4102

Van alle aspecten die geholpen zijn voorgelegd is men het minst tevreden over het prijsniveau van de horeca. Maar liefst 62% van de respondenten geeft aan hier ontevreden over te zijn. Op de tweede plaats komt hondenpoep. Meer dan de helft van de respondenten ergert zich aan hondenpoep op straat of in parken en plantsoenen. Zwerfafval op straat of in parken en plantsoenen, (het ontbreken van) toiletten in parken en de hoge parkeertarieven in en nabij het centrum worden ook door ongeveer de helft van de respondenten genoemd als aspecten waar men (zeer) ontevreden over is.

Meest tevreden is men over de verschillende aspecten met betrekking tot vrije tijd. Deze worden allen door een meerderheid van de respondenten positief beoordeeld. Ook over de keuze uit film- en theatervoorstellingen, de bereikbaarheid van het centrum met de auto of met openbaar vervoer en de variatie / diversiteit aan winkels is een (kleine) meerderheid van de respondenten (zeer) tevreden.

Ook is middels een open vraag geïnventariseerd welke 3 zaken overall gezien verbeterd moeten worden en welke 3 zaken zeker moeten blijven zoals ze zijn, zodat men zo goed mogelijk van de vrije tijd in de woonomgeving kan genieten.

94% van de respondenten heeft één of meerdere zaken genoemd die verbeterd kunnen worden in de woonomgeving. De helft van alle respondenten (52%) heeft één of meerdere voorzieningen genoemd die nu nog niet in voldoende mate aanwezig zijn in de woonomgeving. Meest genoemd hierbij zijn (sfeer-)winkels (8%), fietspaden (8%), groen (7%), speelplekken (7%) en wandelpaden (7%).

Eén op de drie respondenten (34%) heeft een opmerking gemaakt over de kwaliteit van huidige voorzieningen. Vooral zwerfafval is vaak een bron van ergernis (15%), maar ook slecht onderhoud van wandel- en fietspaden (beiden 8%) en slecht onderhoud van groen (4%) komt regelmatig voor.

Eén op de vier respondenten (26%) heeft een opmerking gemaakt over sociale veiligheid. Deze ontstaat vaak door een gebrek aan toezicht (7%) of door slechte verlichting (9%). Maar ook is vaak (on-)veiligheid genoemd zonder een nadere toelichting waar dit door wordt veroorzaakt.

Tabel 3.23 Top 3 Te verbeteren
(Basis = alle respondenten)

Aspect	%	Aspect	%
Voorzieningen	52%	Kwaliteit van voorzieningen	34%
Tekort aan (sfeer) winkels	8%	Zwerfafval	15%
Tekort aan fietspaden	8%	Gebrek onderhoud en reparatie wandelpaden	8%
Tekort aan groen	7%	Gebrek onderhoud en reparatie fietspaden	8%
Tekort aan speelplekken	7%	Slecht onderhoud van park of plantsoen	4%
Tekort aan wandelpaden	7%	Gebrek onderhoud speelvoorzieningen	1%
Tekort aan zwembaden	6%	Overlast van hygiëne overig (graffiti)	1%
Tekort aan bioscoop en theater	5%	Tekort bewegwijzering fiets- en wandelroutes	1%
Tekort aan voorzieningen voor jeugd	4%	Gebrek aan schoonmaken van zwemwater	0%
Tekort aan hondenuitlaatplaatsen	4%	Kwaliteit en onderhoud overig	4%
Tekort aan cafés en terrassen	2%	Overlast	20%
Tekort uitgaansgelegenheden algemeen	2%	Overlast door honden, paarden en kattenpoep	13%
Tekort aan festivals en evenementen	2%	Geluidsoverlast	5%
Tekort aan culturele voorzieningen	2%	Overlast hangjongeren	2%
Tekort horeca algemeen / overig	2%	Overlast junks, dealers, zwervers, e.d.	1%
Tekort aan restaurants, eetcafés e.d.	2%	Overlast vandalisme/criminaliteit	1%
Tekort aan recreatieplassen	2%	Overlast overig	1%
Tekort aan skateroutes/skeeler	2%	Verkeersveiligheid	12%
Tekort uitgaansgelegenheden jeugd	1%	Snelheid verkeer	4%
Tekort uitgaansgelegenheden ouderen	1%	Overlast verkeersdrukte woonomg./centrum	4%
Sportaccommodaties	1%	Verkeersveiligheid overig	6%
Tekort aan afvalbakken	1%	Bereikbaarheid	15%
Te weinig wegen	0%	Bereikbaarheid met OV	6%
Tekort overig	4%	Tekort aan parkeerplaatsen	5%
Prijsniveau	7%	Bereikbaarheid per fiets	1%
Te hoog prijsniveau horeca	4%	Bereikbaarheid auto overig	1%
Te hoog parkeertarief	2%	Bereikbaarheid overig	2%
Te hoog prijsniveau overig	2%	Overig	
Openingstijden	5%	Scheiding van weggebruikers	2%
Openingstijden te beperkt	3%	Te veel bebouwing	1%
Meer geopend op (koop)zondagen	1%	Niets veranderen	1%
Minder geopend op (koop)zondagen	0%	Vrije tijd	1%
Openingstijden te ruim	0%	Onderhoud wegen i.h.a.	1%
Openingstijd overig / i.h.alg.	0%	Informatie/ communicatie bij activiteiten	1%
Sociale veiligheid	26%	Teveel auto's/parkeerplekken	0%
Gebrek aan toezicht	7%	Overig	6%
Gebrek aan verlichting	9%	Weet niet / geen antwoord	6%
Onveiligheid overig	14%		

NB 0% = wel meerdere keren genoemd, maar door minder dan 1% van de respondenten

20% van de respondenten heeft gezegd dat de overlast in hun woonomgeving verbeterd kan worden. Deze wordt vaak veroorzaakt door honden-, katten- of paardenpoep (13%). Samen met zwerfafval is dit het meest genoemde verbeterpunt. 5% merkt op dat de geluidsoverlast verminderd kan worden. Deze wordt voornamelijk veroorzaakt door verkeer of door groepen personen (vaak jongeren). Hangjongeren worden door 2% van de respondenten specifiek genoemd als een groep die overlast bezorgd. Junkers, zwervers etc worden door 1% genoemd en eveneens 1% noemt vandalisme / criminaliteit als een bron van overlast. Als andere vormen van overlast zijn o.a. genoemd te veel aan licht, stankoverlast, te veel toeristen en hinderlijk gedrag van personen.

Bereikbaarheid is door 15% genoemd als een verbeterpunt. Dit heeft meestal betrekking op beter openbaar vervoer (6%) of meer parkeerplaatsen (5%). Verkeersveiligheid is voor 12% van de respondenten een issue, waarbij meestal overlast wordt ondervonden van de snelheid van het verkeer (4%) of de geluidsoverlast en drukte van het verkeer (4%).

De spontaan genoemde verbeterpunten zijn ook weer vergeleken voor de 9 gemeenten. Inwoners van de 4 grote steden en van Eindhoven hebben hier relatief weinig voorzieningen genoemd die zij nu nog missen. Inwoners van Almere missen vaker nog voorzieningen in vergelijking met de andere 8 gemeentes die zijn uitgesplitst. Zij missen met name nog vaak culturele voorzieningen, uitgaansgelegenheden en winkels. In Zoetermeer worden ook nog relatief vaak uitgaansgelegenheden gemist (zowel voor ouderen als jongeren), maar ook hondenuitlaatplaatsen.

Inwoners van Amsterdam, Utrecht, Breda en Eindhoven hebben relatief vaak opmerkingen gemaakt over het hoge prijsniveau, met name in de horeca maar ook bijvoorbeeld ook met betrekking tot parkeertarieven. Inwoners van Amsterdam en Breda hebben vaak spontaan opgemerkt dat de openingstijden van diverse voorzieningen verder verruimd zouden mogen worden.

In de vier grote steden heeft men vaker dan gemiddeld gezegd dat er iets gedaan moet worden aan de overlast door zwerfafval. Ook speelt de sociale veiligheid hier vaker een rol, net zoals in Breda, Eindhoven en Zoetermeer. In Den Haag wordt opvallend vaak genoemd dat men last heeft van hondenpoep. In Amsterdam, Den Haag en Eindhoven valt ten slotte nog op dat er een groot tekort wordt ervaren aan parkeerplaatsen.

92% van de respondenten heeft één of meerdere zaken genoemd die zeker behouden moeten blijven om optimaal te kunnen genieten van de vrije tijd in de woonomgeving. Hierbij is weer door een groot deel van respondenten (78%) één of vaak zelfs meerdere voorzieningen genoemd. Meest belangrijk vindt men behoud van groenvoorzieningen binnen de bebouwde kom (door 28% genoemd), fietspaden (20%) en winkels (19%). Ook wandelpaden (13%), natuur buiten de bebouwde kom (11%) en speelplekken voor kinderen (9%) zijn vaak genoemd.

Ook de kwaliteit van de woonomgeving in zijn algemeenheid is regelmatig genoemd door respondenten (door 16%). Hierbij vindt men met name behoud van de rust belangrijk (10%), maar ook de bebouwing van de woonomgeving (5%). Hierbij wordt zowel gedacht aan een goede balans tussen bebouwing en natuur (niet volbouwen van agrarisch- en natuurgebied) als het soort van bebouwing (niet te veel hoogbouw). Ook behoud van ruimte in de woonomgeving (3%), de goede sfeer en gezelligheid (2%) en het ontbreken van zwerfafval (1%) wil men graag zo houden.

12% van de respondenten vindt dat de huidige bereikbaarheid zeker behouden moet blijven. Vaak denkt men hierbij aan openbaar vervoer (6%), maar ook met de auto (4%) of de bereikbaarheid van het centrum in het algemeen zijn genoemd (2%).

Andere opmerkingen hebben o.a. betrekking op sociale veiligheid (5%), de kwaliteit van de voorzieningen (3%) en de openingstijden (3%).

De zaken die men zeker wil behouden ten behoeve van de vrijetijdsbesteding verschillen tussen de 9 gemeenten die binnen dit onderzoek zijn onderscheiden. Zo wordt binnen de 4 grote steden vaak gezegd dat de bereikbaarheid met het openbaar vervoer in stand moet blijven. Ook in Almere is dit relatief vaak genoemd. Daarentegen wordt binnen de 4 grote steden relatief weinig gezegd dat de wandel- en fietspaden behouden moeten blijven. Het is mogelijk dat de respondenten dit niet beschouwen als iets goeds dat zeker moet blijven, maar meer als iets dat verbeterd moet worden. Het is echter ook mogelijk dat men deze gewoon niet zo belangrijk vindt.

Natuur en rust binnen de woonomgeving worden ook niet zo vaak genoemd als zaken die behouden moeten blijven. Aangezien groenvoorzieningen wel steeds naar voren komen als iets dat men zeer belangrijk vindt lijkt hier eerder mee te spelen dat er nu weinig is om te behouden, dan dat men er geen belang aan hecht. Inwoners van Amsterdam, Den Haag en Almere geven ook relatief vaak aan dat de parken en plantsoenen in hun woonomgeving zeker behouden moeten blijven. Ook uitgaansgelegenheden zoals bioscopen, theaters en cafés worden door inwoners van verschillende gemeenten genoemd als iets dat zeker moet blijven.

Inwoners van Rotterdam, Utrecht en Den Haag hebben meerdere keren gezegd dat de koopzondagen zeker moeten blijven. Amsterdammers vinden relatief vaak dat de kwaliteit van de parken en plantsoenen in stand gehouden moet worden.

Tabel 3.24 Top 3 Te behouden (Basis = alle respondenten)

<i>Aspect</i>	<i>%</i>	<i>Aspect</i>	<i>%</i>
Voorzieningen	78%	Kwaliteit voorzieningen	3%
Parken/plantsoenen/groen (beb. kom)	28%	Kwaliteit parken en plantsoenen	1%
Fietspaden	20%	Kwaliteit fietspaden	1%
Winkels	19%	Kwaliteit wandelpaden	1%
Wandelpaden	13%	Kwaliteit wegen en paden algemeen	1%
Natuur	11%	Kwaliteit speeltuinen	0%
Speelplekken voor kinderen	9%	Kwaliteit zwembaden	0%
Bioscopen, theater	7%	Kwaliteit woonomgeving	16%
Zwembaden	7%	Rust	10%
Eetgelegenheden	6%	Bebouwing	5%
Recreatieplassen	4%	Ruimte	3%
Evenementen	4%	Gezelligheid	2%
Horeca algemeen	4%	(gebrek aan) zwerfafval	1%
Cafés en terrassen	3%	Kwaliteit woonomgeving i.h.a	2%
Recreatiegebieden i.h.a	3%	Sociale veiligheid	5%
Musea, tentoonstellingen	3%	Veilig gevoel	4%
Sportfaciliteiten	3%	Verlichting	1%
Uitgaansgelegenheden i.h.a	2%	Veiligheid overig	0%
Landelijk gebied	2%	Bereikbaarheid	12%
Stad /centrum, wijkcentrum, behoud van... (Gemeentelijke) voorzieningen	1%	Bereikbaarheid OV overig	6%
Honden uitlaat mogelijkheden	1%	Bereikbaarheid auto overig	4%
Water(sport)voorzieningen	1%	Bereikbaarheid centrum	2%
Plaatsen voor (hang) jeugd	1%	Bereikbaarheid met fiets overig	0%
Markt	0%	Bereikbaarheid overig	2%
Overige faciliteiten	2%	Overig	
Openingstijden	3%	Verkeersveiligheid in woonomgeving	3%
Behoud koopzondagen	1%	Gemeentelijke interesse in recreatie	0%
Behoud zondagsrust	0%	Overig	4%
Behoud openingstijden	1%	Weet niet / geen antwoord	8%

3.14 Achtergrondkenmerken

Tot slot is in deze paragraaf gekeken naar een aantal achtergrondkenmerken. Aan alle respondenten die niet via het internet panel zijn uitgenodigd om de vragenlijst in te vullen is gevraagd waar zij iets hadden gehoord, gelezen of gezien over de enquête.

Tabel 3.25 *Herkomst respondenten*
(Basis = respondenten, exclusief internetpanel)

	<i>anwb.nl</i>	<i>papier</i>	<i>Totaal</i>
Kampioen	42%	27%	39%
Ander ANWB tijdschrift	1%	2%	1%
Bezoek aan ANWB.nl	55%	9%	46%
Bezoek ANWB vestiging	1%	63%	13%
Bij een evenement	3%	8%	4%
Radio	2%	1%	2%
Krant	4%	2%	3%
Bibliotheek	0%	0%	0%
Via familie, vrienden, kennissen	2%	3%	2%
Anders, namelijk....	14%	7%	13%
<i>Totaal percentage</i>	<i>124%</i>	<i>122%</i>	<i>123%</i>
<i>Aantal respondenten</i>	<i>n=4372</i>	<i>n=940</i>	<i>n=5312</i>

De meeste respondenten hebben kennis gemaakt met het Vrijetijdsonderzoek op de ANWB website (46%) of via de Kampioen (39%). Er zijn hierbij duidelijke verschillen te zien tussen respondenten die de internet vragenlijst hebben ingevuld en respondenten die de papieren versie hebben ingevuld. Respondenten die de enquête invulden via ANWB.nl hebben de enquête heel vaak gezien in de Kampioen of op de ANWB website, terwijl de respondenten van de schriftelijke versie deze vaak hebben gekregen op een ANWB vestiging.

De enquête is voornamelijk ingevuld door ANWB leden. 65% van de respondenten is zelf lid van de ANWB terwijl 25% een gezinslid heeft dat ANWB lid is. De enquête is relatief vaak ingevuld door personen in de leeftijd 30-49 jaar, terwijl er weinig ouderen (65+) hebben meegewerkt. Er hebben hierdoor ook relatief veel gezinnen met kinderen en werkzame personen meegewerkt aan het onderzoek. Er zijn relatief veel deelnemers uit de regio west, met name provincie Zuid-Holland, en minder deelnemers uit de regio noord. Dit wordt gedeeltelijk veroorzaakt doordat via het internetpanel met name extra respondenten uit de regio west zijn geworven. Maar ook wanneer de respondenten via het internet panel buiten beschouwing worden gelaten is een oververtegenwoordiging van regio west en ondervertegenwoordiging van regio noord te zien.

Tabel 3.26a Achtergrondkenmerken (Basis = alle respondenten)

	<i>anwb.nl</i>	<i>papier</i>	<i>panel</i>	<i>Totaal</i>	<i>NL</i>
Leeftijd¹					
t/m 29	20%	10%	39%	20%	19%
30-39	28%	14%	21%	25%	21%
40-49	29%	19%	21%	27% ⁺	19%
50-64	21%	38%	17%	23%	23%
65+	2%	18%	2%	4% ⁻	17%
onbekend	0%	1%	0%	0%	
Geslacht¹					
Man	42%	44%	89%	47%	49%
Vrouw	58%	55%	11%	53%	51%
niet ingevuld	0%	1%	0%	0%	
ANWB lid					
Ja, ik zelf	65%	72%	49%	65% ⁺	-
Ja, iemand anders in het huishouden	27%	22%	18%	25%	-
Nee	7%	5%	31%	9% ⁻	47%
Onbekend	1%	1%	3%	1%	
Samenstelling huishouden³					
Alleenstaand	11%	13%	28%	13% ⁻	19%
(echt)paar zonder thuiswonende kinderen	35%	57%	27%	38% ⁺	32%
(echt)paar met thuiswonende kinderen	46%	23%	26%	40%	40%
Eén-ouder gezin	3%	3%	6%	3%	5%
Anders	5%	3%	12%	5%	2%
Niet ingevuld	0%	1%	0%	0%	2%
Thuiswonende kinderen³					
Geen thuiswonende kinderen	48%	64%	60%	52% ⁻	66%
Eén	17%	11%	14%	16%	13%
Twee	25%	13%	19%	22% ⁺	14%
Drie	8%	4%	5%	7%	5%
Vier of meer	2%	1%	2%	2%	1%
Niet ingevuld	0%	8%	0%	1%	1%
Werkzaam²					
Ja, fulltime (36 uur of meer per week)	51%	28%	62%	49% ⁺	43%
Ja, parttime	31%	27%	11%	29% ⁺	15%
Nee, gepensioneerd, VUT, rentenier	4%	26%	5%	8% ⁻	18%
Nee, WW/werkzoekend/wachtgeld	2%	2%	5%	2%	2%
Nee, WAO/arbeidsongeschikt	3%	5%	3%	3%	3%
Nee, huisman/huisvrouw	5%	6%	1%	5% ⁻	12%
Nee, schoolgaand/studerend	3%	1%	12%	4%	7%
Nee, andere reden	1%	1%	1%	1%	-
Niet ingevuld	0%	3%	0%	0%	-
Aantal respondenten	<i>n=4.372</i>	<i>n=940</i>	<i>n=483</i>	<i>n=5.795</i>	

1 Bron nationale verdeling = GfK Minicensus, obv personen van 17 jaar en ouder

2 Bron nationale verdeling = CBS, obv personen van 17 jaar en ouder

3 Bron nationale verdeling = ANWB Omnibus onderzoek

+/- over- / ondervertegenwoordigd ten opzichte van Nederland totaal

Tabel 3.26b Achtergrondkenmerken - vervolg
(Basis = alle respondenten)

	<i>anwb.nl</i>	<i>papier</i>	<i>panel</i>	<i>Totaal</i>	<i>NL</i>
Regio / provincie					
Noord	6%	9%	0%	7% ⁻	11%
Groningen	2%	4%	0%	2%	4%
Friesland	2%	2%	0%	2%	4%
Drenthe	2%	2%	0%	2%	3%
Oost	19%	23%	12%	19%	21%
Overijssel	5%	7%	0%	5%	7%
Gelderland	11%	13%	0%	11%	12%
Flevoland	3%	2%	12%	3%	2%
West	51%	44%	58%	50% ⁺	44%
Utrecht	9%	10%	10%	9%	7%
Noord-Holland	17%	13%	22%	16%	16%
Zuid-Holland	25%	21%	26%	25% ⁺	21%
Zuid	24%	24%	30%	24%	24%
Zeeland	3%	3%	0%	3%	2%
Noord-Brabant	16%	15%	29%	16%	15%
Limburg	5%	7%	0%	5%	7%
<i>Aantal respondenten</i>	<i>n=4.372</i>	<i>n=940</i>	<i>n=483</i>	<i>n=5.795</i>	

² Bron nationale verdeling = CBS, o.b.v. personen van 17 jaar en ouder

+/- over- / ondervertegenwoordigd ten opzichte van Nederland totaal

4 Resultaten per gemeente

Van 9 gemeentes hebben voldoende respondenten deelgenomen aan het onderzoek om de resultaten van deze gemeentes apart te kunnen analyseren. In hoofdstuk 3 is per onderwerp steeds aangegeven op welke punten deze gemeentes afwijken van totaal Nederland. Alle kengetallen voor de 9 gemeentes zijn opgenomen in de tabellen in bijlage 2. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste resultaten nogmaals samengevat per gemeente.

In het algemeen geldt dat voor deze 9 gemeentes geen geheel ander beeld ontstaat, dan wanneer naar gemiddeld Nederland wordt gekeken. Toch zijn er een aantal verschillen te zien, die vaak logisch samenhangen met het feit dat het grotere gemeentes zijn. In het algemeen geldt dat men minder voorzieningen mist (deze zijn logischerwijze vaker aanwezig in grotere gemeenten), dat sociale veiligheid een grotere rol speelt en dat men vaker te maken heeft met zwerfafval. De bereikbaarheid met de auto en de parkeergelegenheid in het centrum is vaker een probleem, terwijl de bereikbaarheid met openbaar vervoer vaak juist wel goed is geregeld. Men hecht in deze plaatsen vaak meer dan gemiddeld belang aan koopzondagen en aan uitgaansgelegenheden, zoals horeca, bioscopen en musea.

Naast deze algemene zaken die voor veel grotere gemeentes gelden zijn voor de 9 gemeentes meestal ook een aantal specifieke zaken te noemen die speciaal opvallen. In de volgende paragrafen wordt gekeken naar de belangrijkste verschillen per gemeente ten opzichte van totaal Nederland. Hierbij is gekeken naar wat absoluut gezien het hoogst scoort per gemeente, maar ook waarin deze gemeente relatief gezien verschilt van andere gemeenten.

4.1 Amsterdam

79% van de respondenten uit Amsterdam is tevreden over de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding in hun woonomgeving, waarvan 26% zelfs zeer tevreden. Dit is een iets bovengemiddelde score. Amsterdammers zijn echter vaker dan gemiddeld ontevreden over de *hoeveelheid* vrije tijd waar ze over kunnen beschikken. Toch is –net zoals landelijk– de meerderheid van de Amsterdammers hierover wel tevreden (58% is (zeer) tevreden).

Tabel 4.1 *Belang versus aanwezigheid voorzieningen*
(Basis = alle respondenten)

	% (zeer) belangrijk		% te weinig aanwezig		% te veel aanwezig	
	A'dam	Totaal NL	A'dam	Totaal NL	A'dam	Totaal NL
Winkels en winkelcentra	93% ⁺	88%	10% ⁻	21%	5%	4%
Parken en Plantsoenen	90%	87%	25%	30%	-	0%
Restaurants, eetcafés e.d.	87% ⁺	70%	26%	23%	7%	6%
Bioscopen en theaters	73% ⁺	60%	26% ⁻	38%	2%	1%
Fietspaden buiten bebouwde kom	65% ⁻	84%	25%	25%	-	1%
Wandelpaden buiten bebouwde kom	64% ⁻	79%	30%	36%	-	0%
Zwembaden (binnen en/of buiten)	60% ⁻	69%	25%	26%	1%	1%
Recreatieplassen	56%	59%	31%	28%	1%	1%
Evenementen	53%	52%	18% ⁻	30%	7%	5%
Musea en galleries	49% ⁺	36%	22% ⁻	34%	2%	1%
Mogelijkheden voor kinderen<12	48% ⁻	60%	29%	32%	1%	1%
Mogelijkheden voor kinderen>12	45% ⁻	59%	35%	40%	2%	1%
Speeltuinen	44% ⁻	56%	28%	31%	-	1%
Tentoonstellingen	41% ⁺	31%	23% ⁻	33%	4% ⁺	1%
Kinderboerderijen	39% ⁻	51%	22% ⁻	30%	-	0%
Koopzondagen	29% ⁺	22%	23%	24%	18%	17%
<i>Aantal respondenten</i>	<i>n=163</i>	<i>n=5795</i>	<i>n=163</i>	<i>n=5795</i>	<i>n=163</i>	<i>n=5795</i>

+/- *Significant hoger / lager dan gemiddeld*

Aan de respondenten is voor een aantal voorzieningen gevraagd hoe belangrijk zij deze vinden. De respondenten uit Amsterdam hechten het meeste belang aan winkelgelegenheden, groenvoorzieningen en eetgelegenheden. Net zoals landelijk gezien hechten zij het minst belang aan koopzondagen. Ook kinderboerderijen en tentoonstellingen worden minder belangrijk gevonden.

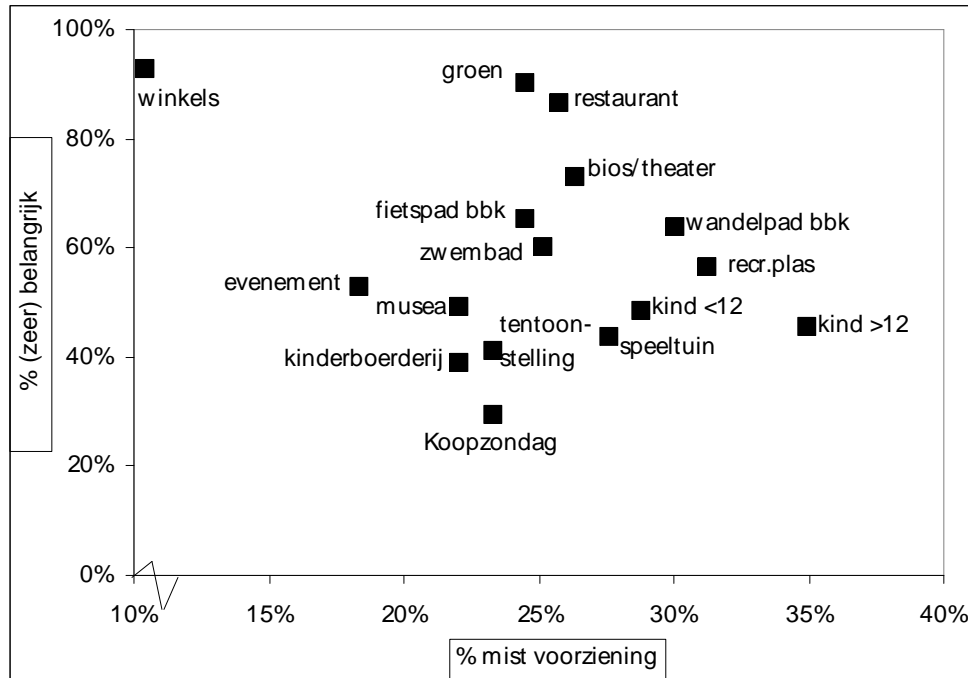
Ten opzichte van gemiddeld Nederland hechten de inwoners van Amsterdam relatief veel belang aan “rode voorzieningen”, zoals restaurants, bioscopen, musea en tentoonstellingen. Dit geldt voor meer grotere gemeentes, maar voor Amsterdam en Utrecht is dit het meest duidelijk. Voorzieningen voor kinderen, wandel- en fietspaden buiten de bebouwde kom en zwembaden worden juist relatief minder belangrijk gevonden.

Voor dezelfde voorzieningen is gevraagd of men vindt dat deze voldoende, te weinig of juist te veel aanwezig zijn in de woonomgeving. Conform het landelijke beeld vindt men niet vaak dat voorzieningen te veel aanwezig zijn, maar mist men wel nog regelmatig iets.

Meest gemist worden speelvoorzieningen voor kinderen, recreatieplassen en wandelpaden buiten de bebouwde kom. Uitgaansgelegenheden zoals bioscopen en theaters, musea, en evenementen worden relatief weinig gemist in Amsterdam, net zoals winkelgelegenheden.

Relatief gezien ervaart men vaak een teveel aan tentoonstellingen, maar met een score van 4% is dit geen groot probleem.

Grafiek 4.1 Belang versus gemis voorzieningen Amsterdam
(Basis = respondenten uit gemeente Amsterdam, n= 163)



In bovenstaande grafiek is het belang dat inwoners van Amsterdam hechten aan voorzieningen afgezet tegen het percentage inwoners dat deze voorziening mist in hun woonomgeving. Hieruit komen geen grote problemen naar voren. De meest belangrijke voorzieningen worden door minder dan een kwart van de respondenten gemist. De belangrijkste aandachtspunten zijn speelvoorzieningen, recreatieplassen en wandelpaden buiten de bebouwde kom. Deze worden door ruim 30% van de Amsterdammers gemist en ongeveer de helft van de Amsterdammers vindt dit belangrijke voorzieningen.

Voor een zestal activiteiten is gevraagd hoe tevreden men is over verschillende aspecten die met deze activiteit samenhangen. In tabel 4.2 zijn de 10 aspecten opgenomen waar men het vaakst ontevreden over is in Amsterdam. Tevens is gekeken welke aspecten relatief gezien erg hoog of juist erg laag scoren in Amsterdam.

Net zoals landelijk is men in Amsterdam vaak ontevreden over zwerfafval, het prijsniveau in de horeca, hondenpoep en de aanwezigheid (m.a.w. het ontbreken) van toiletten in parken. Amsterdammers zijn relatief vaak ontevreden over de aspecten met betrekking tot uitgaan en winkelen. Ten opzichte van gemiddeld Nederland zijn Amsterdammers vaker ontevreden over de bereikbaarheid van het centrum met de auto, zwerfafval op straat en de kwaliteit van de bediening in de horeca.

Daarnaast valt op dat Amsterdammers relatief vaak ontevreden zijn over de kwaliteit en de hygiëne in zwembaden en over het aantal fietsenstallingen in het centrum. Over de bereikbaarheid van het centrum met openbaar vervoer en over de keuze uit film/ en theater voorstellingen zijn zij juist wel relatief tevreden.

Tabel 4.2 Top 10 Minst tevreden Amsterdam + Top 3 grootste verschil Amsterdam²
(Basis = respondenten met voorziening in de woonomgeving)
% (zeer) ontevreden

	Amsterdam	Totaal NL
Top 10 ontevreden		
Zwerfafval op (winkel-)straat	71% ⁺	53%
Prijsniveau van de horeca	70% ⁺	62%
Hondenpoep op (winkel-)straat	61%	55%
Hondenpoep in park of plantsoen	59%	57%
Aanwezigheid van toiletten in park of plantsoen	58%	52%
Zwerfafval in park of plantsoen	52%	48%
Bereikbaarheid van het (winkel-)centrum met de auto	42% ⁺	23%
Zwerfafval op speelplekken	35%	35%
Kwaliteit van de bediening in de horeca	34% ⁺	17%
Veiligheid op (uitgaans-)straat 's avonds laat	33%	30%
Top 2 relatief positief *		
Bereikbaarheid van het centrum met OV	5% ⁻	20%
Keuze uit film/ en theatervoorstellingen	8% ⁻	16%
Top 3 relatief negatief		
Bereikbaarheid van het (winkel-)centrum met de auto	42% ⁺	23%
Zwerfafval op (winkel-)straat	71% ⁺	53%
Kwaliteit van de bediening in de horeca	34% ⁺	17%
<i>Aantal respondenten[#]</i>	<i>n=163</i>	<i>n=5795</i>

+/- Significant hoger / lager dan gemiddeld

Het aantal respondenten varieert per onderwerp. Er is alleen gekeken naar respondenten die de betreffende voorziening in hun woonomgeving hebben

* Slechts 2 aspecten scores significant lager dan gemiddeld Nederland

Tot slot konden de respondenten spontaan aangeven wat volgens hen het snelst verbeterd moet worden en wat zeker zo moet blijven om van de vrije tijd te kunnen genieten in de woonomgeving.

Het belangrijkste verbeterpunt volgens de respondenten uit Amsterdam is de hoeveelheid zwerfafval. In vergelijking met andere (grotere) gemeentes is dit in Amsterdam opvallend vaak genoemd. Andere verbeterpunten zijn de sociale veiligheid, meer parkeerplaatsen, het prijsniveau (met name in horeca en voor parkeren) en ruimere openingstijden. Daarnaast zijn, net zoals in de andere gemeentes, vaak voorzieningen genoemd die men nu nog niet voldoende aanwezig vindt. Meest genoemd hierbij zijn groenvoorzieningen en speelplekken.

Waar men wèl tevreden mee is en wat men graag wil behouden zijn de parken en plantsoenen en de kwaliteit hiervan (goed onderhoud e.d.), de winkels, de musea, bioscopen en cafés/ terrassen. Ook is men tevreden over de goede voorzieningen voor openbaar vervoer.

² De aspecten die later zijn toegevoegd in de vragenlijst zijn buiten beschouwing gelaten, vanwege het kleine aantal respondenten dat deze vragen heeft beantwoord (n=29).

4.2 Rotterdam

72% van de respondenten uit Rotterdam is tevreden over de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding in hun woonomgeving, waarvan 16% zeer tevreden. Dit is een gemiddelde score.

Tabel 4.3 *Belang versus aanwezigheid voorzieningen*
(Basis = alle respondenten)

	% (zeer) belangrijk		% te weinig aanwezig		% te veel aanwezig	
	R'dam	Totaal NL	R'dam	Totaal NL	R'dam	Totaal NL
Parken en Plantsoenen	91%	87%	34%	30%	-	0%
Winkels en winkelcentra	90%	88%	10%	21%	6%	4%
Restaurants, eetcafés e.d.	74%	70%	19%	23%	6%	6%
Fietspaden buiten bebouwde kom	73%	84%	31%	25%	1%	1%
Wandelpaden buiten bebouwde kom	69%	79%	36%	36%	-	0%
Bioscopen en theaters	65%	60%	25%	38%	1%	1%
Recreatieplassen	64%	59%	29%	28%	1%	1%
Zwembaden (binnen en/of buiten)	63%	69%	27%	26%	-	1%
Mogelijkheden voor kinderen <12	58%	60%	39% ⁺	32%	1%	1%
Speeltuinen	54%	56%	29%	31%	1%	1%
Evenementen	52%	52%	15%	30%	8%	5%
Mogelijkheden voor kinderen >12	52%	59%	36%	40%	1%	1%
Kinderboerderijen	50%	51%	28%	30%	1%	0%
Musea en galeries	43%	36%	26%	34%	1%	1%
Tentoonstellingen	36%	31%	22%	33%	1%	1%
Koopzondagen	35% ⁺	22%	18%	24%	18%	17%
<i>Aantal respondenten</i>	<i>n=170</i>	<i>n=5795</i>	<i>n=170</i>	<i>n=5795</i>	<i>n=170</i>	<i>n=5795</i>

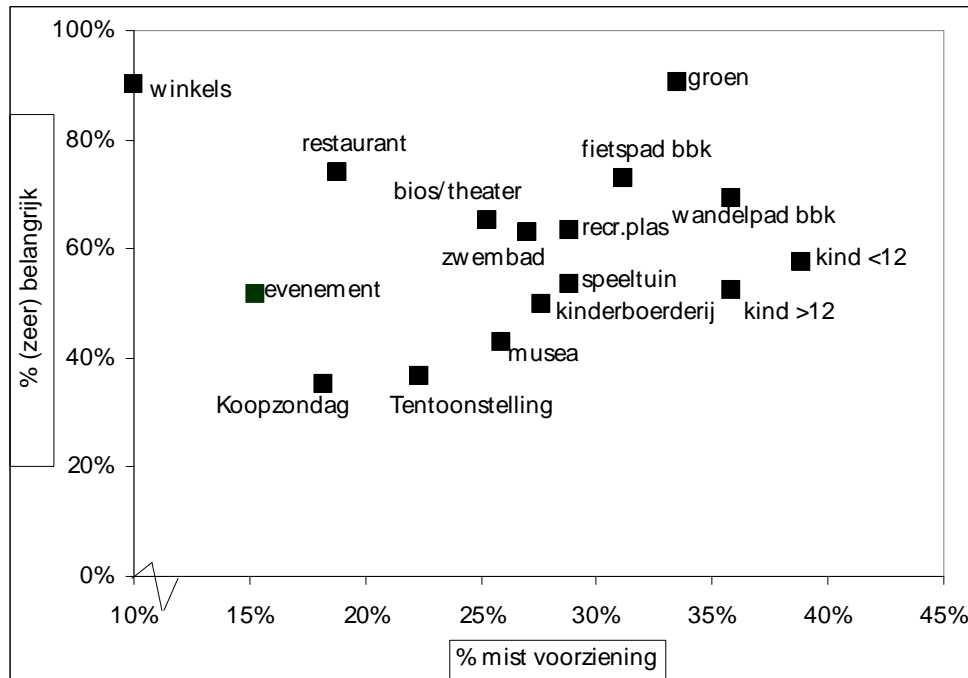
+/- *Significant hoger / lager dan gemiddeld*

Aan de respondenten is voor een aantal voorzieningen gevraagd hoe belangrijk zij deze vinden. Net zoals landelijk hechten Rotterdammers de meeste waarde aan groenvoorzieningen en aan winkelgelegenheden. Eetgelegenheden, fietspaden en wandelpaden vinden zij ook vrij belangrijk. Aan koopzondagen, tentoonstellingen en musea/galeries wordt net, zoals in de andere gemeentes, het minste belang gehecht. Rotterdammers vinden koopzondagen echter toch nog vaker dan gemiddeld (zeer) belangrijk. Aan wandel- en fietspaden buiten de bebouwde kom hechten zij juist minder belang dan gemiddeld.

Voor dezelfde voorzieningen is gevraagd of men vindt dat deze voldoende, te weinig of juist te veel aanwezig zijn in de woonomgeving. Er worden in verhouding weinig voorzieningen gemist in Rotterdam. Absoluut gezien worden voorzieningen voor kinderen, wandel- en fietspaden en groenvoorzieningen het meest gemist. Speelvoorzieningen voor kinderen jonger dan 12 jaar worden in Rotterdam vaker gemist dan gemiddeld. Bioscopen, winkels, musea, tentoonstellingen en evenementen worden relatief weinig gemist.

Net zoals landelijk wordt er ook niet vaak een teveel aan voorzieningen ervaren. Koopzondagen springen er weer uit als voorziening die het vaakst als teveel wordt ervaren. Anderzijds vinden relatief veel Rotterdammers dit juist een belangrijke voorziening.

Grafiek 4.2 *Belang versus gemis voorzieningen Rotterdam*
(Basis = respondenten uit gemeente Rotterdam, n= 170)



In bovenstaande grafiek is het belang dat inwoners van Rotterdam hechten aan voorzieningen afgezet tegen het percentage inwoners dat deze voorziening mist in hun woonomgeving. Voorzieningen voor kinderen en wandelpaden worden vaak gemist en zijn voor ongeveer de helft van de respondenten (zeer) belangrijk. Groenvoorzieningen worden iets minder vaak gemist, maar worden daarentegen wel door 90% van de respondenten belangrijk gevonden. Winkels worden ook erg belangrijk gevonden, maar deze worden nauwelijks gemist.

Voor een zestal activiteiten is gevraagd hoe tevreden men is over verschillende aspecten die met deze activiteit samenhangen. In tabel 4.4 zijn de 10 aspecten opgenomen waar men het vaakst ontevreden over is in Rotterdam. Tevens is gekeken welke aspecten relatief gezien erg hoog of juist erg laag scoren in Rotterdam.

Hoewel men weinig voorzieningen mist, zijn inwoners van Rotterdam vrij negatief over de verschillende zaken die samenhangen met vrijetijdsbesteding waar naar is gevraagd in de vragenlijst. In vergelijking met andere (zowel grote als kleine) gemeentes zijn de respondenten uit Rotterdam vaak ontevreden. Vooral de veiligheid op straat en in parken wordt in vergelijking met gemiddeld Nederland opvallend vaak slecht beoordeeld door de Rotterdammers. Absoluut gezien is men het minst tevreden over hondenpoep in parken en plantsoenen, het ontbreken van toiletten in parken en de veiligheid op straat. Daarnaast is men ook relatief ontevreden over zwerfafval op straat, in parken en op speelplekken, hondenpoep op straat en de verkeersveiligheid voor wandelaars en fietsers en op speelplekken.

Over de bereikbaarheid van het centrum met het openbaar vervoer en over de keuze uit film- en theatervoorstellingen is men (net zoals in andere grote steden) juist wel vaak tevreden.

Tabel 4.4 Top 10 Minst tevreden Rotterdam + Top 3 grootste verschil Rotterdam³
(Basis = respondenten met betreffende voorziening in de woonomgeving)
% (zeer) ontevreden

	Rotterdam	Totaal NL
Top 10 ontevreden		
Hondenpoep in park of plantsoen	62%	57%
Aanwezigheid van toiletten in park of plantsoen	60% ⁺	52%
Veiligheid op (uitgaans-)straat 's avonds laat	53% ⁺	30%
Veiligheid op (winkel-)straat	51% ⁺	27%
Onderhoud van trottoirs/wandelpaden	44%	32%
Zwerfafval op speelplekken	43% ⁺	35%
Honden- en kattenpoep op speelplekken	43%	42%
Veiligheid (toezicht) in park of plantsoen	39% ⁺	28%
Onderhoud van fietspaden	38% ⁺	28%
Verkeersveiligheid voor fietsers	35% ⁺	23%
Top 2 relatief positief *		
Bereikbaarheid van het centrum met OV	8% ⁻	20%
Keuze uit film- en theatervoorstellingen	5% ⁻	16%
Top 3 relatief negatief		
Veiligheid op straat	51% ⁺	27%
Veiligheid op (uitgaans-)straat 's avonds laat	53% ⁺	30%
Zwerfafval in park of plantsoen	62% ⁺	48%
<i>Aantal respondenten[#]</i>	<i>n=170</i>	<i>n=5795</i>

* *Significant verschillend van totaal*

Het aantal respondenten varieert per onderwerp. Er is alleen gekeken naar respondenten die de betreffende voorziening in hun woonomgeving hebben

* *Slechts 2 aspecten scoren significant lager dan gemiddeld Nederland*

Tot slot konden de respondenten spontaan aangeven wat volgens hen het snelst verbeterd moet worden en wat zeker zo moet blijven om van de vrije tijd te kunnen genieten in de woonomgeving.

Verbeteren van de sociale veiligheid en overlast en verminderen van de hoeveelheid zwerfafval worden het meest genoemd als belangrijkste verbeterpunten. Ook worden vaak voorzieningen genoemd die nu nog niet in voldoende mate aanwezig zijn. In vergelijking met kleinere gemeenten worden in de grote steden echter minder voorzieningen genoemd die men nog mist. Het tekort aan groenvoorzieningen komt in Rotterdam echter wel relatief vaak naar voren.

Zaken die men graag wil behouden hebben vooral betrekking op diverse voorzieningen, waarbij winkels het meest zijn genoemd. Ook evenementen komen relatief vaak naar voren. Daarnaast wil men de goede openbaar vervoer voorzieningen in de toekomst graag behouden.

³ De aspecten die later zijn toegevoegd in de vragenlijst zijn hier buiten beschouwing gelaten, vanwege het kleine aantal respondenten dat deze vragen heeft beantwoord (n=38).

4.3 Utrecht

70% van de respondenten uit Utrecht is tevreden over de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding in hun woonomgeving, waarvan 20% zeer tevreden. Dit is gemiddeld.

Tabel 4.5 *Belang versus aanwezigheid voorzieningen*
(Basis = alle respondenten)

	% (zeer) belangrijk		% te weinig aanwezig		% te veel aanwezig	
	Utrecht	Totaal NL	Utrecht	Totaal NL	Utrecht	Totaal NL
Winkels en winkelcentra	89%	88%	11% ⁻	21%	10% ⁺	4%
Parken en Plantsoenen	89%	87%	38% ⁺	30%	1%	0%
Restaurants, eetcafés e.d.	81% ⁺	70%	18%	23%	5%	6%
Fietspaden buiten bebouwde kom	75% ⁻	84%	32% ⁺	25%	1%	1%
Bioscopen en theaters	72% ⁺	60%	17% ⁻	38%	2%	1%
Cafés en terrassen [#]	71%	68%	26%	24%	3%	6%
Wandelpaden buiten bebouwde kom	67% ⁻	79%	40%	36%	1%	0%
Zwembaden (binnen en/of buiten)	56% ⁻	69%	28%	26%	1%	1%
Musea en galeries	49% ⁺	36%	22% ⁻	34%	2%	1%
Recreatieplassen	49% ⁻	59%	41% ⁺	28%	1%	1%
Evenementen	48%	52%	25%	30%	8%	5%
Tentoonstellingen	43% ⁺	31%	19% ⁻	33%	1%	1%
Speeltuinen	40% ⁻	56%	26%	31%	2%	1%
Kinderboerderijen	40% ⁻	51%	26%	30%	1%	0%
Mogelijkheden voor kinderen <12	39% ⁻	60%	24% ⁻	32%	2%	1%
Mogelijkheden voor kinderen >12	38% ⁻	59%	25% ⁻	40%	2%	1%
Koopzondagen	30% ⁺	22%	26%	24%	23% ⁺	17%
<i>Aantal respondenten</i>	<i>n=151</i>	<i>n=5795</i>	<i>n=151</i>	<i>n=5795</i>	<i>n=151</i>	<i>n=5795</i>

+/- *Significant hoger / lager dan gemiddeld*

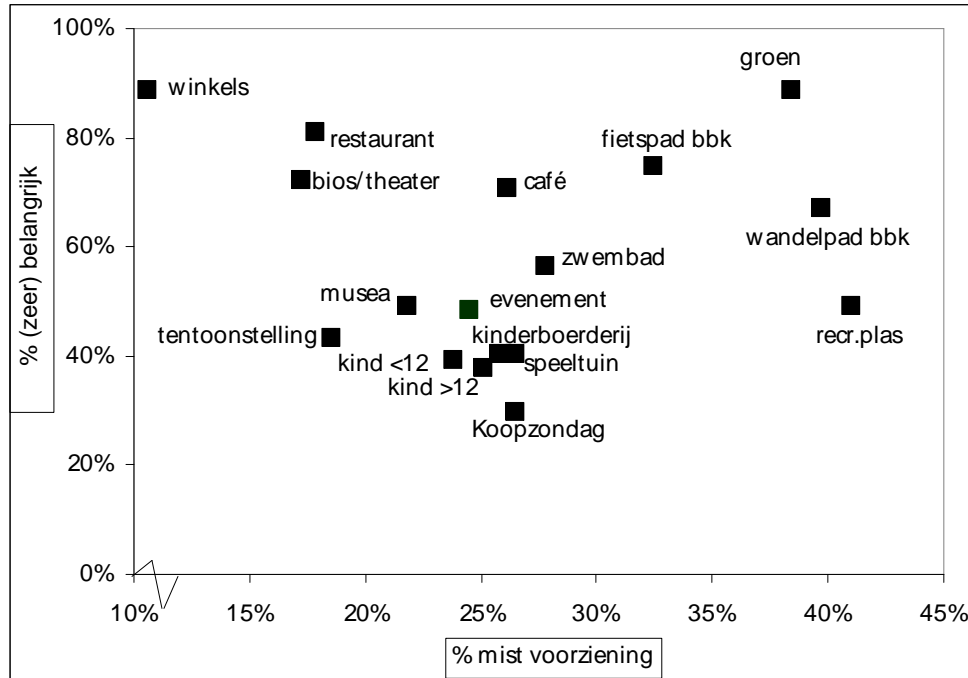
Later toegevoegd in internet vragenlijst, gebaseerd op n=65 (indicatief)

Aan de respondenten is voor een aantal voorzieningen gevraagd hoe belangrijk zij deze vinden. Net zoals landelijk hechten de inwoners van Utrecht de meeste waarde aan groenvoorzieningen en winkelgelegenheden. Ook eetgelegenheden, fietspaden, bioscopen en cafés worden vaak belangrijk gevonden. Relatief gezien wordt veel waarde gehecht aan voorzieningen zoals restaurants, bioscopen, galeries, tentoonstellingen en koopzondagen. Voorzieningen voor kinderen, wandelen en fietspaden buiten de bebouwde kom, zwembaden en recreatieplassen vinden zij in verhouding minder belangrijk.

Voor dezelfde voorzieningen is gevraagd of men vindt dat deze voldoende, te weinig of juist te veel aanwezig zijn in de woonomgeving. Recreatieplassen, wandelpaden buiten de bebouwde kom en parken / plantsoenen worden absoluut gezien het vaakst gemist in Utrecht. Recreatieplassen en groenvoorzieningen worden ten opzichte van gemiddeld Nederland en de andere grote steden ook relatief vaak gemist, net zoals fietspaden. Uitgaansvoorzieningen zoals bioscopen, winkels en musea worden juist weinig gemist, net zoals speelvoorzieningen voor kinderen.

Net zoals landelijk wordt er in Utrecht niet vaak een teveel ervaren aan voorzieningen. Al worden koopzondagen en winkelvoorzieningen in Utrecht relatief vaak genoemd als voorzieningen waarvan er teveel zijn.

Grafiek 4.3 *Belang versus gemis voorzieningen Utrecht*
(Basis = respondenten uit gemeente Utrecht, n= 151)



In bovenstaande grafiek is het belang dat inwoners van Utrecht hechten aan voorzieningen afgezet tegen het percentage inwoners dat deze voorziening mist in hun woonomgeving. Recreatieplannen worden het vaakst gemist (door 41%). Deze voorziening wordt echter door minder dan de helft van de respondenten belangrijk gevonden. Wandelpaden worden iets minder vaak gemist, maar wel vaker belangrijk gevonden. Dit geldt nog sterker voor groenvoorzieningen. Deze worden door 38% van de respondenten gemist en maar liefst door 89% belangrijk worden gevonden.

Voor een zestal activiteiten is gevraagd hoe tevreden men is over verschillende aspecten die met deze activiteit samenhangen. In tabel 4.6 zijn de 10 aspecten opgenomen waar men het vaakst ontevreden over is in Utrecht. Tevens is gekeken welke aspecten relatief gezien erg hoog of juist erg laag scoren in Utrecht. Een volledig overzicht is opgenomen in de bijlage.

De inwoners van Utrecht zijn het minst tevreden over het prijsniveau van de horeca, zwerfafval en parkeertarieven in het centrum. Dit zijn ook landelijk gezien vaak grote ergernissen, al is men in Utrecht ook in vergelijking met andere grote steden erg vaak ontevreden over het prijsniveau van de horeca. Ook de bereikbaarheid van het centrum met de auto en het zwerfafval op straat wordt door de respondenten uit Utrecht relatief slecht beoordeeld. Daarentegen zijn zij minder vaak ontevreden over honden- en kattenpoep op speelplekken, bereikbaarheid van het centrum met openbaar vervoer en over mogelijkheden om de hond uit te laten.

Tabel 4.6 *Top 10 Minst tevreden Utrecht + Top 3 grootste verschil Utrecht*
 (Basis = respondenten met betreffende voorziening in de woonomgeving)
 % (zeer) ontevreden

	<i>Utrecht</i>	<i>Totaal NL</i>
Top 10 ontevreden		
Prijsniveau van de horeca	77% ⁺	62%
Zwerfafval op (winkel-)straat	67% ⁺	53%
Parkeertarieven in of nabij het (winkel-)centrum	60% ⁺	48%
Aanwezigheid van toiletten in park of plantsoen	53%	52%
Hondenpoep op (winkel-)straat	52%	55%
Zwerfafval in park of plantsoen	51%	48%
Hondenpoep in park of plantsoen	51%	57%
Hoeveelheid fietsenstallingen in het centrum	48%	39%
Bereikbaarheid van het (winkel-)centrum met de auto	44% ⁺	23%
Veiligheid op (winkel-)straat	40% ⁺	27%
Top 3 relatief positief		
Honden- en kattenpoep op speelplekken	27% ⁻	42%
Bereikbaarheid van het centrum met OV	5% ⁻	20%
Mogelijkheden voor het uitlaten van de hond	14% ⁻	27%
Top 3 relatief negatief		
Bereikbaarheid van het (winkel-)centrum met de auto	44% ⁺	23%
Prijsniveau van de horeca	77% ⁺	62%
Zwerfafval op (winkel-)straat	67% ⁺	53%
<i>Aantal respondenten</i> [#]	<i>n=151</i>	<i>n=5795</i>

* *Significant verschillend van totaal*

Het aantal respondenten varieert per onderwerp. Er is alleen gekeken naar respondenten die de betreffende voorziening in hun woonomgeving hebben

Tot slot konden de respondenten spontaan aangeven wat volgens hen het snelst verbeterd moet worden en wat zeker zo moet blijven om van de vrije tijd te kunnen genieten in de woonomgeving.

Als belangrijkste verbeterpunten worden verschillende voorzieningen genoemd die nu nog niet in voldoende mate aanwezig zijn. In Utrecht en de andere grote steden wordt dit echter minder vaak genoemd dan in de kleinere gemeentes. Daarnaast zijn de hoeveelheid zwerfafval, de sociale veiligheid en de overlast door jongeren en zwervers / junks vaak genoemd als verbeterpunten. Het prijsniveau in de horeca komt ook weer relatief vaak naar voren als aandachtspunt.

Bij de zaken die men graag wil behouden worden ook vaak voorzieningen genoemd. Vooral de aanwezigheid van musea, bioscopen, horeca en andere uitgaansgelegenheden wil men graag behouden. Men wil ook graag de koopzondagen en de goede openbaar vervoer voorzieningen behouden.

4.4 Den Haag

75% van de respondenten uit Den Haag is tevreden over de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding in hun woonomgeving, waarvan 23% zelfs zeer tevreden. Dit is een iets hogere score dan gemiddeld, al is het verschil niet significant. De inwoners van Den Haag zijn relatief vaak ontevreden over de hoeveelheid vrije tijd waar zij over beschikken en de mogelijkheden om zelf werktijden in te delen. Toch is, net zoals landelijk, meer dan de helft van de respondenten hierover wel tevreden.

Tabel 4.7 *Belang versus aanwezigheid voorzieningen*⁴
(Basis = alle respondenten)

	% (zeer) belangrijk		% te weinig aanwezig		% te veel aanwezig	
	Den Haag	Totaal NL	Den Haag	Totaal NL	Den Haag	Totaal NL
Winkels en winkelcentra	92%	88%	10% ⁻	21%	3%	4%
Parken en Plantsoenen	89%	87%	32%	30%	-	0%
Restaurants, eetcafés e.d.	75%	70%	17%	23%	8%	6%
Fietspaden buiten bebouwde kom	74% ⁻	84%	32% ⁺	25%	1%	1%
Wandelpaden buiten bebouwde kom	73%	79%	36%	36%	1%	0%
Bioscopen en theaters	63%	60%	25% ⁻	38%	2%	1%
Zwembaden (binnen en/of buiten)	61% ⁻	69%	30%	26%	-	1%
Recreatieplassen	52%	59%	32%	28%	-	1%
Mogelijkheden voor kinderen <12	49% ⁻	60%	34%	32%	2%	1%
Speeltuinen	48% ⁻	56%	32%	31%	2%	1%
Mogelijkheden voor kinderen >12	46% ⁻	59%	33%	40%	1%	1%
Musea en galeries	45% ⁺	36%	22% ⁻	34%	1%	1%
Evenementen	45%	52%	25%	30%	2%	5%
Kinderboerderijen	45%	51%	28%	30%	-	0%
Koopzondagen	40% ⁺	22%	18%	24%	9% ⁻	17%
Tentoonstellingen	36%	31%	25% ⁻	33%	1%	1%
<i>Aantal respondenten</i>	<i>n=174</i>	<i>n=5795</i>	<i>n=174</i>	<i>n=5795</i>	<i>n=174</i>	<i>n=5795</i>

+/- *Significant hoger / lager dan gemiddeld*

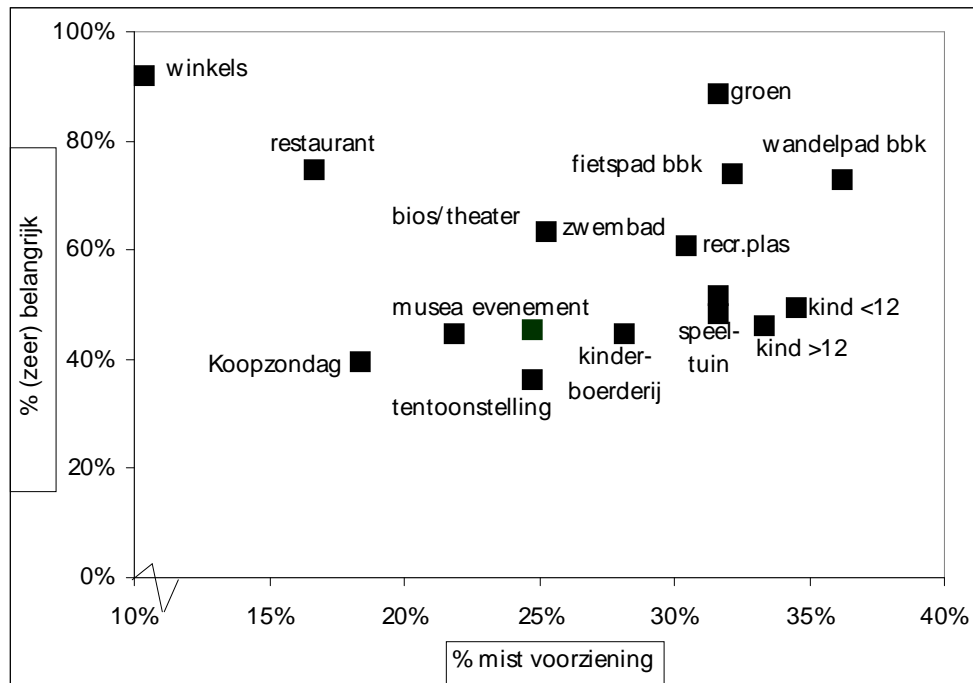
Aan de respondenten is voor een aantal voorzieningen gevraagd hoe belangrijk zij deze vinden. De respondenten uit Den Haag vinden, net zoals de gemiddelde Nederlander, winkels en parken / plantsoenen het meest belangrijk van de genoemde voorzieningen. Ook eetgelegenheden en wandel- en fietspaden buiten de bebouwde kom worden door veel respondenten belangrijk gevonden. Relatief gezien vinden de inwoners uit Den Haag de koopzondagen en musea en galeries erg belangrijk. Voorzieningen voor kinderen, fietspaden buiten de bebouwde kom en zwembaden vinden zij in vergelijking met gemiddeld Nederland minder belangrijk.

Voor dezelfde voorzieningen is gevraagd of men vindt dat deze voldoende, te weinig of juist te veel aanwezig zijn in de woonomgeving. Absoluut gezien worden wandel- en fietspaden, speelmogelijkheden, zwemmogelijkheden en groenvoorzieningen het vaakst gemist. Ten opzichte van gemiddeld Nederland worden alleen fietspaden buiten de bebouwde kom vaker dan gemiddeld gemist. Bioscopen, winkels, musea en tentoonstellingen worden juist minder dan gemiddeld gemist in Den Haag.

Net zoals in andere steden wordt niet vaak een teveel ervaren aan voorzieningen. In veel gemeentes vindt men wel vaak dat er teveel koopzondagen zijn, maar in Den Haag ervaart men hieraan juist minder vaak een teveel.

⁴ De aspecten die later zijn toegevoegd in de vragenlijst zijn hier buiten beschouwing gelaten, vanwege het kleine aantal respondenten dat deze vragen heeft beantwoord (n=29).

Grafiek 4.4 *Belang versus gemis voorzieningen Den Haag*
(Basis = respondenten uit gemeente Den Haag, n= 174)



In bovenstaande grafiek is het belang dat inwoners van Den Haag hechten aan voorzieningen afgezet tegen het percentage inwoners dat deze voorziening mist in hun woonomgeving. Hieruit blijkt dat wandelpaden buiten de bebouwde kom het vaakst worden gemist, terwijl deze wel belangrijk worden gevonden. Fietspaden en groenvoorzieningen worden iets minder vaak gemist, maar deze worden wel belangrijker gevonden. Speelgelegenheden en zwemmogelijkheden worden ook vaak gemist, maar zijn voor minder respondenten van belang.

Voor een zestal activiteiten is gevraagd hoe tevreden men is over verschillende aspecten die met deze activiteit samenhangen. In tabel 4.8 zijn de 10 aspecten opgenomen waar men het vaakst ontevreden over is in Den Haag. Tevens is gekeken welke aspecten relatief gezien erg hoog of juist erg laag scoren in Den Haag.

Minst tevreden zijn de Hagenezen over hondenpoep op straat en in parken, zwerfafval op straat en in parken, het prijsniveau van de horeca en de afwezigheid van toiletten in parken. Dit zijn de aspecten waarover men ook landelijk het minst tevreden is.

De respondenten uit Den Haag zijn ten opzichte van gemiddeld Nederland relatief erg ontevreden over de bereikbaarheid van het centrum met de auto en over zwerfafval en hondenpoep op de winkelstraat. Het probleem van hondenpoep speelt in Den Haag het vaakst in vergelijking met andere steden.

Over de bereikbaarheid van het centrum en over de keuze uit film en theatervoorstellingen zijn zij wel vaak tevreden. Over honden- en kattenpoep op speelplekken zijn Hagenezen ook niet vaak ontevreden, maar dit komt vooral doordat zij vaak geen mening hebben over dit onderwerp.

Tabel 4.8 *Top 10 Minst tevreden Den Haag + Top 3 grootste verschil Den Haag*
(Basis = respondenten met betreffende voorziening in de woonomgeving)
% (zeer) ontevreden

	<i>Den Haag</i>	<i>Totaal NL</i>
Top 10 ontevreden		
Hondenpoep op (winkel-)straat	67% ⁺	55%
Zwerfafval op (winkel-)straat	66% ⁺	53%
Prijsniveau van de horeca	64%	62%
Hondenpoep in park of plantsoen	61%	57%
Aanwezigheid van toiletten in park of plantsoen	58%	52%
Zwerfafval in park of plantsoen	55%	48%
Onderhoud van trottoirs/wandelpaden	41%	32%
Onderhoud van fietspaden	39% ⁺	28%
Bereikbaarheid van het (winkel-)centrum met de auto	36% ⁺	23%
Honden- en kattenpoep op speelplekken	36% ⁻	55%
Top 3 relatief positief		
Bereikbaarheid van het centrum met OV	3% ⁻	20%
Keuze uit film- en theatervoorstellingen	2% ⁻	16%
Honden- en kattenpoep op speelplekken	36% ⁻	42%
Top 3 relatief negatief		
Bereikbaarheid van het (winkel-)centrum met de auto	36% ⁺	23%
Zwerfafval op (winkel-)straat	66% ⁺	53%
Hondenpoep op (winkel-)straat	67% ⁺	55%
<i>Aantal respondenten[#]</i>	<i>n=174</i>	<i>n=5795</i>

* *Significant verschillend van totaal*

Het aantal respondenten varieert per onderwerp. Er is alleen gekeken naar respondenten die de betreffende voorziening in hun woonomgeving hebben

Tot slot konden de respondenten spontaan aangeven wat volgens hen het snelst verbeterd moet worden en wat zeker zo moet blijven om van de vrije tijd te kunnen genieten in de woonomgeving.

Als verbeterpunten worden vaak voorzieningen genoemd die nu nog niet in voldoende mate aanwezig zijn. In Den Haag en de andere grote steden noemt men echter minder voorzieningen als in de kleinere gemeenten. Belangrijkste verbeterpunten die verder spontaan worden genoemd zijn: verbeteren van de sociale veiligheid, verminderen van het zwerfafval en meer parkeerplaatsen. Het verminderen van de hoeveelheid honden-, katten- en paardenpoep is ook opvallend vaak weer genoemd.

Bij de zaken die men graag wil behouden worden ook vaak voorzieningen genoemd. Vooral groenvoorzieningen en winkels komen hierbij vaak naar voren. Ook is men tevreden met de goede bereikbaarheid met het openbaar vervoer en worden de koopzondagen relatief vaak genoemd als iets dat men graag wil behouden.

4.5 Almere

65% van de respondenten uit Almere is tevreden over de mogelijkheden voor vrijetijds-besteding in hun woonomgeving, waarvan slechts 8% zeer tevreden. Dit is een significant lagere score dan gemiddeld. De respondenten uit Almere zijn vaker dan gemiddeld ontevreden over de mate waarin zij zelf vakantie en ADV dagen kunnen inplannen. Absoluut gezien is men echter –net zoals landelijk- vrij tevreden over de hoeveelheid vrije tijd waar men over beschikt en de mate waarin men deze zelf kan indelen.

Tabel 4.9 *Belang versus aanwezigheid voorzieningen*
(Basis = alle respondenten)

	% (zeer) belangrijk		% te weinig aanwezig		% te veel aanwezig	
	Almere	Totaal NL	Almere	Totaal NL	Almere	Totaal NL
Parken en Plantsoenen	87%	87%	19% ⁻	30%	-	0%
Winkels en winkelcentra	86%	88%	32% ⁺	21%	2%	4%
Fietspaden buiten bebouwde kom	82%	84%	12% ⁻	25%	1%	1%
Zwembaden (binnen en/of buiten)	74%	69%	34% ⁺	26%	-	1%
Wandelpaden buiten bebouwde kom	74%	79%	17% ⁻	36%	1%	0%
Restaurants, eetcafés e.d.	69%	70%	52% ⁺	23%	3%	6%
Mogelijkheden voor kinderen>12	68% ⁺	59%	40%	40%	1%	1%
Recreatieplassen	67% ⁺	59%	15% ⁻	28%	1%	1%
Bioscopen en theaters	65%	60%	56% ⁺	38%	1%	1%
Cafés en terrassen [#]	64%	68%	43% ⁺	24%	4%	6%
Mogelijkheden voor kinderen<12	64%	60%	27%	32%	3%	1%
Speeltuinen	59%	56%	34%	31%	1%	1%
Evenementen	55%	52%	30%	30%	4%	5%
Kinderboerderijen	41% ⁻	51%	40% ⁺	30%	-	0%
Musea en galleries	37%	36%	57% ⁺	34%	1%	1%
Tentoonstellingen	34%	31%	48% ⁺	33%	1%	1%
Koopzondagen	30% ⁺	22%	19%	24%	12%	17%
<i>Aantal respondenten</i>	<i>n=145</i>	<i>n=5795</i>	<i>n=145</i>	<i>n=5795</i>	<i>n=145</i>	<i>n=5795</i>

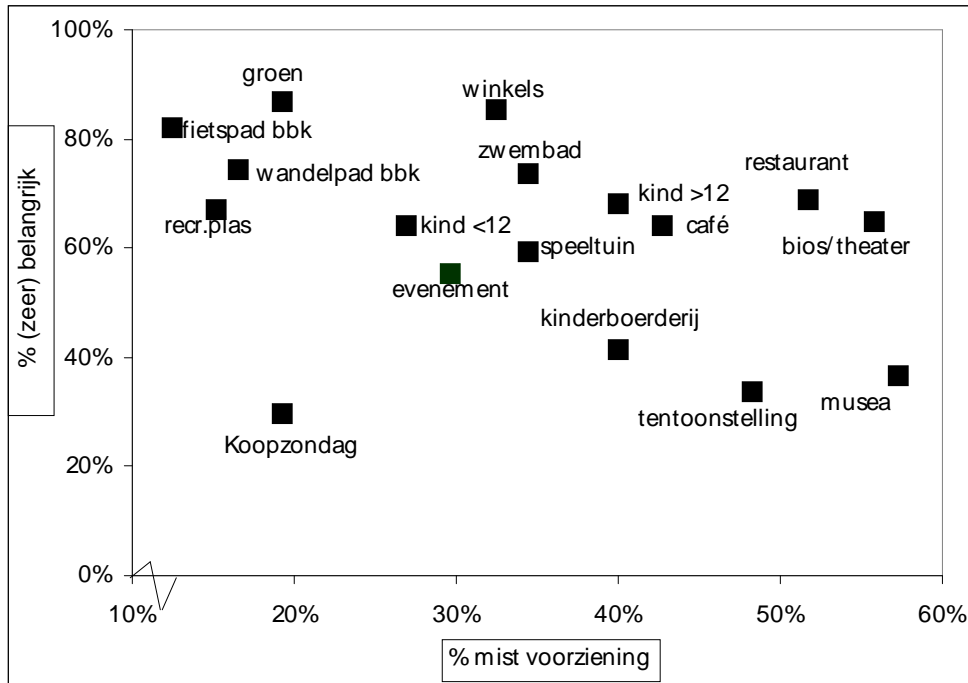
+/- *Significant hoger / lager dan gemiddeld*

Later toegevoegd in internet vragenlijst, gebaseerd op kleinere aantallen respondenten

Aan de respondenten is voor een aantal voorzieningen gevraagd hoe belangrijk zij deze vinden. De respondenten uit Almere hechten, conform het landelijk beeld, veel belang aan groenvoorzieningen, winkels, wandel- en fietspaden en zwembaden. Aan koopzondagen, tentoonstellingen, musea en galleries wordt van de genoemde voorzieningen het minst belang gehecht. In vergelijking met gemiddeld Nederland vindt men de koopzondagen echter wel relatief belangrijk. Voorzieningen voor oudere kinderen (12+) en recreatieplassen worden door inwoners van Almere ook vaker dan gemiddeld belangrijk gevonden. Aan kinderboerderijen wordt juist minder belang gehecht.

Voor dezelfde voorzieningen is gevraagd of men vindt dat deze voldoende, te weinig of juist te veel aanwezig zijn in de woonomgeving. Conform het landelijke beeld vindt men niet vaak dat voorzieningen te veel aanwezig zijn, maar mist men wel nog vaak iets. De inwoners van Almere missen nog vaker voorzieningen dan landelijk gemiddeld. Vooral zogenaamde “rode voorzieningen”, zoals restaurants, bioscopen, winkels en musea vindt men relatief vaak nog onvoldoende aanwezig. Daarentegen worden groenvoorzieningen, wandel- en fietspaden en recreatieplassen minder vaak gemist.

Grafiek 4.5 Belang versus gemis voorzieningen Almere
(Basis = respondenten uit gemeente Almere, n= 145)



In bovenstaande grafiek is het belang dat inwoners van Almere hechten aan voorzieningen afgezet tegen het percentage inwoners dat deze voorziening mist in hun woonomgeving. Bioscopen / theaters, restaurants en cafés en speelvoorzieningen voor oudere kinderen vallen dan op als voorzieningen die men vaak mist en die door een meerderheid van de respondenten (zeer) belangrijk worden gevonden. Net zoals landelijk worden tentoonstellingen en musea ook vaak gemist, maar vindt men deze minder belangrijk. Wanneer dit wordt vergeleken met grafieken voor andere steden blijkt hieruit weer duidelijk dat in Almere nog veel wordt gemist.

Voor een zestal activiteiten is gevraagd hoe tevreden men is over verschillende aspecten die met deze activiteit samenhangen. In tabel 4.10 zijn de 10 aspecten opgenomen waar men het vaakst ontevreden over is in Almere. Tevens is gekeken welke aspecten relatief gezien erg hoog of juist erg laag scores in Almere.

Net zoals landelijk is men in Almere absoluut gezien het meest ontevreden over de aanwezigheid (m.a.w. het ontbreken) van toiletten in parken, over parkeertarieven, het prijsniveau in de horeca, zwerfafval, hondenpoep en sociale veiligheid.

Over de parkeertarieven in het centrum en over de veiligheid 's avonds laat op straat en in parken / plantsoenen is men nog vaker ontevreden dan gemiddeld. Dit beeld valt bij meer (grotere) steden te zien, maar respondenten uit Almere zijn ook ten opzichte van inwoners van andere steden vaak ontevreden over de veiligheid in parken en plantsoenen. Over de bereikbaarheid van het centrum met auto of openbaar vervoer en de verkeersveiligheid voor wandelaars en fietsers is men echter juist niet vaak ontevreden.

Tabel 4.10 *Top 10 Minst tevreden Almere + Top 3 grootste verschil Almere*
(Basis = respondenten met betreffende voorziening in de woonomgeving)
% (zeer) ontevreden

	<i>Almere</i>	<i>Totaal NL</i>
Top 10 ontevreden		
Aanwezigheid van toiletten in park of plantsoen	59%	52%
Parkeertarieven in of nabij het (winkel-)centrum	57%*	48%
Hondenpoep in park of plantsoen	55%	57%
Prijsniveau van de horeca	55%	62%
Zwerfafval op (winkel-)straat	54%	53%
Zwerfafval in park of plantsoen	54%	48%
Hondenpoep op (winkel-)straat	47%	55%
Honden- en kattenpoep op speelplekken	47%	42%
Veiligheid (toezicht) in park of plantsoen	44%*	28%
Veiligheid op (uitgaans-)straat 's avonds laat	43%*	30%
Top 3 relatief positief		
Bereikbaarheid van het (uitgaans-)centrum met OV 's avonds en in het weekend	12%*	33%
Bereikbaarheid van het (winkel-)centrum met auto	6%*	23%
Bereikbaarheid van het (winkel-)centrum met OV	6%*	20%
Top 3 relatief negatief		
Parkeertarieven in of nabij het (winkel-)centrum	57%*	48%
Veiligheid op (uitgaans-)straat 's avonds laat	43%*	30%
Veiligheid (toezicht) in park of plantsoen	44%*	28%
<i>Aantal respondenten</i> [#]	<i>n=145</i>	<i>n=5795</i>

* *Significant verschillend van totaal*

Het aantal respondenten varieert per onderwerp. Er is alleen gekeken naar respondenten die de betreffende voorziening in hun woonomgeving hebben

Tot slot konden de respondenten spontaan aangeven wat volgens hen het snelst verbeterd moet worden en wat zeker zo moet blijven om van de vrije tijd te kunnen genieten in de woonomgeving.

Net zoals landelijk worden als spontane verbeterpunten het vaakst voorzieningen genoemd. Winkels, culturele voorzieningen en uitgaansgelegenheden worden hierbij relatief vaak genoemd door inwoners van Almere. Een ander verbeterpunt dat relatief vaak is genoemd is de sociale veiligheid.

Waar men tevreden mee is en graag wil behouden in Almere zijn de groenvoorzieningen, de wandel- en fietspaden, de recreatieplassen en de goede bereikbaarheid met het openbaar vervoer.

4.6 Breda

84% van de respondenten uit Breda is tevreden over de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding in hun woonomgeving, waarvan 22% zelfs zeer tevreden. Dit is een bovengemiddelde score.

Tabel 4.11 *Belang versus aanwezigheid voorzieningen*
(Basis = alle respondenten)

	% (zeer) belangrijk		% te weinig aanwezig		% te veel aanwezig	
	Breda	Totaal NL	Breda	Totaal NL	Breda	Totaal NL
Winkels en winkelcentra	89%	88%	11% ⁻	21%	4%	4%
Parken en Plantsoenen	86%	87%	25%	30%	1%	0%
Cafés en terrassen [#]	83% ⁺	68%	8%	24%	6%	6%
Restaurants, eetcafés e.d.	81% ⁺	70%	13% ⁻	23%	3%	6%
Evenementen	69% ⁺	52%	33%	30%	3%	5%
Fietspaden buiten bebouwde kom	69% ⁻	84%	17% ⁻	25%	-	1%
Zwembaden (binnen en/of buiten)	68%	69%	23%	26%	1%	1%
Bioscopen en theaters	67%	60%	20% ⁻	38%	1%	1%
Wandelpaden buiten bebouwde kom	62% ⁻	79%	29%	36%	-	0%
Speeltuinen	53%	56%	29%	31%	1%	1%
Mogelijkheden voor kinderen <12	53%	60%	28%	32%	-	1%
Mogelijkheden voor kinderen >12	51% ⁻	59%	33%	40%	1%	1%
Recreatieplassen	51% ⁻	59%	22%	28%	-	1%
Kinderboerderijen	43%	51%	29%	30%	-	0%
Koopzondagen	38% ⁺	22%	26%	24%	13%	17%
Musea en galleries	33%	36%	25% ⁻	34%	1%	1%
Tentoonstellingen	31%	31%	28%	33%	1%	1%
<i>Aantal respondenten</i>	<i>n=150</i>	<i>n=5795</i>	<i>n=150</i>	<i>n=5795</i>	<i>n=150</i>	<i>n=5795</i>

+/- *Significant hoger / lager dan gemiddeld*

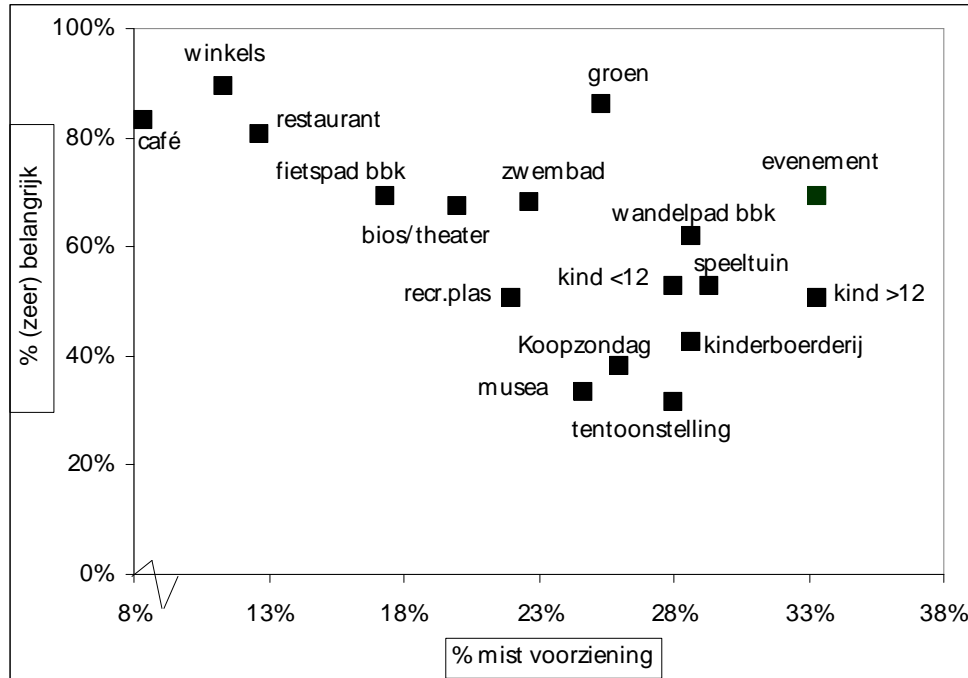
Later toegevoegd in internet vragenlijst, gebaseerd op kleinere aantallen respondenten

Aan de respondenten is voor een aantal voorzieningen gevraagd hoe belangrijk zij deze vinden.

Inwoners van Breda vinden winkels en groenvoorzieningen het meest belangrijk. Daarnaast vinden zij cafés / terrassen en eetgelegenheden erg belangrijk. Ten opzichte van gemiddeld Nederland vinden inwoners van Breda restaurants, cafés en terrassen, koopzondagen en evenementen relatief belangrijk. Ook in andere steden worden deze voorzieningen relatief vaak belangrijk gevonden, maar evenementen scoren in Breda nog hoger dan in andere steden. Aan voorzieningen voor oudere kinderen, wandel- en fietspaden buiten de bebouwde kom en recreatieplassen hechten inwoners van Breda juist betrekkelijk weinig belang.

Voor dezelfde voorzieningen is gevraagd of men vindt dat deze voldoende, te weinig of juist te veel aanwezig zijn in de woonomgeving. Speelmogelijkheden voor oudere kinderen (12+) en evenementen worden in Breda absoluut gezien het vaakst gemist. Er zijn geen voorzieningen die in Breda vaker dan gemiddeld worden gemist. Restaurants, cafés, bioscopen, winkels en musea worden, net als in de andere grotere steden, minder dan gemiddeld gemist. Ook fietspaden buiten de bebouwde kom worden relatief weinig gemist.

Grafiek 4.6 *Belang versus gemis voorzieningen Breda*
 (Basis = respondenten uit gemeente Breda, n = 150)



In bovenstaande grafiek is het belang dat inwoners van Breda hechten aan voorzieningen afgezet tegen het percentage inwoners dat deze voorziening mist in hun woonomgeving. Hieruit blijkt weer dat speelvoorzieningen voor oudere kinderen vaak worden gemist. Deze worden door de helft van de respondenten belangrijk gevonden. Evenementen worden even vaak gemist, maar deze worden vaker belangrijk gevonden (door 69%). Groenvoorzieningen worden minder gemist, maar deze vindt men wel erg belangrijk. De andere voorzieningen waar men veel waarde aan hecht (winkels, cafés en restaurants) worden slechts door een klein deel van de respondenten gemist. Daar wordt dus al goed in voorzien in Breda.

Voor een zestal activiteiten is gevraagd hoe tevreden men is over verschillende aspecten die met deze activiteit samenhangen. In tabel 4.12 zijn de 10 aspecten opgenomen waar men het vaakst ontevreden over is in Breda. Tevens is gekeken welke aspecten relatief gezien erg hoog of juist erg laag scoren in Breda.

Minst tevreden is men over het prijsniveau van de horeca, parkeertarieven, zwerfafval, aanwezigheid van toiletten in parken en hondenpoep. Dit zijn ook landelijk gezien vaak grote ergernissen. Daarnaast wordt door de inwoners van Breda relatief vaak aangegeven dat ze ontevreden zijn over de veiligheid op straat en in parken en plantsoenen. Ook in andere steden is veiligheid vaak een probleem, maar de onveiligheid in parken en plantsoenen wordt in Breda vaker genoemd dan in andere steden. Inwoners van Breda zijn ook relatief vaak ontevreden over parkeertarieven in winkelcentra en over de openingstijden van zwembaden.

Over de variatie / diversiteit aan winkels, hondenpoep in parken en plantsoenen en over de bereikbaarheid van het centrum met openbaar vervoer is men echter relatief goed te spreken.

Tabel 4.12 *Top 10 Minst tevreden Breda + Top 3 grootste verschil Breda*
 (Basis = respondenten met betreffende voorziening in de woonomgeving)
 % (zeer) ontevreden

	<i>Breda</i>	<i>Totaal NL</i>
Top 10 ontevreden		
Prijsniveau van de horeca	68%	62%
Parkeertarieven in of nabij het (winkel-)centrum	64% ⁺	48%
Zwerfafval op (winkel-)straat	59%	53%
Aanwezigheid van toiletten in park of plantsoen	56%	52%
Zwerfafval in park of plantsoen	52%	48%
Hondenpoep op (winkel-)straat	50%	55%
Hondenpoep in park of plantsoen	47% ⁻	57%
Veiligheid op (uitgaans-)straat 's avonds laat	43% ⁺	30%
Veiligheid (toezicht) in park of plantsoen	43% ⁺	28%
Veiligheid op (winkel-)straat	42% ⁺	27%
Top 3 relatief positief		
Variatie/diversiteit aan winkels	11% ⁻	23%
Hondenpoep in park of plantsoen	47% ⁻	57%
Bereikbaarheid van het centrum met OV	13% ⁻	20%
Top 3 relatief negatief		
Parkeertarieven in of nabij het (winkel-)centrum	64% ⁺	48%
Openingstijden van zwembaden	31% ⁺	16%
Veiligheid op (winkel-)straat	42% ⁺	27%
<i>Aantal respondenten</i> [#]	<i>n=150</i>	<i>n=5795</i>

* *Significant verschillend van totaal*

Het aantal respondenten varieert per onderwerp. Er is alleen gekeken naar respondenten die de betreffende voorziening in hun woonomgeving hebben

Tot slot konden de respondenten spontaan aangeven wat volgens hen het snelst verbeterd moet worden en wat zeker zo moet blijven om van de vrije tijd te kunnen genieten in de woonomgeving.

Net zoals landelijk worden als spontane verbeterpunten het vaakst voorzieningen genoemd. Er zijn echter geen voorzieningen die door inwoners van Breda vaker dan gemiddeld worden genoemd. Als belangrijkste verbeterpunten worden verder relatief vaak de sociale veiligheid genoemd, het prijsniveau in de horeca, de beperkte openingstijden, de overlast door junks, zwervers, etc. en de voorzieningen voor fietsers. Absoluut gezien wordt ook zwerfafval vaak genoemd als aandachtspunt.

Men is tevreden over de aanwezigheid van voorzieningen en dan met name over uitgaansfaciliteiten zoals restaurants, bioscopen, cafés en evenementen en wil deze graag behouden.

4.7 Eindhoven

83% van de respondenten uit Eindhoven is tevreden over de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding in hun woonomgeving, waarvan 23% zelfs zeer tevreden. Dit is een bovengemiddelde score.

Tabel 4.13 *Belang versus aanwezigheid voorzieningen*
(Basis = alle respondenten)

	% (zeer) belangrijk		% te weinig aanwezig		% te veel aanwezig	
	Eindhoven	Totaal NL	Eindhoven	Totaal NL	Eindhoven	Totaal NL
Winkels en winkelcentra	90%	88%	13% ⁻	21%	1%	4%
Parken en Plantsoenen	82%	87%	25%	30%	-	0%
Restaurants, eetcafés e.d.	78% ⁺	70%	20%	23%	4%	6%
Cafés en terrassen [#]	75%	68%	8% ⁻	24%	7%	6%
Fietspaden buiten bebouwde kom	64% ⁻	84%	22%	25%	2%	1%
Bioscopen en theaters	63%	60%	14% ⁻	38%	3% ⁺	1%
Wandelpaden buiten bebouwde kom	59% ⁻	79%	27% ⁻	36%	1%	0%
Zwembaden (binnen en/of buiten)	50% ⁻	69%	15% ⁻	26%	1%	1%
Evenementen	47%	52%	31%	30%	4%	5%
Recreatieplassen	45% ⁻	59%	20% ⁻	28%	1%	1%
Mogelijkheden voor kinderen<12	38% ⁻	60%	24% ⁻	32%	1%	1%
Mogelijkheden voor kinderen>12	38% ⁻	59%	31% ⁻	40%	1%	1%
Speeltuinen	34% ⁻	56%	20% ⁻	31%	1%	1%
Musea en galleries	32%	36%	26% ⁻	34%	-	1%
Kinderboerderijen	31% ⁻	51%	23%	30%	-	0%
Koopzondagen	23%	22%	24%	24%	22%	17%
Tentoonstellingen	23% ⁻	31%	22% ⁻	33%	1%	1%
<i>Aantal respondenten</i>	<i>n=143</i>	<i>n=5795</i>	<i>n=143</i>	<i>n=5795</i>	<i>n=143</i>	<i>n=5795</i>

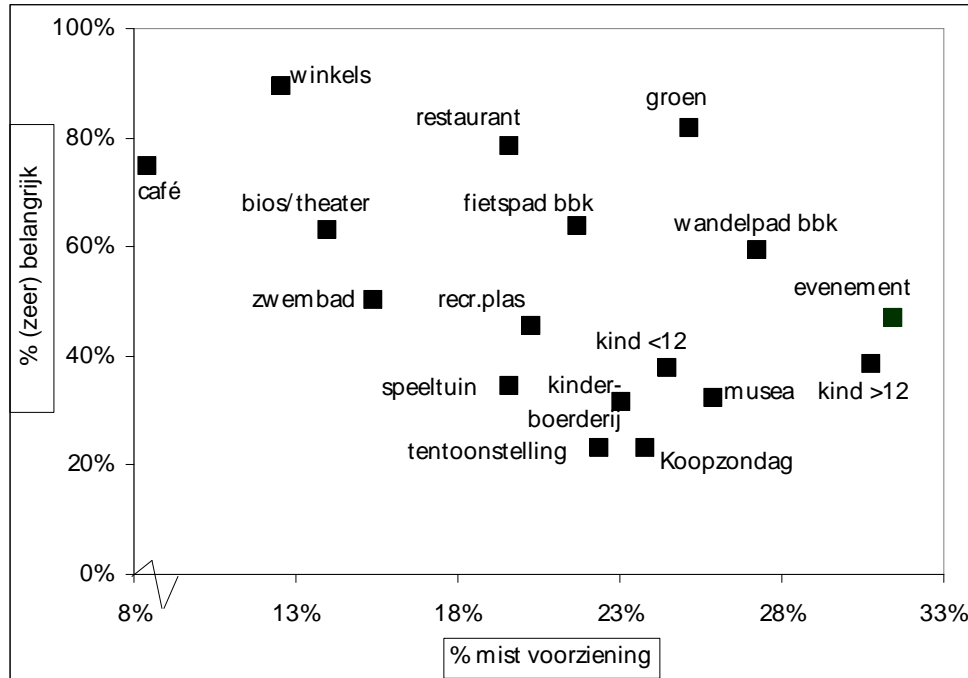
+/- *Significant hoger / lager dan gemiddeld*

Later toegevoegd in internet vragenlijst, gebaseerd op kleinere aantallen respondenten

Aan de respondenten is voor een aantal voorzieningen gevraagd hoe belangrijk zij deze vinden. Net zoals in de andere gemeenten wordt door inwoners van Eindhoven het meest belang gehecht aan winkels, gevolgd door parken en plantsoenen. Ook eetgelegenheden en cafés worden belangrijk gevonden. Eetgelegenheden worden door inwoners van Eindhoven nog belangrijker gevonden dan gemiddeld. Daarentegen hechten zij relatief weinig belang aan voorzieningen voor kinderen, wandel- en fietspaden buiten de bebouwde kom, zwembaden en recreatieplassen.

Voor dezelfde voorzieningen is gevraagd of men vindt dat deze voldoende, te weinig of juist te veel aanwezig zijn in de woonomgeving. Absoluut gezien worden voorzieningen voor oudere kinderen en evenementen het vaakst gemist. Er zijn geen voorzieningen die in Eindhoven vaker dan gemiddeld worden gemist, de meeste voorzieningen worden juist minder dan gemiddeld gemist. Eindhovenaren vinden iets vaker dan gemiddeld dat er te veel bioscopen en theaters zijn.

Grafiek 4.7 Belang versus gemis voorzieningen Eindhoven
(Basis = respondenten uit gemeente Eindhoven, n= 143)



In bovenstaande grafiek is het belang dat inwoners van Eindhoven hechten aan voorzieningen afgezet tegen het percentage inwoners dat deze voorziening mist in hun woonomgeving. Hieruit blijkt weer dat evenementen en voorzieningen voor oudere kinderen het vaakst worden gemist. Dit zijn echter niet de meest belangrijke voorzieningen. Wandelpaden worden iets minder vaak gemist, maar wel belangrijker gevonden. Dit geldt nog sterker voor groenvoorzieningen die door 25% worden gemist en door 82% belangrijk worden gevonden.

Voor een zestal activiteiten is gevraagd hoe tevreden men is over verschillende aspecten die met deze activiteit samenhangen. In tabel 4.14 zijn de 10 aspecten opgenomen waar men het vaakst ontevreden over is in Eindhoven. Tevens is gekeken welke aspecten relatief gezien erg hoog of juist erg laag scoren in Eindhoven.

De respondenten uit Eindhoven zijn het minst tevreden over het prijsniveau in de horeca. Ook over zwerfafval en parkeertarieven in het centrum zij vaak ontevreden. Deze aspecten worden ook landelijk vaak genoemd als bron van ontevredenheid, maar in Eindhoven scoren deze aspecten nog hoger dan gemiddeld, net zoals in de 4 grote steden. Daarentegen storen Eindhovenaren zich minder vaak aan honden- en kattenpoep en zijn zij relatief tevreden over het aanbod van film- en theatervoorstellingen.

Tabel 4.14 Top 10 Minst tevreden Eindhoven + Top 3 grootste verschil Eindhoven
(Basis = respondenten met betreffende voorziening in de woonomgeving)
% (zeer) ontevreden

	Eindhoven	Totaal NL
Top 10 ontevreden		
Prijsniveau van de horeca	76% ⁺	62%
Zwerfafval op (winkel-)straat	63% ⁺	53%
Parkeertarieven in of nabij het (winkel-)centrum	59% ⁺	48%
Hondenpoep op (winkel-)straat	51%	55%
Aanwezigheid van toiletten in park of plantsoen	46%	52%
Hondenpoep in park of plantsoen	43% ⁻	57%
Zwerfafval in park of plantsoen	40%	48%
Hoeveelheid fietsenstallingen in het centrum	40%	39%
Schoon zijn van fietspaden (geen glas, blad, etc.)	40%	35%
Verlichting in park of plantsoen	40%	39%
Top 3 relatief positief		
Hondenpoep in park of plantsoen	43% ⁻	57%
Honden- en kattenpoep op speelplekken	30% ⁻	42%
Keuze uit film- en theatervoorstellingen	4% ⁻	16%
Top 3 relatief negatief		
Prijsniveau van de horeca	76% ⁺	62%
Parkeertarieven in of nabij het (winkel-)centrum	59% ⁺	48%
Zwerfafval op (winkel-)straat	63% ⁺	53%
<i>Aantal respondenten[#]</i>	<i>n=143</i>	<i>n=5795</i>

* *Significant verschillend van totaal*

Het aantal respondenten varieert per onderwerp. Er is alleen gekeken naar respondenten die de betreffende voorziening in hun woonomgeving hebben

Tot slot konden de respondenten spontaan aangeven wat volgens hen het snelst verbeterd moet worden en wat zeker zo moet blijven om van de vrije tijd te kunnen genieten in de woonomgeving.

Als verbeterpunt wordt de sociale veiligheid het vaakst genoemd. Daarnaast worden veel voorzieningen genoemd die nog niet voldoende aanwezig zijn. In vergelijking met kleinere gemeentes worden door inwoners van Eindhoven net zoals bij andere grote steden echter niet zo veel voorzieningen genoemd. De zaken die relatief vaak spontaan genoemd zijn als belangrijkste verbeterpunten zijn het prijsniveau in de horeca, de overlast van junks, zwervers, etc. en het tekort aan parkeerplaatsen.

Bioscopen, cafés, winkels en uitgaansgelegenheden zijn voorzieningen waar de inwoners van Eindhoven relatief vaak tevreden over zijn en die zij graag in de toekomst willen behouden. Absoluut gezien worden ook groenvoorzieningen binnen de stad en wandel- en fietspaden vaak genoemd als zaken die men graag wil behouden.

4.8 Zaanstad

71% van de respondenten uit Zaanstad is tevreden over de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding in hun woonomgeving, waarvan 13% zeer tevreden. Dit is een gemiddelde score.

Tabel 4.15 *Belang versus aanwezigheid voorzieningen*
(Basis = alle respondenten)

	% (zeer) belangrijk		% te weinig aanwezig		% te veel aanwezig	
	Zaanstad	Totaal NL	Zaanstad	Totaal NL	Zaanstad	Totaal NL
Parken en Plantsoenen	91%	87%	32%	30%	1%	0%
Winkels en winkelcentra	87%	88%	24%	21%	2%	4%
Fietspaden buiten bebouwde kom	82%	84%	32%	25%	-	1%
Wandelpaden buiten bebouwde kom	79%	79%	42%	36%	-	0%
Restaurants, eetcafés e.d.	71%	70%	15% ⁻	23%	6%	6%
Mogelijkheden voor kinderen >12	68% ⁺	59%	50% ⁺	40%	-	1%
Zwembaden (binnen en/of buiten)	66%	69%	24%	26%	-	1%
Recreatieplassen	65%	59%	12% ⁻	28%	1%	1%
Mogelijkheden voor kinderen <12	64%	60%	42% ⁺	32%	-	1%
Speeltuinen	62%	56%	37%	31%	1%	1%
Cafés en terrassen [#]	60%	68%	20%	24%	11% ⁺	6%
Kinderboerderijen	57%	51%	27%	30%	-	0%
Bioscopen en theaters	56%	60%	33%	38%	-	1%
Evenementen	47%	52%	41% ⁺	30%	5%	5%
Musea en galleries	35%	36%	41%	34%	1%	1%
Koopzondagen	27%	22%	23%	24%	15%	17%
Tentoonstellingen	25%	31%	35%	33%	-	1%
<i>Aantal respondenten</i>	<i>n=139</i>	<i>n=5795</i>	<i>n=139</i>	<i>n=5795</i>	<i>n=139</i>	<i>n=5795</i>

+/- *Significant hoger / lager dan gemiddeld*

Later toegevoegd in internet vragenlijst, gebaseerd op kleinere aantallen respondenten

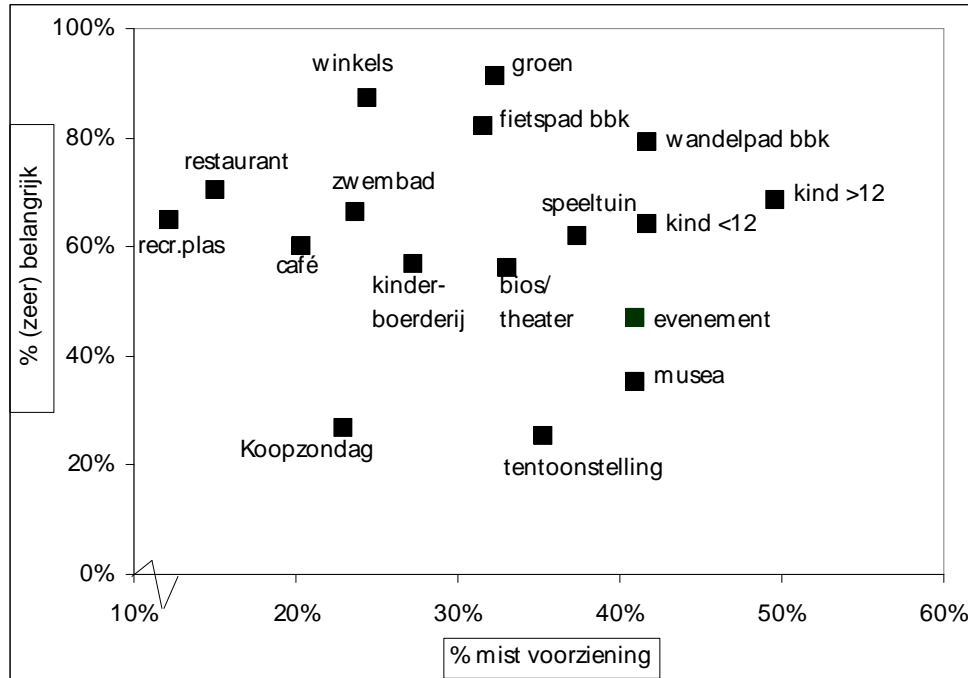
Aan de respondenten is voor een aantal voorzieningen gevraagd hoe belangrijk zij deze vinden. Inwoners van Zaanstad hechten het meeste belang aan parken / plantsoenen, winkels en wandelpaden buiten de bebouwde kom. Dit zijn de voorzieningen die ook landelijk gezien het belangrijkste gevonden worden. De mening van inwoners van Zaanstad wijkt nauwelijks af van het landelijke beeld. Alleen voorzieningen voor kinderen ouder dan 12 jaar worden relatief erg belangrijk gevonden.

Voor dezelfde voorzieningen is gevraagd of men vindt dat deze voldoende, te weinig of juist te veel aanwezig zijn in de woonomgeving. Net zoals landelijk worden nog vaak voorzieningen gemist, maar ervaart men niet snel een teveel aan voorzieningen.

Meest gemist in Zaanstad zijn mogelijkheden voor oudere kinderen. Ook mogelijkheden voor jongere kinderen, wandelpaden buiten de bebouwde kom, musea, galleries en evenementen worden vaak gemist. Speelmogelijkheden voor kinderen worden in Zaanstad vaker gemist dan gemiddeld. Dit geldt ook voor evenementen, deze worden ook in vergelijking met andere steden vaak gemist in Zaanstad.

Daarentegen worden eetgelegenheden juist minder vaak gemist, ook ten opzichte van andere steden. Cafés en terrassen worden vaker dan gemiddeld genoemd als voorzieningen waarvan er te veel zijn in de woonomgeving.

Grafiek 4.8 Belang versus gemis voorzieningen Zaanstad
(Basis = respondenten uit gemeente Zaanstad, n= 139)



In bovenstaande grafiek is het belang dat inwoners van Zaanstad hechten aan voorzieningen afgezet tegen het percentage inwoners dat deze voorziening mist in hun woonomgeving. Hieruit blijkt weer dat voorzieningen voor oudere kinderen het vaakst worden gemist, terwijl dit wel vaak belangrijk wordt gevonden. Wandelpaden en voorzieningen voor jongere kinderen worden iets minder vaak gemist, maar zijn beide ook belangrijk. Musea en evenementen worden bijna net zo vaak gemist, maar worden minder belangrijk gevonden.

Voor een zestal activiteiten is gevraagd hoe tevreden men is over verschillende aspecten die met deze activiteit samenhangen. In tabel 4.16 zijn de 10 aspecten opgenomen waar men het vaakst ontevreden over is in Zaanstad. Tevens is gekeken welke aspecten relatief gezien erg hoog of juist erg laag scoren in Zaanstad.

De inwoners van Zaanstad zijn het vaakst ontevreden over het prijsniveau in de horeca, de aanwezigheid (m.a.w. het ontbreken) van toiletten in parken en honden- en kattenpoep in parken, op speelplekken en op straat. Ook landelijk gezien is men vaak ontevreden over deze aspecten, maar in Zaanstad geldt dit nog sterker. Ook over het onderhoud van trottoirs is men relatief vaak ontevreden.

Over de parkeertarieven bij zwembaden en over de bereikbaarheid van het centrum met openbaar vervoer is men wel vaak tevreden.

Tabel 4.16 Top 10 Minst tevreden Zaanstad + Top 3 grootste verschil Zaanstad
(Basis = respondenten met betreffende voorziening in de woonomgeving)
% (zeer) ontevreden

	Zaanstad	Totaal NL
Top 10 ontevreden		
Prijsniveau van de horeca	74% ⁺	62%
Aanwezigheid van toiletten in park of plantsoen	67% ⁺	52%
Hondenpoep in park of plantsoen	64%	57%
Honden- en kattenpoep op speelplekken	58% ⁺	42%
Hondenpoep op (winkel-)straat	58%	55%
Parkeertarieven in of nabij het (winkel-)centrum	55%	48%
Zwerfafval op (winkel-)straat	55%	53%
Onderhoud van trottoirs/wandelpaden	53% ⁺	32%
Zwerfafval in park of plantsoen	50%	48%
Verlichting in park of plantsoen	48%	39%
Top 2 relatief positief		
Parkeertarief bij recreatieplassen	6% ⁻	13%
Bereikbaarheid van het centrum met OV	14% ⁻	20%
Top 3 relatief negatief		
Onderhoud van trottoirs/wandelpaden	53% ⁺	32%
Honden- en kattenpoep op speelplekken	58% ⁺	42%
Aanwezigheid van toiletten in park of plantsoen	67% ⁺	52%
<i>Aantal respondenten[#]</i>	<i>n=139</i>	<i>n=5795</i>

+ / - *Significant verschillend van totaal*

Het aantal respondenten varieert per onderwerp. Er is alleen gekeken naar respondenten die de betreffende voorziening in hun woonomgeving hebben

* *Slechts 2 aspecten scores significant lager dan gemiddeld Nederland*

Tot slot konden de respondenten spontaan aangeven wat volgens hen het snelst verbeterd moet worden en wat zeker zo moet blijven om van de vrije tijd te kunnen genieten in de woonomgeving.

De belangrijkste verbeterpunten die spontaan worden genoemd in Zaanstad wijken nauwelijks af van de landelijk genoemde verbeterpunten. Het betreft vooral vaak voorzieningen die nog niet voldoende aanwezig zijn, zoals (sfeer-)winkels, groenvoorzieningen en wandelpaden. Er worden alleen vaker dan gemiddeld opmerkingen gemaakt over de kwaliteit en onderhoud van voorzieningen.

Ook de zaken die men graag wil behouden wijken nauwelijks af van hetgeen landelijk gezien naar voren kwam. Dit zijn ook meestal weer voorzieningen, waarbij vooral groenvoorzieningen, fietspaden, winkels en speelplekken vaak worden genoemd. Het behoud van uitgaansgelegenheden is iets vaker dan gemiddeld genoemd, terwijl wandelpaden juist minder vaak zijn genoemd.

4.9 Zoetermeer

76% van de respondenten uit Zoetermeer is tevreden over de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding in hun woonomgeving, waarvan 15% zelfs zeer tevreden. Dit is een gemiddelde score.

Tabel 4.17 *Belang versus aanwezigheid voorzieningen*
(Basis = alle respondenten)

	% (zeer) belangrijk		% te weinig aanwezig		% te veel aanwezig	
	Zoe'meer	Totaal NL	Zoe'meer	Totaal NL	Zoe'meer	Totaal NL
Winkels en winkelcentra	92%	88%	13% ⁻	21%	2%	4%
Parken en Plantsoenen	87%	87%	22% ⁻	30%	1%	0%
Fietspaden buiten bebouwde kom	73% ⁻	84%	15% ⁻	25%	1%	1%
Wandelpaden buiten bebouwde kom	69% ⁻	79%	25% ⁻	36%	-	0%
Cafés en terrassen [#]	68%	68%	38% ⁺	24%	3%	6%
Bioscopen en theaters	65%	60%	15% ⁻	38%	-	1%
Zwembaden (binnen en/of buiten)	64%	69%	19%	26%	1%	1%
Restaurants, eetcafés e.d.	63%	70%	29%	23%	2% ⁻	6%
Recreatieplassen	60%	59%	13% ⁻	28%	-	1%
Mogelijkheden voor kinderen >12	53%	59%	36%	40%	2%	1%
Speeltuinen	51%	56%	25%	31%	1%	1%
Mogelijkheden voor kinderen <12	51% ⁻	60%	26%	32%	2%	1%
Kinderboerderijen	45%	51%	12% ⁻	30%	1%	0%
Evenementen	42% ⁻	52%	37%	30%	4%	5%
Musea en galleries	34%	36%	53% ⁺	34%	-	1%
Koopzondagen	31% ⁺	22%	39% ⁺	24%	13%	17%
Tentoonstellingen	25%	31%	49% ⁺	33%	1%	1%
<i>Aantal respondenten</i>	<i>n=163</i>	<i>n=5795</i>	<i>n=163</i>	<i>n=5795</i>	<i>n=163</i>	<i>n=5795</i>

+/- *Significant hoger / lager dan gemiddeld*

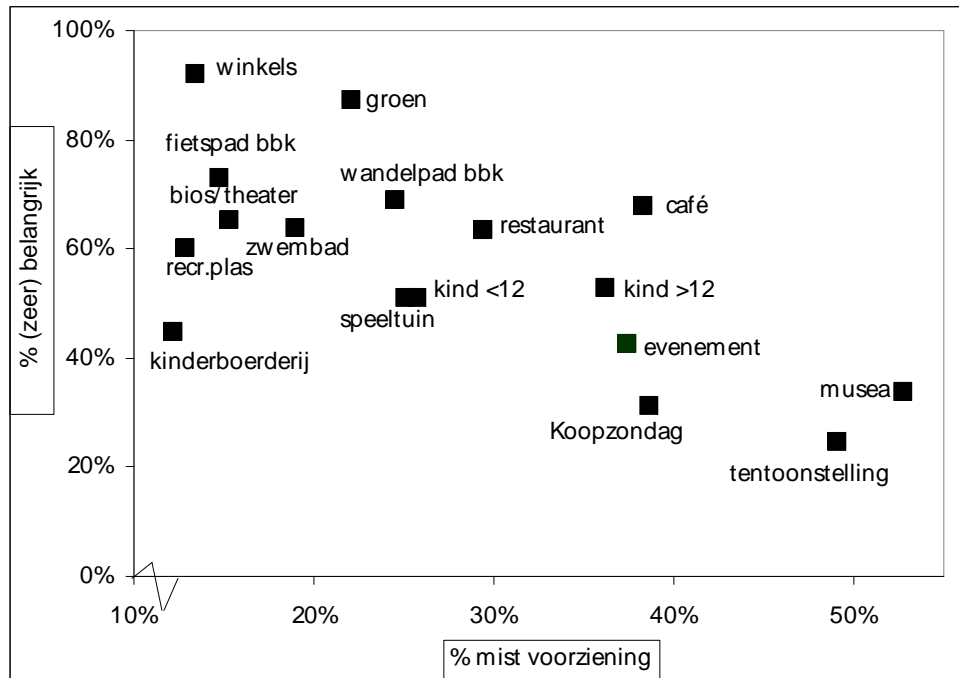
Later toegevoegd in internet vragenlijst, gebaseerd op kleinere aantallen respondenten

Aan de respondenten is voor een aantal voorzieningen gevraagd hoe belangrijk zij deze vinden. Net zoals in de andere gemeentes wordt in Zoetermeer het meeste belang gehecht aan winkels en groenvoorzieningen. Ook wandel- en fietspaden buiten de bebouwde kom en cafés / terrassen worden (net zoals landelijk) vaak belangrijk gevonden.

Relatief gezien vinden inwoners van Zoetermeer koopzondagen erg belangrijk, net zoals inwoners van andere grotere gemeentes. Wandel- en fietspaden buiten de bebouwde kom vinden ze minder belangrijk dan gemiddeld, net zoals mogelijkheden voor kinderen jonger dan 12 jaar en evenementen.

Voor dezelfde voorzieningen is gevraagd of men vindt dat deze voldoende, te weinig of juist te veel aanwezig zijn in de woonomgeving. Net zoals in de andere gemeentes worden nog vaak voorzieningen gemist, maar ervaart men niet vaak een teveel aan voorzieningen. Meest gemist zijn musea / galleries, tentoonstellingen, koopzondagen en cafés / terrassen. Deze eerste drie voorzieningen worden binnen Zoetermeer nog vaker gemist dan landelijk, zeker in vergelijking met andere grotere gemeentes. Wandel- en fietspaden buiten de bebouwde kom, parken en plantsoenen, kinderboerderijen, recreatieplassen, bioscopen en winkels worden juist minder dan gemiddeld gemist.

Grafiek 4.9 Belang versus gemis voorzieningen Zoetermeer
(Basis = respondenten uit gemeente Zoetermeer, n= 163)



In bovenstaande grafiek is het belang dat inwoners van Zoetermeer hechten aan voorzieningen nogmaals afgezet tegen het percentage inwoners dat deze voorziening mist in hun woonomgeving. Hieruit blijkt weer dat musea en tentoonstellingen vaak worden gemist. Dit zijn echter niet de meest belangrijke voorzieningen. Ditzelfde geldt in iets mindere mate ook voor koopzondagen en evenementen. Naarmate voorzieningen belangrijker worden gevonden, lijken ze minder vaak te worden gemist. De voorzieningen in Zoetermeer lijken dus goed aan te sluiten bij de bestaande behoeften.

Voor een zestal activiteiten is gevraagd hoe tevreden men is over verschillende aspecten die met deze activiteit samenhangen. In tabel 4.18 zijn de 10 aspecten opgenomen waar men het vaakst ontevreden over is in Zoetermeer. Tevens is gekeken welke aspecten relatief gezien erg hoog of juist erg laag scoren in Zoetermeer.

Inwoners van Zoetermeer zijn absoluut gezien het vaakst ontevreden over het prijsniveau van de horeca, zwerfafval, hondenpoep en de aanwezigheid (m.a.w. het ontbreken) van toiletten in parken. Deze aspecten scoren ook landelijk gezien vaak hoog.

Relatief gezien is men vaak ontevreden over het onderhoud van speeltoestellen en over het zwerfafval op speelplekken en in parken en plantsoenen. Daarentegen worden de parkeertarieven in het centrum, de bereikbaarheid van het centrum met de auto en de hoeveelheid fietsenstallingen in het centrum relatief positief beoordeeld.

Tabel 4.18 Top 10 Minst tevreden Zoetermeer + Top 3 grootste verschil Zoetermeer
(Basis = respondenten met betreffende voorziening in de woonomgeving)

	Zoetermeer	Totaal NL
Top 10 ontevreden		
Prijsniveau van de horeca	65%	62%
Zwerfafval in park of plantsoen	58% ⁺	48%
Hondenpoep in park of plantsoen	55%	57%
Aanwezigheid van toiletten in park of plantsoen	55%	52%
Zwerfafval op (winkel-)straat	53%	53%
Hondenpoep op (winkel-)straat	53%	55%
Verlichting in park of plantsoen	46%	39%
Honden- en kattenpoep op speelplekken	44%	42%
Zwerfafval op speelplekken	43% ⁺	35%
Veiligheid op (uitgaans-)straat 's avonds laat	37%	30%
Top 3 relatief positief		
Parkeertarieven in of nabij het (winkel-)centrum	17% ⁻	48%
Bereikbaarheid van het (winkel-)centrum met de auto	3% ⁻	23%
Hoeveelheid fietsenstallingen in het centrum	28% ⁻	39%
Top 3 relatief negatief		
Onderhoud speeltoestellen	25% ⁺	14%
Zwerfafval in park of plantsoen	58% ⁺	48%
Zwerfafval op speelplekken	43% ⁺	35%
<i>Aantal respondenten[#]</i>	<i>n=163</i>	<i>n=5795</i>

* *Significant verschillend van totaal*

Het aantal respondenten varieert per onderwerp. Er is alleen gekeken naar respondenten die de betreffende voorziening in hun woonomgeving hebben

Tot slot konden de respondenten spontaan aangeven wat volgens hen het snelst verbeterd moet worden en wat zeker zo moet blijven om van de vrije tijd te kunnen genieten in de woonomgeving.

Absoluut gezien zijn de verschillende voorzieningen die nog niet voldoende aanwezig zijn weer het vaakst genoemd. Hierbij zijn hondenuitlaatplaatsen relatief vaak genoemd. Relatief gezien wordt de sociale veiligheid vaak genoemd als belangrijk verbeterpunt en dan met name het gebrek aan toezicht genoemd. Verder wijken de belangrijkste verbeterpunten die spontaan worden genoemd in Zoetermeer nauwelijks af van de landelijk genoemde verbeterpunten.

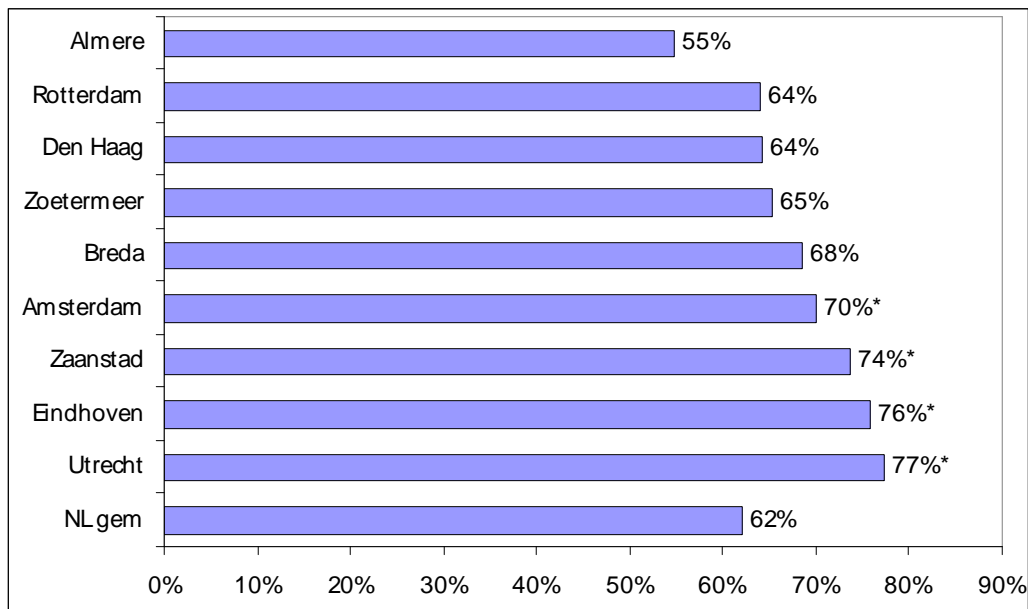
Ook de zaken die men graag wil behouden wijken nauwelijks af van hetgeen landelijk gezien naar voren kwam. Ook dit zijn weer vooral voorzieningen, waarbij groenvoorzieningen, winkels en wandel- en fietspaden het vaakst worden genoemd. Alleen het behoud van de bereikbaarheid (vooral met auto en openbaar vervoer) is iets vaker dan gemiddeld genoemd.

4.10 Vergelijking gemeentes

In deze paragraaf wordt voor een aantal aspecten een vergelijking gemaakt tussen de 9 gemeentes die apart zijn uitgesplitst.

Allereerst is gekeken naar de horecaprijzen. Landelijk gezien is dit de grootste ergernis die naar voren komt uit dit onderzoek. In de grotere gemeentes speelt dit probleem nog iets meer dan in de kleinere gemeentes, al is het verschil ten opzichte van gemiddeld Nederland niet altijd significant. De inwoners van Utrecht zijn het vaakst ontevreden over de horecaprijzen, gevolgd door Eindhoven, Zaanstad en Amsterdam. Van de 9 gemeentes die in dit onderzoek zijn geanalyseerd zijn de inwoners van Almere het minst ontevreden hierover.

Grafiek 4.10 % (zeer) ontevreden over prijsniveau in de horeca
(Basis = alle respondenten)

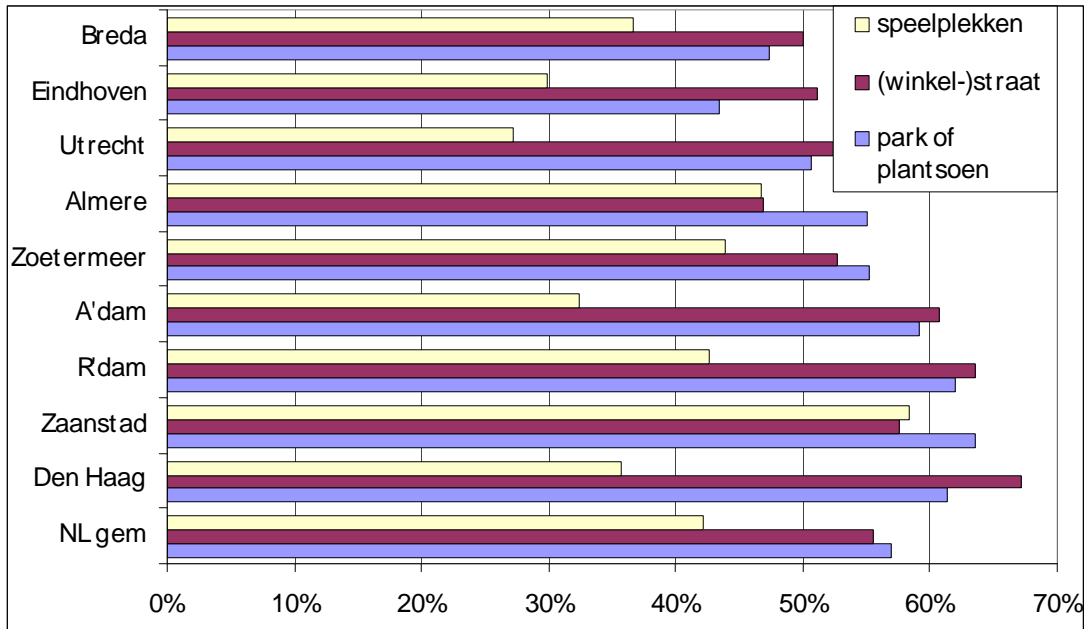


* Significant verschil ten opzichte van gemiddeld Nederland

Vervolgens is gekeken naar de overlast door hondenpoep. Dit staat op de tweede plaats in de ergernis top tien. Men heeft hier vooral last van op (winkel-)straten en in parken en plantsoenen, maar ook op speelplekken. Van hondenpoep op straat heeft men vooral vaak last in Rotterdam en Den Haag. Hondenpoep op speelplekken is vooral een probleem in Zaanstad. Hondenpoep in parken en plantsoenen speelt in geen van de 9 gemeentes vaker dan gemiddeld. Eindhoven en Breda scoren op dit aspect zelfs lager dan gemiddeld.

Tot slot is gekeken in welke mate men zich ergert aan de hoeveelheid zwerfafval. Landelijk gezien staat dit aspect op plaats drie in de ergernis top tien. In de grote gemeentes speelt dit aspect nog sterker dan in de kleinere gemeentes. Vooral inwoners van de vier grote steden zijn vaak ontevreden over de hoeveelheid zwerfafval. Voor alle vier de steden geldt dit voor de hoeveelheid zwerfafval op straat. In Rotterdam en Utrecht is men ook vaker ontevreden over zwerfafval in parken en plantsoenen en ook de hoeveelheid zwerfafval op speelplekken is vaak reden voor ontevredenheid in Rotterdam.

Grafiek 4.11 % (zeer) ontevreden over hondenpoep
(Basis = alle respondenten)



Grafiek 4.12 % (zeer) ontevreden over zwerfafval
(Basis = alle respondenten)

